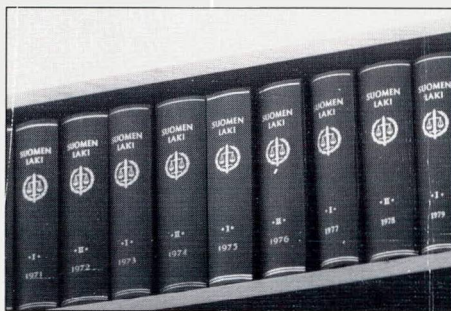
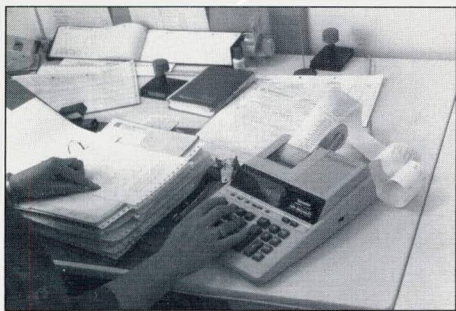
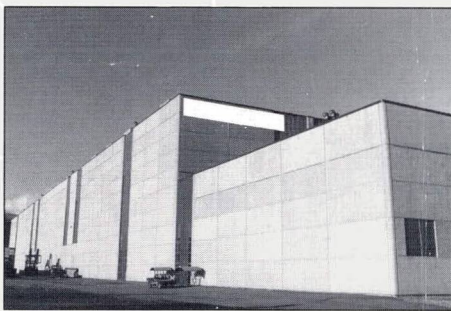
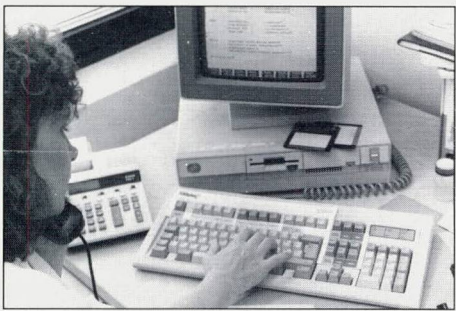
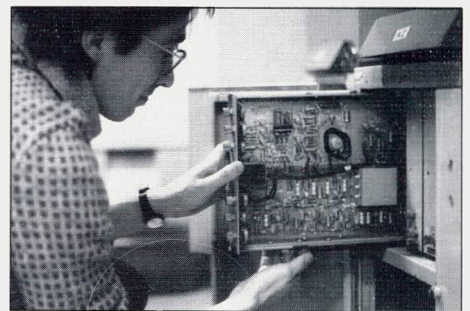
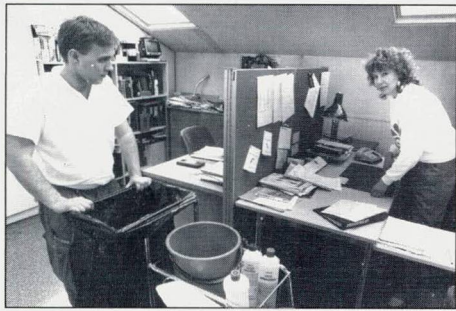

713.8

060291

Liike-elämän palvelut

Företagsservice
 Business services
 1990

Liike-elämän palvelut

Företagsservice
Business services
1990

Tiedustelut - Förfrågningar:

Anita Heinonen
Samuli Rikama
(90) 17 341

Kansikuva: Pressfoto

Helsinki 1991

SVT Suomen Virallinen Tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Esipuhe

Tilastokeskus alkoi syksyllä 1988 suunnitella säännöllistä ja kattavaa tilinpäätös- ja tuotantotilastoa palvelualoilta. Vuosina 1989 - 1990 julkaistiin perusselvitykset useilta liike-elämää palvelevilta aloilta. Tämä kokoomajulkaisu on jatkoa niille. Julkaisu kattaa toimialat (L) kiinteistö-, puhtausta- ja vuokrauspalvelu ja (M) tekninen palvelu ja palvelut liike-elämälle. Tiedot perustuvat hallinnollisiin rekistereihin sekä keskeisille toimialoille suunnattuun yrityskyselyyn.

Förord

Statistikcentralen inledde hösten 1988 arbetet på att utforma en regelbundet utkommande, heltäckande boksluts- och produktionsstatistik över tjänstebanserna. Åren 1989 - 1990 publicerades basutredningar om flera företagservicebranscher. Denna publikation är en fortsättning på dessa utredningar. Publikationen omfattar näringsgrenarna L och M, dvs. fastighets-, rengörings- och uthyrningstjänster samt tekniska tjänster och uppdragsverksamhet. Uppgifterna är baserade på administrativa register och på en företagsenkät som omfattar centrala näringsgrenar.

Preface

In the autumn of 1988 at the Central Statistical Office of Finland, construction began on a system of periodic all-inclusive statistics concerning the financial statements and production of service industries. Earlier, in 1989 and 1990, basic reports had been issued on a number of business services. This compendium is a sequel to these reports. The publication covers the industrial sectors L and M, i.e. real estate, cleaning and rental services, and technical and business services. The data are based on administrative records and on a survey of the most important services.

Helsingissä, joulukuussa 1990
Helsingfors, i december 1990
Helsinki, December 1990

Heli Jeskanen-Sundström

Ensimmäiset säännölliset tilinpäätöstilastot ilmestyvät vuoden 1991 lopussa.

Julkaisun ovat laatineet Anita Heinonen, Pekka Rytönen, Samuli Rikama ja Arja Winter. Lisäksi työhön ovat osallistuneet Johanna Järvinen, Juha-Pekka Ollila sekä Antti Ranta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on toiminut tutkimuksen osarahoittajana.

Den första regelbundna bokslutsstatistiken utkommer i slutet av år 1991.

Publikationen har utarbetats av Anita Heinonen, Pekka Rytönen, Samuli Rikama och Arja Winter. Dessutom har Johanna Järvinen, Juha-Pekka Ollila och Antti Ranta gjort en del av arbetet.

Handels- och industriministeriet deltar i finansieringen av denna undersökning.

The first set of periodic financial statements statistics is scheduled to appear by the end of 1991.

The publication has been prepared by Anita Heinonen, Pekka Rytönen, Samuli Rikama and Arja Winter. They have been assisted by Johanna Järvinen, Juha-Pekka Ollila and Antti Ranta.

The Ministry of Trade and Industry has participated in the financing of this report.

Sisältö

Katsaus	6
Översikt	8
Review	9
Tuoteseloste	10
Produktbeskrivning	12
Product presentation	14
Suomalais-englantilainen sanasto	16
Siivouspalvelu	19
Pesulapalvelu ja tekstiilivuokraus	20
Tekninen palvelu	22
Atk-palvelu	24
Liiketoiminnan ja johdon konsultointi	26
Kirjanpito- ja tilintarkastuspalvelu	28
Lakiasiaian palvelu	29
Markkinointipalvelu	31
Muut liike-elämän palvelut	33
Lähdeluettelo	37
Toimialaluokitus 1988: pääluokat L ja M	38
Näringsgrensindelningen 1988: huvudklasser L och M	40
Standard Industrial Classification 1988: main classes L and M	41

Taulukot

1. Liike-elämää palvelevat yritykset vuosina 1986 ja 1988	42
2. Liike-elämää palvelevat yritykset suuruusluokittain vuonna 1988	43
3. Liike-elämää palvelevat yritykset oikeudellisen muodon mukaan vuonna 1988	44
4. Liike-elämää palvelevat yritykset omistajatyypeittäin vuonna 1988	45

5. Aloittaneet ja lopettaneet liike-elämää palvelevat yritykset vuosina 1986 - 1989	46
6. Liike-elämää palvelevan alan toimipaikat vuosina 1986 ja 1988	47
7. Konkurssiin haetut liike-elämää palvelevat yritykset vuosina 1986 - 1989	48
8. Liike-elämää palvelevan alan henkilöstön ikäjakauma vuonna 1988, %	49
9. Liike-elämää palvelevan alan henkilöstön koulutustaso vuonna 1988, %	50
10. Liike-elämää palvelevien yritysten asiakkaat toimialoittain vuonna 1989, %	51
11. Liike-elämää palvelevien yritysten ulkomaankauppa vuonna 1989	51
12a. Siivous-, pesula- ja vartiointiyritysten liikevaihto palveluerittäin vuonna 1989, %	52
12b. Teknisen alan palveluyritysten laskutus palveluerittäin vuonna 1989, %	52
12c. Atk-palveluyritysten liikevaihto palveluerittäin vuonna 1989, %	53
12d. Liiketoiminnan ja johdon konsultointiyritysten laskutus palveluerittäin vuonna 1989, %	53
12e. Kirjanpito- ja tilintarkastustoimistojen liikevaihto palveluerittäin vuonna 1989, %	54
12f. Lakiasiaian palveluyritysten laskutus palveluerittäin vuonna 1989, %	54
12g. Markkinointipalvelun yritysten myyntikatke palveluerittäin vuonna 1989, %	54
13. Liike-elämää palvelevien yritysten mediaanitunnuslukuja vuosina 1987 - 1989	55
14. Liike-elämää palvelevien yritysten tuloslaskelma toimialoittain vuonna 1988	57
15. Liike-elämää palvelevien yritysten tase toimialoittain vuonna 1988	60

Innehåll

Översikt	8
Produktbeskrivning	12
Finsk-engelsk ordlista	16
Näringsgrensindelningen 1988: huvudklasser L och M	40

Tabeller

1. Företagsservicefirmor åren 1986 och 1988	42
2. Företagsservicefirmor efter storleksklass år 1988	43
3. Företagsservicefirmor efter juridisk form år 1988	44
4. Företagsservicefirmor efter ägartyp år 1988	45
5. Nya och nedlagda företagsservicefirmor åren 1986 - 1989	46
6. Arbetsställen inom företagsservicebranschen åren 1986 och 1988	47
7. Företagsservicefirmor: konkursansökningar åren 1986 - 1989	48
8. Företagsservicebranschen: personal efter åldersklass år 1988 i %	49
9. Företagsservicebranschen: personal efter utbildningsnivå år 1988 i %	50

10. Företagsservicebranschen: kunder efter näringsgren år 1989 i %	51
11. Företagsservicefirmor: utrikeshandel år 1989	51
12a. Städ-, tvätter- och bevakningsföretagens omsättning efter typ av tjänst år 1989 i %	52
12b. Servicefirmor inom den tekniska branschen: fakturering efter typ av tjänst år 1989 i %	52
12c. Adb-servicefirmornas omsättning efter typ av tjänst år 1989 i %	53
12d. Företag för företagslednings- och organisationskonsultering: fakturering efter typ av tjänst år 1989 i %	53
12e. Bokförings- och revisionsbyråernas omsättning efter typ av tjänst år 1989 i %	54
12f. Servicefirmor i juridiska frågor: fakturering efter typ av tjänst år 1989 i %	54
12g. Försäljningsbidrag för företag som säljer marknadsföringstjänster efter typ av tjänst år 1989 i %	54
13. Företagsservicefirmor: medianrelationstal åren 1987 - 1989	55
14. Företagsservicefirmor: resultaträkning efter näringsgren år 1988	57
15. Företagsservicefirmor: balans efter näringsgren år 1988	60

Contents

Review	9	10. Business service enterprises: customers by industry in 1989, %	51
Product presentation	14	11. Business service enterprises: foreign trade in 1989	51
Finnish-English Glossary	16	12a. Cleaning, laundry and dry cleaning, and protective service enterprises: net sales by item of service in 1989, %	52
Standard Industrial Classification: main classes L and M	41	12b. Technical consulting enterprises: invoicing by item of service in 1989, %	52
Tables		12c. Computer service enterprises: net sales by item of service in 1989, %	53
1. Business service enterprises in 1986 and 1988	42	12d. Business and management consulting enterprises: invoicing by item of service in 1989, %	53
2. Business service enterprises according to size category in 1988	43	12e. Book-keeping and auditing offices: net sales by item of service in 1989, %	54
3. Business service enterprises according to legal form in 1988	44	12f. Legal service enterprises: invoicing by item of service in 1989, %	54
4. Business service enterprises according to ownership category in 1988	45	12g. Marketing service enterprises: gross margin by item of service in 1989, %	54
5. Business service enterprises: starts and closures in 1986 - 1989	46	13. Business service enterprises: selected median parameters in 1987 - 1989	55
6. Business service establishments in 1986 and 1988	47	14. Business service enterprises: income statement data by industry for 1988	57
7. Business service enterprises: bankruptcies filed in 1986 - 1989	48	15. Business service enterprises: balance sheet data by industry for 1988	60
8. Business services: personnel according to age group in 1988, %	49		
9. Business services: level of education of personnel in 1988, %	50		

Katsaus

Tässä julkaisussa liike-elämän palveluilla tarkoitetaan toimialaluokkia L (kiinteistö-, puhtaus ja vuokrauspalvelu) sekä M (tekninen palvelu ja palvelut liike-elämälle). Toimialojen yritysten tärkein asiakasryhmä on elinkeinoelämä, mutta palveluja ostavat myös julkinen sektori ja kotitaloudet.

Monet liike-elämää palvelevat alat ovat varsin uusia ja viime vuosina nopeasti kehittyneitä. Uusien yritysten synty-miseen alalle on vaikuttanut lisääntynyt ulkopuolisten palvelujen osto. Monet yritykset ovat lisäksi yhtiöittäneet omia palvelutoimintojaan.

Osuus 8 % BKT:sta¹

Liike-elämän palvelujen kansantaloudellinen merkitys on lisääntynyt huomattavasti viime vuosikymmeninä. Vuosina 1975 - 1988 niiden osuus tuottajahintaisesta bruttokansantuotteesta (bkt) kaksinkertaistui ja ennuste vuodelle 1989 on 8,6 prosenttia. Erityisen voimakasta kasvu oli 1980-luvun loppupuoliskolla. Bkt-osuuden nousuun ovat vaikuttaneet nopeampi hinta- ja volyymikehitys kuin kansantaloudessa keskimäärin.

Kiinteistöpalvelun osuuden kasvu johtuu lähes yksinomaan muiden (kuin asuin-) kiinteistöjen vuokrauksen lisääntymisestä. Eniten, noin kolminkertaistunut, bkt-osuus on kohonnut koneiden ja kaluston vuokrauksessa ja atk-palvelussa.

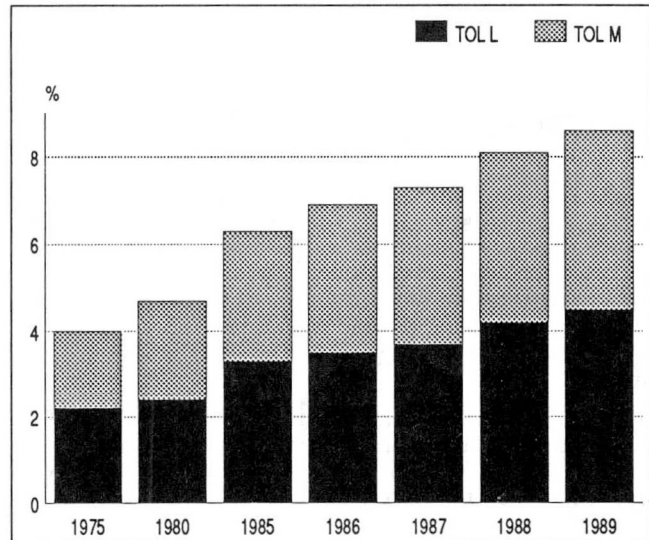
Liike-elämää palvelevat yritykset toimivat pääosin suljetulla sektorilla, joten ulkomainen kilpailu on ollut vähäistä. Voimakkaasti kasvavilla aloilla työvoimapula on nostanut yritysten palkkakustannuksia, mikä on heijastunut myös palvelujen hintoihin. Hintojen nousuun on lisäksi vaikuttanut alan palvelujen ylikysyntä.

Toimialan M sekä koneiden ja kaluston vuokrauksen bkt-hinta kohosi vuosina 1980 - 1989 keskimäärin 9,5 ja kiinteistöpalvelun 10,8 prosenttia. Samana aikana bkt:n hinta nousi keskimäärin 7,3 prosenttia.

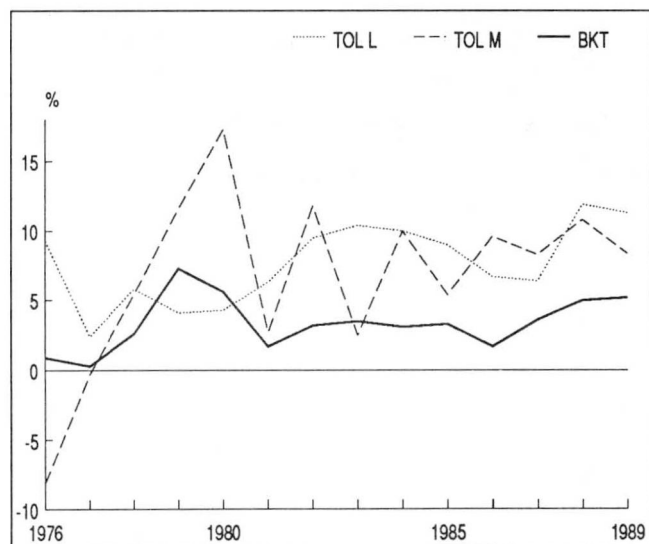
Kasvu lähes 9 % vuodessa¹

Liike-elämän palveluihin kuuluu rakenteeltaan ja suhdannekäyttäytymiseltään erilaisia aloja. Palvelujen kysyntä riippuu paljon kansantalouden muiden toimialojen menestyksestä. Kiinteistöpalvelujen voimistuneeseen kysyntään 1980-luvun lopulla vaikuttivat vilkastunut rakentaminen sekä asunto- ja kiinteistökauppa. Lisäksi hieman ennen myyntivoittojen verotuksen kiristymistä useita kiinteistöjä yhtiöitettiin vuonna 1988.

Liike-elämän palvelujen tuotanto on kasvanut bruttokansantuotetta nopeammin lähes koko 1980-luvun. Tuotannon määrä on vaihdellut selvästi voimakkaammin kuin kansantalouden kokonaistuotannon. Vuosina 1980 - 1989 liike-elämän palvelujen tuotantomäärä kohosi vuosittain keskimäärin 8,6 ja koko kansantalouden bkt:n volyymi 3,6 prosenttia.

Kuvio 1. Toimialojen L ja M bkt-osuus.

Kuvio 2. Tuottajahintaisen bkt:n sekä toimialojen L ja M volyymien muutokset.

Toimiala	Arvonlisäys milj. mk 1988	Bkt-osuus %
Kiinteistöpalvelu	9 928	2,6
Puhtaanapito	2 685	0,7
Koneiden ja kaluston vuokraus	3 495	0,9
Tekninen palvelu	5 138	1,3
Tietojenkäsittelypalvelu	5 175	1,3
Markkinointipalvelu	1 348	0,4
Muut liike-elämän palvelut ja hallintayhtiöt	3 374	0,9
Liike-elämän palvelut yhteensä	31 143	8,1
Bruttokansantuote tuottajahintaan	384 462	100,0

Taulukko 1. Toimialojen L ja M arvonlisäys ja bkt-osuus.

¹ Luvut perustuvat kansantalouden tilinpidon aikasarjoihin. Vuotta 1989 koskevat luvut ovat ennakkotietoja. Kiinteistöpalveluun ei sisälly asuntojen hallinta ja vuokraus. Arvonlisäys saadaan, kun kokonaistuotannosta vähennetään tuotannossa käytettyjen väliaineiden arvo.

Alan palveluyritykset¹

Liike-elämää palvevilla aloilla toimi runsaat 13 000 yritystä vuonna 1988. Niistä 74 prosenttia työllisti alle viisi ja vajaa prosentti yli sata henkilöä. Lukumääräisesti eniten yrityksiä toimi teknisen palvelun alalla.

Näillä aloilla työskenteli vuonna 1988 lähes sata tuhatta henkilöä. Ammatinharjoittajat ja muut tilastoon kuulumattomat yritykset mukaanlukien henkilöstö on hieman tätä suurempi. Tärkeimmät työllistäjät olivat teknisen palvelun yritykset sekä siivousliikkeet.

Vuonna 1988 alan yritysten liikevaihto oli yhteensä lähes 32 miljardia markkaa. Vuodesta 1986 se lisääntyi 65 prosenttia. Suurimmat toimialat liikevaihdolla mitattuna olivat atk- sekä tekninen palvelu, jotka yhteensä kattavat 45 prosenttia liike-elämää palvelevien yritysten kokonaisliikevaihdosta.

Liike-elämän palvelujen tuotanto on keskittynyt Uudenmaan lääneihin, lähinnä pääkaupunkiseudulle. Yli 40 prosenttia yritysten toimipaikoista ja 53 prosenttia henkilöstöstä oli Uudenmaan läänissä vuonna 1988. Toimipaikkojen yhteenlasketusta liikevaihdosta siellä tuotettiin vajaat 60 prosenttia. Kiinteistö-, puhtaus ja vuokrauspalvelujen tuotanto ei keskity Uudellemaalle yhtä voimakkaasti kuin muut liike-elämän palvelut.

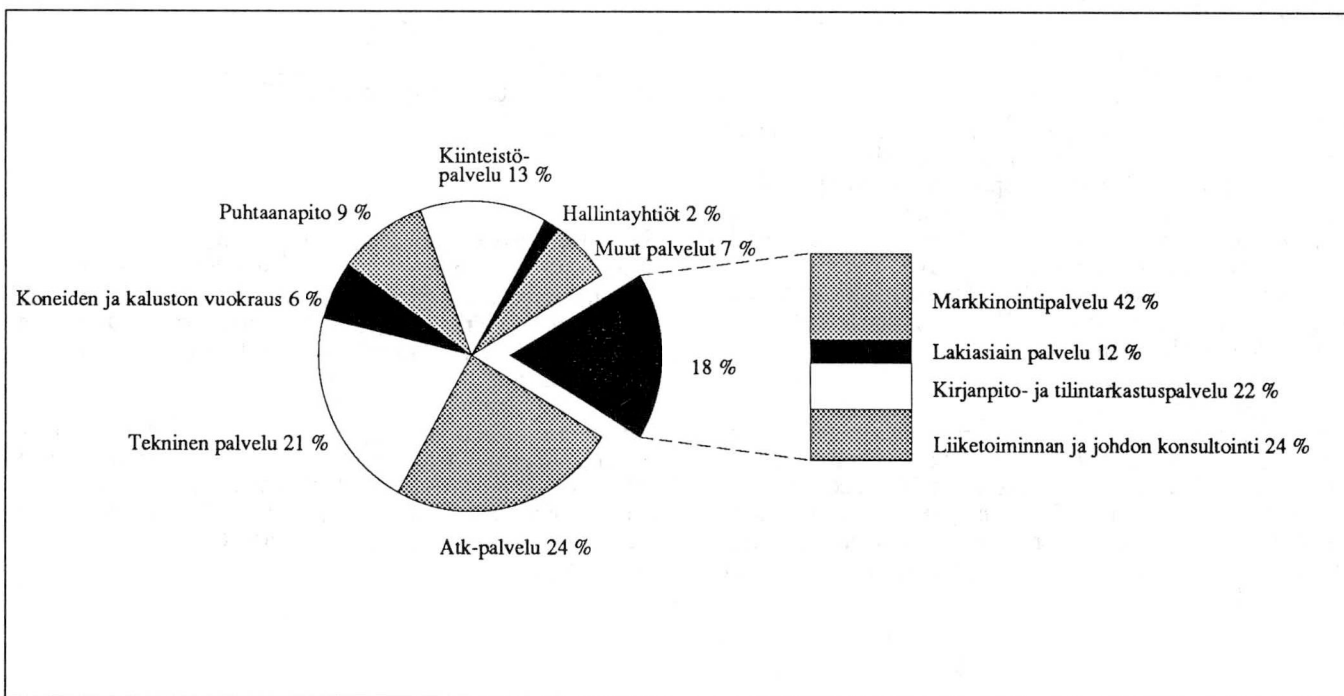
Liike-elämää palvelevista yrityksistä on niukalti lähdeaineistoa ennen tilastovuotta 1984. Tällöin yritys- ja toimipaikkarekisteriin otettiin mukaan työnantajina toimivat yri-

Toimiala	Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto mrd. mk
Kaikki yritykset siitä, %	117 828	1 356 118	762,6
L	4,0	2,7	1,2
M	7,2	4,7	2,9
L+M	11,2	7,4	4,1

Taulukko 2. Liike-elämää palvelevat yritykset vuonna 1988.

tykset, kun siihen aikaisemmin oli sisällytynyt vain liikevaihtoverovelvollista toimintaa harjoittavat. Verohallituksen elinkeinoverotusrekisteristä on tietoja saatavissa vuodesta 1987. Lisäksi vanha toimialaluokitus vuodelta 1979 ryhmitteli eräät liike-elämän palvelut tarkimmallakin tasolla samaan luokkaan².

Raja liike-elämää palvelevan ja muun toiminnan välillä on monesti vaikea määritellä. Suurin osa liike-elämää palvelevista yrityksistä toimii selkeästi yhdellä toimialalla tuottaen oman alansa palveluja. Osa yrityksistä harjoittaa kuitenkin myös muille toimialoille luokiteltavaa toimintaa (esimerkiksi atk- ja teknisen palvelun yritykset myyvät palveluja ja tuotteita sisältäviä kokonaisuuksia).

Kuvio 3. Toimialojen L ja M liikevaihto vuonna 1988 (yhteensä 31 651 miljoonaa markkaa).

¹ Luvut pohjautuvat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteriin.

² Uudistettu toimialaluokitus vahvistettiin vuonna 1987. Tämän julkaisun lähteinä käytetyissä tilastoissa uudistetun luokituksen mukaisia tietoja on tuotettu yritys- ja toimipaikkarekisterissä tilastovuodesta 1986 ja työssäkäyntitilastossa 1987. Konkurssitiedotteen ja kansantalouden tilinpidon tiedot ovat vanhan luokituksen mukaisia.

Översikt

Med företagsservice menas i den här publikationen näringsgrenarna L (fastighets-, rengörings- och uthyrningstjänster) samt M (tekniska tjänster och uppdragsverksamhet). Företagsservicebranschens viktigaste kundkrets utgörs av näringslivet, men också den offentliga sektorn och hushållssektorn köper tjänster av branschen.

Andel 8 % av BNP¹

Den samhällsekonomiska betydelsen av företagsservice har ökat avsevärt under de senaste årtiondena. Under perioden 1975 - 1988 fördubblades branschens andel av bruttonationalprodukten (BNP), beräknad till producentpriser. Enligt prognosen för år 1989 uppgår branschens andel av BNP till 8,6 procent. Ökningen var speciellt kraftigt under senare delen av 1980-talet. Branschens växande andel av BNP beror på att pris- och volymökningen inom branschen har varit snabbare än inom samhällsekonomin i genomsnitt. (Se sidan 6 figur 1, Näringsgrenarna L och M: BNP-andel.)

Under perioden 1980 - 1989 steg BNP-priserna med i medeltal 9,5 procent inom näringsgren M samt inom uthyrning av maskiner och material. Inom fastighetstjänsterna var motsvarande ökning 10,8 procent. Under samma period steg BNP:s pris med i genomsnitt 7,3 procent.

Årlig tillväxt 9 %¹

Tillväxttakten för produktion av företagsservice har under nästan hela 1980-talet varit högre än tillväxttakten för BNP. Produktionstillväxten uppvisar betydligt större fluktuationer än totalproduktionen för hela samhällsekonomin. Under åren 1980 - 1989 ökade företagsservicebranschens årliga produktionsvolym med i genomsnitt 8,6 procent mot 3,6 procent för BNP. (Se sidan 6 figur 2, Volymändringar av BNP till producentpris samt näringsgrenarna L och M.)

Serviceföretag²

Det fanns drygt 13 000 företag inom företagsservicebranschen år 1988. Av dessa sysselsatte 74 procent färre än fem personer, och inte fullt en procent av företagen sysselsatte flera än hundra personer. Den bransch som hade det största antalet verkamma företag var branschen tekniska tjänster.

Näringsgren	Förädlingsvärde milj. mk 1988	Andel av BNP %
Fastighetstjänster	9 928	2,6
Renhållning	2 685	0,7
Uthyrning av maskiner och material	3 495	0,9
Tekniska tjänster	5 138	1,3
Databehandlingstjänster	5 175	1,3
Marknadsföringstjänster	1 348	0,4
Andra företagsservice och holdingbolag	3 374	0,9
Företagsservice sammanlagt	31 143	8,1
Bruttonationalprodukt till producentpris	384 462	100,0

Tabell 1. Näringsgrenarna L och M: förädlingsvärde och BNP-andel.

Näringsgren	Företag	Personal	Omsättning mrd. mk
Alla företag varav, %	117 828	1 356 118	762,6
L	4,0	2,7	1,2
M	7,2	4,7	2,9
L+M	11,2	7,4	4,1

Tabell 2. Företagsservicefirmor år 1988.

År 1988 nästan etthundratusen personer arbetade inom dessa servicebranscher. Om man ytterligare räknar med yrkesutövare och övriga företag som faller utanför statistiken får man ett något större personalantal. De största arbetsgivarna var företag inom tekniska tjänster och städningsfirmor.

Företagens omsättning uppgick till sammanlagt närmare 32 miljarder mark. Ökningen var 65 procent jämfört med 1986. De näringsgrenar som hade den största omsättningen var adb-tjänster och tekniska tjänster. Tillsammans stod de för 45 procent av företagsserviceföretagens totala omsättning.

1 Siffrorna baserar sig på nationalräkenskapernas tidsserier. Siffrorna för år 1989 är förhandsuppgifter.

Fastighetstjänster omfattar inte förvaltning och uthyrning av bostäder.

Förädlingsvärde fås då man från totalproduktionen drar av värdet på de mellanprodukter som använts i produktionen.

2 Siffrorna baserar sig på Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister.

Review

In this report, the term business services refers to the industrial sectors L (real estate, cleaning and rental services) and M (technical and business services). Business services are mainly supplied to the business community, to some extent also to the public sector and to private households.

Contribution to GDP 8 %¹

The economic importance of business services has grown substantially over the last few decades. The relative contribution of business services to gross domestic product (GDP) doubled in the period from 1975 to 1988 in terms of producer prices and is estimated to amount to 8.6 per cent in 1989. Growth was especially rapid during the latter half of the 1980s. The increase in the relative contribution to GDP is accounted for by the faster price and volume development than in the economy on average. (See page 6 figure 1, Industrial sectors L and M: contribution to GDP, %.)

From 1980 to 1989, GDP-price rose by an average of 9.5 per cent in the industrial sector M combined with machinery and equipment rental and leasing and by 10.8 per cent in real estate services. During the same period of time, the price of GDP rose by an average of 7.3 per cent.

Annual rate of growth 9 %¹

For most of the 1980s, the output of the business services sector grew faster than GDP. The rate of growth varied far more than the total output of the nation's economy. From 1980 to 1989, the volume of output of the business services sector grew by an average annual rate of 8.6 per cent and the volume of GDP by 3.6 per cent. (See page 6 figure 2, GDP at producer prices and industrial sectors L and M: movements in volume.)

Business service enterprises²

A total of about 13,000 enterprises provided business services of one kind or another in 1988. Of them, 74 per cent employed under five people and less than one per cent over a hundred people. Technical service firms were the largest single group of enterprises.

Industry	Value added FIM million 1988	% of GDP
Real estate services	9 928	2.6
Sanitary and similar services	2 685	0.7
Machinery and equipment rental and leasing	3 495	0.9
Technical services	5 138	1.3
Data processing services	5 175	1.3
Advertising services	1 348	0.4
Other business services and holding companies	3 374	0.9
Business services, total	31 143	8.1
Gross domestic product in basic values	384 462	100.0

Table 1. Industrial sectors L and M: value added and contribution to the GDP, %.

Industry	Enterprises	Personnel	Net sales FIM billion
All enterprises of which, %	117 828	1 356 118	762.6
L	4.0	2.7	1.2
M	7.2	4.7	2.9
L+M	11.2	7.4	4.1

Table 2. Business service enterprises in 1988.

The personnel of these enterprises is at approximately one hundred thousand. The figure is slightly higher if self-employed persons and other units not covered by the statistics are taken into account. Technical service and cleaning service firms were the major employers.

The aggregate net sales of business service enterprises was nearly FIM 32 billion, an increase of 65 per cent on 1986. Data processing and technical services were the two biggest industries in terms of net sales, covering between them 45 per cent of the aggregate net sales of the business services sector.

¹ The figures are based on national accounts time series. The figures for 1989 are provisional.

Real estate service does not include tenure and leasing/renting of dwellings.

Value added is obtained by deducting from total output the value of intermediate products used in production.

² The figures are based on the Central Statistical Office's Register of Enterprises and Establishments.

Tuoteseloste

Kuvausalue

Tässä julkaisussa kuvataan liike-elämää palvelevilla aloilla toimivien yritysten rakennetta ja taloudellista toimintaa vuosina 1986 - 1989. Tutkimus on jatkoa Tilastokeskuksessa vuosina 1989 - 1990 laadituille selvityksille, jotka perustuivat hallinnollisiin aineistoihin ja toimialajärjestöjen tietoihin.

Tutkimus kattaa Tilastokeskuksen vahvistaman toimialaluokituksen pääluokat (L) kiinteistö-, puhtaus- ja vuokrauspalvelu sekä (M) tekninen palvelu ja palvelut liike-elämälle. Hallinnollisista rekistereistä saatujen tietojen lisäksi, tässä julkaisussa esitetään keskeisille alatoimialoille tehtyjen yritys­kyselyjen tulokset.

Yrityskysely

Kysely lähetettiin keväällä 1990 noin 640 liike-elämää palvelevan alan yritykselle. Sen perusjoukko oli Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan elokuussa 1989 toimineet yritykset. Liiketoiminnan ja johdon konsultointi, kirjanpito- ja tilintarkastus-, lakiasian sekä vartiointi- ja turvallisuuspalvelun yrityksistä valittiin tiedusteluun kaikki vähintään 10 henkilöä työllistäneet. Muilla toimialoilla raja oli 20 henkilöä. Henkilöstön määrä perustui YTR:n tietoihin vuodelta 1986 tai 1988.

Yrityskyselyn tiedot vuodelta 1989 ovat tilikausilta, jotka päättyivät 1.4.1989 - 31.3.1990 välisenä aikana. Useimmilla yrityksillä tilikausi oli kalenterivuosi 1989. Jos yrityksen tilikausi poikkesi 12 kuukaudesta, tiedot muunnettiin taseen eriä lukuun ottamatta 12 kuukautta vastaavaksi. Vastaava muunnos tehtiin myös elinkeinoverotusaineiston tietoihin vuosilta 1987 ja 1988.

Yrityksiltä kysyttiin liikevaihdon tai laskutuksen jakautumista asiakasryhmiin ja palvelu­eriin vuonna 1989. Liiketoiminnan ja johdon konsultointi, tietojenkäsittely-, teknisen sekä markkinointipalvelun yrityksiltä kerättiin tietoja myös ulkomaankaupasta. Lisäksi yrityksiltä pyydettiin tilinpäätökset liitteineen vuodelta 1989.

Liitetaulukon 13 vuoden 1989 tunnusluvut on laskettu yritys­kyselystä. Tarkastelussa on otettava huomioon lähdeaineiston eroavuus sekä pienempi yritysmäärä.

Kyselyyn vastasi 54 prosenttia tiedusteluun valituista. Näistä kaikki eivät lähettäneet tilinpäätöksiään. Lukumääräisesti parhaiten vastasivat atk- sekä kirjanpito- ja tilintarkastus­palvelun yritykset. Vastausprosentti oli heikoin siivous- sekä vartiointi- ja turvallisuus­palvelussa.

Muut lähteet

Muut lähteet ovat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri, työssäkäyntitilasto ja konkurssitiedote sekä verohallituksen elinkeinoverotusrekisteri. Lisäksi on käytetty toimialajärjestöjen aineistoja.

Yritys- ja toimipaikkarekisteri (YTR) kattaa kaikki Suomen liikevaihtoverovelvolliset tai työnantajina toimivat yritykset. Tässä julkaisussa käytetään YTR:stä muodostettuja tilastoja vuosilta 1986 ja 1988. Tilastoihin on otettu mukaan vain vähintään kuusi kuukautta toimineet yritykset, jotka työllistivät ainakin puoli henkilöä. Lisäksi niiden liikevaihto ylitti 36 000 markkaa vuonna 1986 ja 39 000 markkaa vuonna 1988.

YTR:n tiedot kerätään toimipaikoittain ja yrityksittäin. Yritykset luokitellaan niiden pääasiallisen toiminnan mukaan. Toimipaikka on yhden yrityksen omistama, yhdessä paikassa sijaitseva ja pääasiassa yhdenlaisia tavaroita ja palveluja tuottava yksikkö. Yhdellä yrityksellä voi olla useita eri toimialojen toimipaikkoja. YTR:n henkilöstö käsittää palkatun henkilöstön sekä yrittäjät.

Tutkimuksen aikana ilmeni, että eräät yritykset esiintyivät väärillä toimialoilla YTR:ssä. Yrityksille määriteltiin uusi toimiala valmisteilla olevaan vuoden 1989 rekisteriin. Vanhat rekisterit säilytettiin ennallaan. Tässä julkaisussa käytettyihin vuosien 1986 ja 1988 YTR:n tietoihin korjaukset on tehty. Tämän vuoksi eräiden toimialojen tiedot eroavat jo julkaistuista rekisteritiedoista.

Työssäkäyntitilasto sisältää tietoja väestön työssäkäynnistä, elinkeinorakenteesta, koulutuksesta ja tuloista. Työssäkäyntitilastosta on kerätty tietoja vuodelta 1988.

Konkurssitiedotteessa on tietoja haetuista ja tuomioon päättyneistä konkurseista. Tilastot laaditaan Tilastokeskuksen oikeustilastotoimistossa tuomioistuimilta saatujen tietojen perusteella. Tässä julkaisussa on käytetty konkurssitilastoja vuosilta 1986 - 1989.

Verohallituksen elinkeinoverotusrekisteri (EVR), josta on käytetty tietoja vuosilta 1987 - 1988, sisältää elinkeinoverolain (EVL) mukaan verotettavien yritysten tilinpäätöstiedot. Liitetaulukoiden 14 ja 15 tilinpäätöstiedot kattavat vain sekä YTR:ssä että EVR:ssä olleet yritykset. Näiden lisäksi on joukko yrityksiä, jotka esiintyivät vain toisessa rekisterissä. EVR:n tilinpäätöstietojen erittelyssä esiintyy joitakin virheellisyys­kiä, minkä takia välisummat saattavat erota lasketuista.

Estimaattina sosiaaliturvakuluille taulukossa 14 on käytetty kansantalouden tilinpidosta saatuja prosentiosuuksia palkoista. Vastaava erä on vähennetty yritysten tuloslaskelmassa muista liikekuluista. Sosiaaliturvakulut vaihtelivat toimialasta ja tutkimusvuodesta riippuen 19,4 - 22,5 % palkoista.

1 Toimialaluokitus 1988, Tilastokeskus, Käsikirjoja 4, 3. tarkistettu laitos. Helsinki 1990.

Tässä julkaisussa käytetään virallisesta toimialaluokituksesta tilinpäätöstilastossa tehtyä kolminumerotason sovellusta.

2 Korjauksia tehtiin seuraaville toimialoille: liiketoiminnan ja johdon konsultointi, kirjanpito- ja tilintarkastus­palvelu ja hallintayhtiöt. Kahdesta ensiksi mainitusta siirrettiin yrityksiä viimeksi mainittuun.

Yrityskyselyn peittävyys

Toimiala	Liikevaihto milj. mk 1988	Kohdejoukon liikevaihto %	Vastanneiden liikevaihto %
661 Siivous	1 692	78	27
663 Pesulatoiminta	619	66	44
710 Tekninen palvelu	6 605	59	38
720 Tietojenkäsittelypalvelu	7 663	85	61
751 Liiketoiminnan ja johdon konsultointi	1 338	40	16
752 Kirjanpito- ja tilintarkastuspalvelu	1 233	40	20
753 Lakiasiain palvelu	643	38	22
754 Markkinointipalvelu	2 331	43	23
763 Vartiointi ja turvallisuuspalvelu	380	88	24

Tunnusluvut

Osuus liikevaihdosta, %	
Oikaistu tulos	= Tilikauden voitto ./ omasta pääomasta katetut verot + veronpalautusten siirrot omaan pääomaan
Kokonaistulos	= Oikaistu tulos ± varausten muutos
Nettokorot	= Korkokulut ./ korkotuotot
Tase	
Omavaraisuusaste	= (Oma pääoma + varaukset + arvostuserät) / tase
Quick ratio	= Rahoitusomaisuus / (lyhytaikainen vieras pääoma ./ ennakkomaksut)

Produktbeskrivning

Undersökningsområde

I denna publikation beskrivs företagsservicefirmornas struktur och ekonomiska verksamhet åren 1986 - 1989. Undersökningen är en fortsättning på de utredningar som Statistikcentralen gjorde åren 1989 - 1990 på basen av administrativt material och uppgifter från branschorganisationerna.

Undersökningen täcker huvudklasserna L och M i Statistikcentralens näringsgrensindelning; fastighets-, rengörings- och uthyrningstjänster samt tekniska tjänster och uppdragsverksamhet.¹ Förutom de uppgifter som erhållits ur administrativa register presenteras resultaten av de företagsenkäter som sänds till de centrala näringsgrenarna.

Företagsenkäten

Enkäten sändes våren 1990 till ca 640 firmor för företagsservice. Populationen utgjordes av de företag som enligt Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister (YTR) var verksamma i augusti 1989. Av företag vars verksamhet omfattar företagslednings- och organisationskonsultering, bokförings- och revisionstjänster, juridiska tjänster samt bevaknings- och säkerhetstjänster valdes företag med en personal på minst 10 personer. Inom övriga näringsgrenar var urvalsgränsen minst 20 personer. Personalens storlek baserade sig på uppgifter ur YTR från år 1986 eller 1988.

Företagsenkätens uppgifter för år 1989 gäller de räkenskapsperioder som upphörde under perioden 1.4.1989 - 31.3.1990. Räkenskapsperioden hos de flesta företag var kalenderåret 1989. Om företagets räkenskapsperiod inte var 12 månader, har uppgifterna omvandlats att motsvara 12 månader med undantag av balansuppgifterna. En motsvarande omräkning har gjorts även när det gäller näringsbeskattningsmaterialet för åren 1987 och 1988.

Företagen tillfrågades hur omsättningen eller faktureringen fördelade sig mellan olika kundgrupper och serviceposter år 1989. Av tjänsteföretag inom databehandling, teknik, marknadsföring samt företagslednings- och organisationskonsultering insamlades uppgifter även om utrikeshandeln. Dessutom ombads företagen sända sina bokslut med bilagor för år 1989.

Relationstalen för år 1989 i den bifogade tabellen 13 baserar sig på företagsenkäten. Det är skäl att observera att källmaterialet inte är detsamma som övriga åren och att antalet företag är mindre.

Av de uttagna företagen svarade 54 procent på enkäten. Av dessa sände inte alla sina bokslut. Företagen inom adb-, bokförings- och revisionstjänster svarade aktivast.

Svarsprocenten var svagast bland företag inom städnings-, bevaknings- och säkerhetstjänster.

Övriga källor

Övriga källor som använts i undersökningen är Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister, sysselsättningsstatistik och konkursstatistik samt skattestyrelsens näringsbeskattningsregister. Dessutom har branschorganisationernas material använts.

Företags- och arbetsställeregistret (YTR) täcker landets alla omsättningsskattepliktiga företag eller arbetsgivarföretag. I denna publikation har statistik ur YTR för åren 1986 och 1988 använts. Statistiken innehåller bara de företag som varit verksamma mer än sex månader och vars personal omfattat minst 0,5 personer. Därtill har företagets omsättning överstigit 36 000 mark år 1986 och 39 000 mark år 1988.

Till YTR insamlas uppgifterna per arbetsställe och företag. Företagen klassificeras enligt deras huvudsakliga aktivitet. Ett arbetsställe är en produktionsenhet som ägs av ett enda företag, finns på ett enda ställe och som producerar varor eller tjänster av främst ett slag. Ett företag kan ha flera arbetsställen inom olika näringsgrenar. Personalen i YTR omfattar både anställd personal och företagare.

Under undersökningens gång framgick det att endel företag i YTR var upptagna under fel näringsgren. Dessa företag flyttades över till rätt näringsgren i 1989 års register, som då var under uppbyggnad. Samtidigt lämnades äldre register oförändrade. De YTR-uppgifter för år 1986 och 1988 som har använts för den här publikationen har emellertid korrigerats. Av denna anledning avviker siffrorna för vissa näringsgrenars del från de registeruppgifter som redan publicerats.²

Sysselsättningsstatistiken innehåller uppgifter om befolkningens sysselsättning, näringsstruktur, utbildning och inkomster. I denna publikation ingår uppgifter ur sysselsättningsstatistiken för år 1988.

Konkursstatistiken omfattar uppgifter om inlämnade konkursansökningar och fällda konkursdomar. Statistiken uppgörs vid Statistikcentralens byrå för rättsstatistik på basen av de uppgifter som erhållits av domstolarna. I denna publikation har konkursstatistik för åren 1986 - 1989 använts.

Skattestyrelsens näringsbeskattningsregister (EVR), ur vilket uppgifter för åren 1987 - 1988 använts, omfattar bokslut för företag som beskattas enligt näringskattelagen (NärSkL). Bokslutsuppgifterna i bilagetablerna 14 och 15 omfattar bara de företag som varit registrerade både i YTR och EVR. Ytterligare finns det ett antal företag, som förekommer bara i det ena registret. I de specificerade

1 Näringsgrensindelningen 1988, Statistikcentralen, Handböcker 4, 3:e förnyade upplagan. Helsingfors 1990.

I denna publikation används den tresiffriga tillämpning på den officiella näringsgrensindelningen som utarbetats för bokslutsstatistik.

2 Följande näringsgrenar korrigerades: företagslednings- och organisationskonsultering, bokförings- och revisionstjänster och holdingbolag. Från de två förstnämnda näringsgrenarna överflyttades företag till den sistnämnda.

bokslutsuppgifterna finns vissa fel, varför mellansummorna inte alltid stämmer mot slutsummorna.

Socialskyddskostnaderna i tabell 14 har estimerats på basen av de procentuella andelar av lönerna som erhållits ur

nationalräkenskaperna. Summan har avdragits från övriga rörelsekostnader i företagens resultaträkningar. Socialskyddskostnaderna varierade mellan 19,4 - 22,5 % av lönerna beroende på näringsgren och undersökningsår.

Företagsenkätens täckning

Näringsgren	Omsättning milj. mk 1988	Målgruppens omsättning %	Omsättning för de svarande %
661 Städning	1 692	78	27
663 Tvätteriverksamhet	619	66	44
710 Tekniska tjänster	6 605	59	38
720 Databehandlingstjänster	7 663	85	61
751 Företagslednings- och organisationskonsultering	1 338	40	16
752 Bokförings- och revisionstjänster	1 233	40	20
753 Juridiska tjänster	643	38	22
754 Marknadsföringstjänster	2 331	43	23
763 Bevaknings- och säkerhetstjänster	380	88	24

Relationstal

Andel av omsättningen, %	
Korrigerat resultat	= Räkenskapsperiodens resultat ./ skatter täckta med eget kapital + överföring av skatteåterbäring mot eget kapital
Totalresultat	= Korrigerat resultat ± ändring av reserveringar
Räntor, netto	= Räntekostnader ./ ränteintäkter
Balans	
Soliditet	= (Eget kapital + reserveringar + värderingsposter) / balanssumma
Quick ratio	= Finansieringstillgångar / (kortfristiga skulder ./ förskottsbetalningar)

Product presentation

Subject field

This publication describes the structures and economic activities of Finnish enterprises providing business services in 1986-1989. It is a sequel to the surveys that the Central Statistical Office of Finland (CSO) carried out in 1989-1990 on the basis of administrative records and data from industrial and professional organizations.

The study covers the main categories L and M in the Standard Industrial Classification 1988, adopted by the CSO, i.e. real estate, cleaning and rental services, and technical and business services.¹ In addition to containing information based on administrative records, the publication presents the results of surveys administered to the major subdivisions of the industries concerned.

Enterprise survey

A questionnaire was sent out to about 640 business service enterprises in the spring of 1990. The population of the survey comprised all enterprises that according to the CSO's Register of Enterprises and Establishments (REE) were engaged in business activities in August 1989. Of enterprises providing business and management consulting, book-keeping and auditing, guard and security, and legal services, those with a personnel of at least ten were chosen for the survey. In other fields the limit was a minimum of 20. Personnel size was determined on the basis of REE data for 1986 or 1988.

The data of the Enterprise Survey for 1989 relate to accounting periods ending between 1 April 1989 and 31 March 1990. For most enterprises, the accounting period was the 1989 calendar year. If the period deviated from a 12-month one, the data were converted to figures corresponding to a 12-month period, with the exception of balance sheet data. A similar conversion was made with regard to the business taxation data for 1987 and 1988.

Enterprises were questioned about their net sales or invoicing as distributed across groups of customers and services in 1989. Enterprises providing services in data processing, technical fields, business and management consulting, and marketing were also asked to supply information on foreign trade. In addition, enterprises were requested to supply their financial statements for 1989 along with appendices.

The questionnaire was filled out by 54 per cent of the enterprises chosen for the survey. Not all of them included their financial statements. The greatest number of responses in relative terms came from those providing computer services or book-keeping and auditing services. The response rate was lowest for enterprises providing cleaning services or guard and security services.

In Appendix Table 13, the parameters for 1989 have been calculated from Enterprise Survey data. When comparing the figures for different years, allowance should be made for differences in data sources and for the smaller number of enterprises in 1989.

Other sources

The other data sources were the Register of Enterprises and Establishments, regional employment statistics and bankruptcy bulletin compiled by the CSO, and the Business Taxation Register compiled by the National Board of Taxation. In addition, use was made of the data files of industrial and professional organizations.

The Register of Enterprises and Establishments (REE) covers all Finnish enterprises employing paid workers or paying a turnover tax. This publication uses statistics compiled from the REE data for 1986 and 1988. The statistics relate to enterprises which had been operating for at least six months and which employed a minimum labour equivalent of half a person. In addition, their net sales exceeded FIM 36,000 in 1986 and FIM 39,000 in 1988.

Data for the REE are collected by enterprise and establishment. Enterprises are classified into industrial categories according to their primary activity. An establishment is a production unit of an enterprise located on one set of premises and producing goods or services of primarily one kind. One enterprise may have several establishments operating in different industries. In the REE, personnel comprises paid employees and entrepreneurs.

In the course of this research, it emerged that a number of enterprises had been assigned to wrong industries in the REE. They have been given new industries in the 1989 register under preparation. The old registers have been left unchanged. In this publication, corrections have been made to REE data for 1986 and 1988, as a result of which the data of some industries do not agree with those released earlier.²

The regional employment statistics provide information on the employment, industrial structure, level of education, and income of the population. This publication has drawn upon the regional employment statistics for 1988.

The bankruptcy bulletin compiled by the CSO's Judicial Statistics Division provides information on bankruptcies, for both petitions filed and court decisions made. The statistics are compiled on the basis of court information. This publication has made use of the 1986-1989 issues of the bulletin.

1 Standard Industrial Classification (SIC) 1988, Central Statistical Office of Finland, Handbook 4, 3rd revised edition. Helsinki 1990.

In this publication the SIC is applied in a 3-digit version prepared in the unit for Financial Statement Statistics.

2 Corrections involved business and management consulting service, book-keeping and auditing service, and holding companies, with enterprises transferred from the first two services to the last.

The Business Taxation Register (BTR), from which data were obtained for 1987-1988, contains the financial statements data of enterprises subject to the provisions of the Business Tax Act. The financial statements data in Appendix Tables 14 and 15 only cover enterprises included in both the REE and the BTR. Apart from these enterprises, there are a number of enterprises included only in one of the two registers. Because of some errors in the breakdown of the BTR data, the subtotals may not agree with the calculated subtotals.

Social security expenses in Appendix Table 14 have been estimated from the percentages of social security expenses in wages and salaries as shown in the national accounts. A corresponding amount has been deducted from the corporate income statement item of other operating expenses. Depending on the branch of economic activity and the year under study, social security expenses ranged from 19.4 to 22.5 per cent of wages and salaries.

Coverage of Enterprise Survey

Industry	Total net sales FIM million 1988	Net sales of target group %	Net sales of respondents %
661 Cleaning	1 692	78	27
663 Laundry and dry cleaning services	619	66	44
710 Technical services	6 605	59	38
720 Data processing services	7 663	85	61
751 Business and management consulting	1 338	40	16
752 Book-keeping and auditing services	1 233	40	20
753 Legal services	643	38	22
754 Marketing services	2 331	43	23
763 Guard and security services	380	88	24

Parameters

% of net sales	
Total result	= Result for the period \pm change in reserves
Net interest	= Interest expenses ./ interest received
Balance sheet	
Solvency	= (Shareholders' equity + reserves + valuation items) / balance sheet total
Quick ratio	= Financial assets / (current liabilities ./ advance payments)

Finnish-English Glossary

Aineet ja tarvikkeet	Materials and supplies
Aloittaneet	Starts
Arkkitehtipalvelut	Architectural services
Arvostuserät	Valuation items
Atk-laitteiden korjaus ja huolto	Repair and maintenance service of computer equipment
Avoin yhtiö	Unlimited partnership
Hallinnon ja organisaation kehittäminen	Development of administration and organisation
Henkilöstö	Personnel
Henkilöstömäärä	Personnel size
Henkilöstön valinta ja arviointi	Placement and supply of personnel
Ikäluokka	Age group
Josta ennakkomaksut	Of which: advance payments
Julkinen hallinto	Government services
Kartoitus, maaperä- ja vesistötutkimus	Cartographic, soil-mechanical and hydrological services
Kauppa	Wholesale and retail trade
Kirjanpidon poistot	Depreciations
Kirjanpito	Book-keeping
Kokonaistulos	Total result
Kommandiittiyhtiö	Limited partnership
Kone- ja prosessisuunnittelu	Machinery and process design
Koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden myynti	Sale of machinery, equipment and supplies
Koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden vuokraus	Renting and leasing of machinery, equipment and supplies
Korkeakoulu	University
Korkokulut	Interest expenses
Korkotuotot	Interest received
Kunta tai kuntainliitto	Municipality or federation of municipalities
Käyttökate	Operating margin
Käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot	Fixed assets and other long-term expenditures
Laadunvalvonta ja -tarkastus	Technical testing and analysis
Liiketulos	Operating profit after depreciation
Liikevaihto	Net sales
Liikkeenjohdon konsultointi	Management consulting
Lisäys -, vähennys +	Increase -, decrease +
Lopettaneet	Closures
Luonnollinen henkilö	Natural person
Lyhytaikainen vieras pääoma	Current liabilities
Mainosvälineet	Media
Majoitus- ja ravitsemisala	Hotels and restaurants
Markkinatutkimus- ja mielipideselvitykset	Market research and public opinion polling
Markkinoinnin suunnittelu ja konsultointi	Marketing planning and consulting
Muita tunnuslukuja	Other parameters

Muu koulutus	Other education
Muu oikeudellinen muoto	Other legal form
Muu toiminta	Other activity
Muut lakiasiaien palvelut	Other legal services
Muut laskentatoimen palvelut	Other accounting services
Muut liikekulut	Other operating expenses
Muut markkinointipalvelut	Other marketing services
Muut palvelut	Other services
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	Other long-term investments
Muut toimialat	Other branches of economic activity
Muut tuotot ja kulut	Other income and expenses
Muut vieraan pääoman kulut	Other expenses on liabilities
Muutos	Change
Nettokorot	Net interests
Oma pääoma yhteensä	Shareholders' equity, total
Oma tuotanto	Own production
Omasta pääomasta katetut verot	Tax payments from equity
Omavaraisuusaste	Solvency
Opisto	Institute
Osakeyhtiö	Company limited by shares
Osingot ja osuuskorot	Dividends
Ostettu tuotanto	Purchased production
Palkat ja sosiaaliturvakulut	Wages and salaries, social security expenses
Pesulapalvelut	Laundry and dry cleaning services
Pesulayritykset	Laundry and dry cleaning enterprises
Pitkäaikainen vieras pääoma	Long-term liabilities
Rahoitus ja vakuutus	Finance and insurance
Rahoitusomaisuus	Financial assets
Rakentaminen	Construction
Siirrot omaan pääomaan	Transfers to equity
Siivousliikkeet	Cleaning enterprises
Siivouspalvelut	Cleaning services
Sosiaaliturvakulujen laskentaperuste, katso sivu 10.	For the method of calculating social security expenses, see page 14.
Talonrakennustekniikka	Building construction
Taseen tunnuslukuja, % taseen summasta	Balance sheet parameters, % of balance sheet total
Teollisuus	Manufacturing
Tietokone- ja käsittelypalvelut	Computer and data processing services
Tietokoneohjelmistojen suunnittelu, valmistelu ja ylläpito	Design, preparation and maintenance service of computer software
Tietopankkitoiminta	Data base services
Tietotekniikkakonsultointi	Consulting services (both hardware and software)
Tilikauden tulos	Result for the period
Tilintarkastus	Auditing
Toimiala	Branch of economic activity
Toimialalla 7541 (mainostoimistot) liikevaihtona käytetään myyntikatetta.	For activity 7541 (advertising agencies) gross margin is used as net sales.
Toimipaikat	Establishments
Tuloslaskelman tunnuslukuja, % liikevaihdosta	Income statement parameters, % of net sales
Tuntematon	Unknown
Tuomioistuinasiat (ml. hakemusasiat)	Court cases (incl. petitions)

Tuonti

Ulkomainen omistusosuus

Vaihto-omaisuus

Valmisohjelmien, koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden myynti

Valmisohjelmien, koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden vuokraus

Valmistus omaan käyttöön

Valtio

Varastojen muutos

Varaukset yhteensä

Varausten muutos

Vartiointiliikkeet

Vartiointi- ja turvallisuuspalvelut

Vastaavaa

Vastaavaa yhteensä

Vastattavaa

Vastattavaa yhteensä

Vienti

Vienti laskutuksesta tai liikevaihdosta

Vieras pääoma / liikevaihto

Vuokrat

Välittömät verot/veronpalautukset

Yhdyskuntarakentaminen

Yhdyskuntasuunnittelu ja maankäyttö

Yhteensä

Yksityinen kotimainen

Yleinen johdon konsultointi

Yrityksiä

Yritysten lukumäärä

Import

Proportion of foreign ownership

Inventories

Sales of packaged software, machinery, equipment and supplies

Renting and leasing of packaged software, machinery, equipment and supplies

Production for company use

Central government

Change in inventories

Reserve, total

Change in reserve

Protective service enterprises

Guard and security services

Assets

Total assets

Liabilities and shareholders' equity

Total liabilities and shareholders' equity

Export

Export of invoicing or net sales

Liabilities / net sales

Rents and leases

Direct taxes/tax refunds

Civil engineering

Urban and regional planning

Total

Private, Finnish

General management consulting

Enterprises

Number of enterprises

Siivouspalvelu

Yksityinen siivouspalvelu nuorta

Yksityinen siivouspalvelu on maassamme nuorta, sillä ensimmäinen siivousliike - Suomen Puhdistuspalvelu Oy - perustettiin vuonna 1950. Yritystoiminta oli 1950-luvulla vielä pienimuotoista ja keskittyi pääkaupunkiseudulle. Toimiala kehittyi nopeasti kahdella seuraavalla vuosikymmenellä, kun uusia siivousliikkeitä perustettiin runsaasti ja toimintaa laajennettiin myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Kysyntä lisääntyi edelleen ripeästi 1980-luvulla. Tähän oli syynä toimitilojen pinta-alan jatkuva kasvu. Tämä puolestaan johti siihen, että monille yrityksille tuli edullisemmaksi ostaa palvelut siivousliikkeiltä kuin palkata omia siivojia.

Suomen kaupallisista siivousmarkkinoista (pl. kotitaloudet), jotka olivat noin 10,4 miljardia markkaa vuonna 1989¹, alan liikkeiden osuus jää runsaaseen kymmeneen prosenttiin. Tämä osoittaa, että valtaosa siivoustyöstä yksityisissä yrityksissä ja julkisissa laitoksissa, kuten sairaaloissa ja virastoissa, tehdään edelleen omalla työvoimalla. Erityisesti julkisyhteisöiltä liikkeiden on vaikea saada siivoussopimuksia. Tästä syystä julkisyhteisöjen osuus toimialan liikkeiden kokonaislaskutuksesta onkin alhainen.

Siivousliikkeitä 680

Vuonna 1988 Suomessa toimi Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan 680 siivousliikettä, joiden yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 1,7 miljardia markkaa. Siivousliikkeiden osuus on kuitenkin vähäinen Suomen yritysten kokonaisliikevaihdosta, joka oli yli 760 miljardia markkaa vuonna 1988.

Yritystason liikevaihto ei kerro koko totuutta siivouspalvelujen tuotannosta. Luotettavimman kuvan saa alan toimipaikkojen liikevaihdosta, joka oli 1,5 miljardia markkaa vuonna 1988.

Useimmat siivousliikkeet ovat pieniä alle kymmenen hengen yrityksiä. Tästä huolimatta yksityinen siivouspalvelu on hyvin keskittynyt toimiala, sillä viiden suurimman pal-

velujen tuottajan osuus koko liikevaihdosta on lähes puolet. Nämä viisi suurinta ovat Servi Systems Oy, Lainatekstiili Oy, Kehä-Siivous Oy, Siivoustekniikka Oy ja Suomen Puhdistuspalvelu Oy. Suurin yksittäinen yritys on Servi Systems Oy, joka on laajemman Servi-yhtiöiden muodostaman konsernin emoyhtiö. Vähintään 20 hengen siivousliikkeitä oli YTR:n mukaan 79 vuonna 1988. Niiden yhteinen liikevaihto oli yli 75 prosenttia kokonaisliikevaihdosta.

Alan liikkeitä edustaa Suomen Siivousliikkeiden Liitto ry. (SSLL). Se perustettiin vuonna 1970. Sen 45 jäsenyrityksen liikevaihto oli noin miljardi markkaa vuonna 1989. Vuodesta 1981 vuoteen 1989 SSLL kuului Yleisen Teollisuusryhmän palveluteollisuuteen ja sitä kautta Teollisuuden Keskusliittoon. Vuodesta 1990 SSLL on toiminut itsenäisenä etujärjestönä erottuaan Yleisestä Teollisuusryhmästä. SSLL on solminut kuitenkin toimistoyhteistyösopimuksen Työnantajain Yleisen Ryhmän kanssa. Suomessa toimii myös henkilöjäsenistä koostuva Suomen Siivoustekninen Liitto ry. (SSTL), joka aloitti toimintansa vuonna 1970.

Vienti vähäistä

Siivouspalvelujen vienti on ollut toistaiseksi pientä. Joitakin toimeksiantoja on ollut Neuvostoliitossa ja Lähi-Idässä, joissa siivousliikkeet ovat toimineet suomalaisten rakennusliikkeiden alihankkijoina. Tarkkaa tietoa viennin arvosta ei ole saatavilla. Kansainvälistymisessä Servi Systems Oy on uranuurtaja, sillä se perusti yhteisyrityksen Viroon vuonna 1989.

Pullonkaulana työvoimapula

Siivousala on varsin työvoimavaltaista. Tästä johtuu, että palkkojen ja sosiaalikulujen osuus yritysten liikevaihdosta on suuri. Siivouskoneiden ja -laitteiden käyttöönotto ei ole vähentänyt riippuvuutta työvoimasta, vaikka itse työ on keventynyt jonkin verran.

Siivousliikkeet työllistivät YTR:n mukaan vajaat 16 000 henkilöä vuonna 1988. Vuodesta 1986 määrä kasvoi tuhannella. Henkilöstö on keskittynyt suuriin yrityksiin, sillä viisi suurinta työllisti noin 55 prosenttia toimialan henkilöstöstä vuonna 1988. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan kolme neljäsosaa yksityisen siivouspalvelun työllisistä oli naisia vuonna 1988. Alle 35-vuotiaita henkilöstöstä oli puolet.

Siivousliikkeiden pahin pullonkaula on työvoimapula. Se koskettaa eniten pääkaupunkiseudulla ja suurissa asutuskeskuksissa toimivia liikkeitä. Alueelliset erot ovat suuria, koska Pohjois-Suomessa on yhtä avointa siivousalan työpaikkaa kohden useita työttömiä työnhakijoita. Tosin yleisen taloudellisen tilanteen heikentyminen on hieman vähentänyt työntekijäpulaa vuoden 1990 aikana.

Työvoimapulan syitä ovat alan alhainen arvostus, suhteellisen matalat palkat ja pääkaupunkiseudun korkeat elinkustannukset. Alhaista arvostusta on pyritty nostamaan koulutusta lisäämällä. Tämän tuloksena aloitettiin laitoshuoltajien ja siivousteknikoiden koulutus vuonna 1985.

¹ Suomen Siivoustekninen Liitto ry.

Laitoshuoltajat toimivat laitossiivoojina, kerroshoitajina ja sairaala-apulaisina. Siivousteknikot ovat siivoustyönjohtajia, siivoustyön suunnittelijoita ja kouluttajia. Yritykset järjestävät myös palkallista työajalla tapahtuvaa koulutusta.

Kannattavuus ja kulurakenne¹

Tilastokeskuksen yrityskyselyn mukaan henkilöstökulujen osuus liikevaihdosta oli vähintään 20 hengen siivousliikkeissä 75 prosenttia vuonna 1989. Suuntauksena on henkilöstökulujen pienentyminen. Tosin vuodesta 1988 ne nousivat jonkin verran. Tämä johtui etupäässä työnantajain sosiaalimaksujen korotuksesta. Aineet ja tarvikkeet olivat liikevaihdosta noin viisi ja muut liikekulut runsaat kymmenen prosenttia vuonna 1989.

Alan voimakas työvoimavaltaisuus näkyy liikevaihdon suhteessa henkilöstöön. Vuonna 1989 se oli 114 000 markkaa. Esimerkiksi teollisuudessa liikevaihto henkeä kohden ylitti 500 000 markan vuonna 1988. Uusien siivouslaitteiden ja

-menetelmien käyttöönotto on kuitenkin kohottanut tuottavuutta jonkin verran viime vuosina.

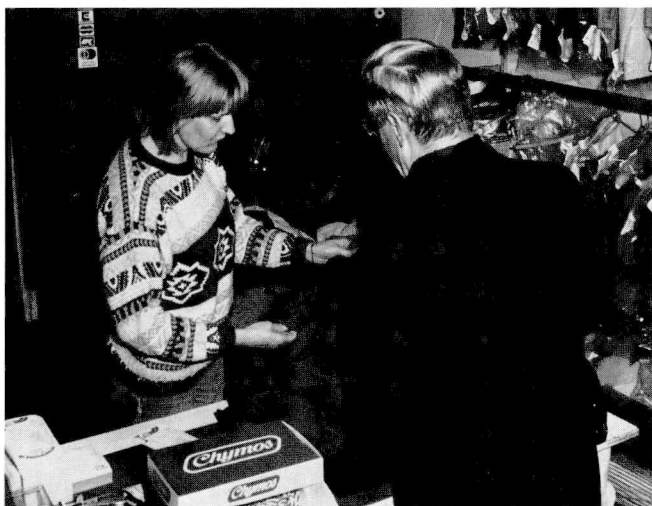
Käyttökate oli liikevaihdosta 7,1 ja kokonaistulos 3,2 prosenttia vuonna 1989. Ne ovat nousseet kolmena vuotena peräkkäin.

Rahoitusasema¹

Omavaraisuusaste oli vähintään 20 hengen siivousliikkeissä noin 25 prosenttia vuonna 1989. Omavaraisuusaste ja varsinakin vieraan pääoman osuus taseen loppusummasta muuttuivat huomattavasti vuosiin 1987 ja 1988 verrattuna. Tähän on osittain syynä yrityskyselyyn vuoden 1989 tilinpäätöstietonsa liittäneiden yritysten pieni määrä ja mahdollisesti siitä johtuva harha.

Maksuvalmiutta kuvaava quick ratio oli 1,3 vuonna 1989. Vuodesta 1987 se on parantunut jatkuvasti. Vieraan pääoman osuus liikevaihdosta oli vuosina 1987 - 1989 noin 30 prosenttia.

Pesulapalvelu ja tekstiilivuokraus

Pesulatoimintaa yli 100 vuotta

Yksityinen pesulapalvelu alkoi Suomessa värjäämötoiminnasta 1880-luvulla. Tällöin jo vuonna 1848 perustettu Lindström Oy avasi Helsingissä ensimmäisen kemiallisen pesulan. Tämän jälkeen perustettiin useita muita yksityisiä pesuloita. Asiakkaat olivat aluksi kotitalouksia. Vähitellen palvelu laajeni myös teollisuus- ja laitospesuun. Tekstiilivuokraus tuli Suomeen Tanskasta 1930-luvulla. Tosin toiminta tyrehtyi sotavuosien aiheuttaman pulan vuoksi.

Pesulapalvelu on laajentunut nopeasti viimeisen 30 vuoden aikana. Samalla se on jatkuvasti teknistynyt ja automatisoitunut. Tekstiilivuokraus alkoi uudelleen 1960-luvulla, jonka jälkeen se on lisääntynyt tasaisesti koko ajan. Tekstiilivuokraus käsittää tekstiilien hankinnan, niiden pesun, kor-

jauksen, kuljetuksen ja muun huollon. Nykyisin sen kohteita ovat työvaatteet, hotellien, laivojen ja ravintoloiden linavaatteet, ovimatot, kangaspyyheautomaatit, pesuainestellijat sekä pressut.

500 pesulaa

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan maassamme oli 500 itsenäistä pesulatoimipaikkaa vuonna 1988. Luku sisältää vain yritysmuotoisten pesuloiden toimipaikat. Esimerkiksi sairaaloiden ja muiden hoitolaitosten keskuspesuloita ei ole laskettu mukaan. Toimipaikkojen yhteenlaskettu liikevaihto oli 790 miljoonaa markkaa. Se kasvoi yli 30 prosenttia vuodesta 1986.

Päätoimialtaan pesulayrityksiä oli YTR:n mukaan 370 vuonna 1988. Niillä oli yhteensä noin 460 pesulatoimipaikkaa, joten osa maamme pesulatoimipaikoista on muiden kuin päätoimialtaan pesulayritysten omistamia. Tämä johtuu siitä, että liikevaihdoltaan suurin pesulapalvelujen tuottaja - Lainatekstiili Oy - on YTR:ssä luokiteltu siivousliikkeeksi. Tämän lisäksi eräillä teollisuuden ja kaupan yrityksillä on pesulatoimipaikkoja.

Viiden suurimman pesulapalvelujen tuottajan osuus alan kaupallisista markkinoista oli noin 40 prosenttia vuonna 1988. Nämä viisi suurinta olivat Lindström Oy ja sen tytäryhtiöt Lainatekstiili ja Cleaner Oy, Servitex Oy ja Kemiallinen pesulaitos A. Hienonen Oy.

Vähintään 20 hengen pesulayrityksiä oli YTR:n mukaan 43 vuonna 1988. Niiden osuus toimialan liikevaihdosta oli peräti kaksi kolmasosaa. Valtaosa yrityksistä on kuitenkin pieniä etupäässä kotitalouksia palvelevia yksitoimipaikkaisia pesuloita. Alle viiden hengen yrityksiä olikin

¹ Kannattavuutta, kulurakennetta ja rahoitusasemaa kuvaavat luvut ovat mediaaneja.

noin 270 vuonna 1988. Erityisesti vuoden 1985 jälkeen uusia pieniä yrityksiä on perustettu runsaasti.

Pesulayritykset varhain järjestäytyneitä

Pesulayritykset järjestäytyivät jo vuonna 1942. Silloin perustettiin Suomen Pesuteollisuusliitto ry. Nykyisin toimialajärjestöön kuuluu yli 100 yritystä. Vuodesta 1981 lähtien Suomen Pesuteollisuusliitto on kuulunut Teollisuuden Keskusliiton alaiseen Yleiseen Teollisuusryhmään.

Liikevaihdosta pääosa teollisuus- ja laitospalvelua

Vähintään 20 hengen pesulayritysten liikevaihto jakautui Tilastokeskuksen yrityskyselyn mukaan asiakasryhmittäin vuonna 1989 siten, että sairaaloiden, päiväkotien ja muiden hoitolaitosten osuus oli 30 prosenttia sekä teollisuuden vajeat neljännes. Kaupan sekä majoitus- ja ravitsemisalanyritysten osuus oli yhteensä myös neljännes ja kotitalouspesu jäi noin kymmeneen prosenttiin. Kotitalouspesu on kuitenkin hieman suurempaa, jos alle 20 henkilön pesulat otetaan mukaan.

Pesupalvelujen ja tekstiilivuokrauksen lisäksi eräät pesulayritykset harjoittavat jonkin verran koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden myyntiä ja vuokrausta. Tämän ja muun erittelemättömän toiminnan osuus oli kymmenen prosenttia vuonna 1989.

Henkilöstö 3 600

Pesulatoimipaikkojen henkilöstö oli YTR:n mukaan runsaat 3 600 vuonna 1988. Niistä vajaat 2 900 työskenteli yrityksissä, joiden päätoimiala oli pesulapalvelu. Yksityisten pesuloiden työntekijöiden määrä kasvoi runsaat viisi prosenttia vuodesta 1986. Se ei ole paljon moniin muihin palvelualoihin verrattuna. Henkilöstön määrän pieni kasvu johtuu osittain siitä, että uusien työpaikkojen luonti pesula-

palvelussa on kallista. Investoinnit uutta työpaikkaa kohden maksavat satoja tuhansia markkoja.

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan pesulapalvelun työntekijöistä vain neljännes oli miehiä vuonna 1988. Alle 35-vuotiaita työntekijöistä oli 40 prosenttia, mikä oli vähemmän kuin esimerkiksi siivouspalvelussa.

Pesula-alan koulutus oli vuoteen 1985 saakka etupäässä työnantajan kustantamaa kurssimuotoista opiskelua. Vuonna 1985 käynnistyi varsinainen pesula-alan koulutus. Ammattikouluasteista pesulatyöntekijän ja opistoasteista pesulateknikon koulutusta annetaan koti- ja laitostalouden oppilaitoksissa.

Liiketaloudellinen asema¹

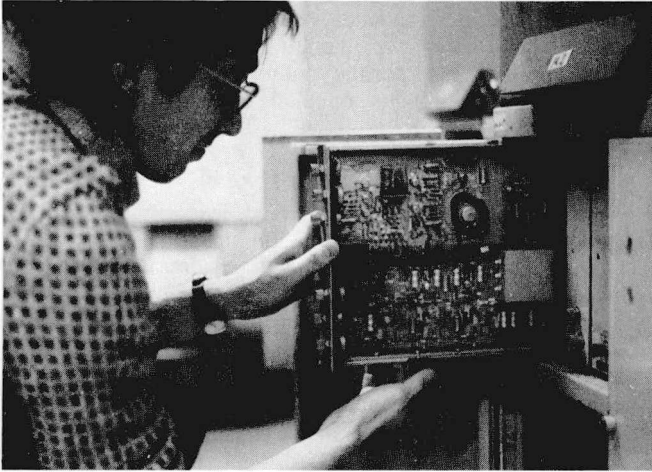
Tilastokeskuksen yrityskyselyn mukaan palkkojen ja sosiaalikulujen osuus yli 20 hengen pesulayritysten liikevaihdosta oli 55 prosenttia vuonna 1989. Henkilöstökulut ovat pienemmät kuin monilla muilla palvelualoilla, koska pesulapalvelu on suhteellisesti pääomavaltaisempaa. Pääomavaltaisuus näkyy myös poistojen määrässä. Varastojen muutoksella korjattujen aine- ja tarvikkeiden osuus liikevaihdosta oli yli kymmenen prosenttia. Suurissa pesulayrityksissä aine- ja tarvikkeiden kulut koostuvat muun muassa kuluksi kirjattavista vuokratarkistuksista ja alihankintatöistä.

Tuottavuutta kuvaava liikevaihto henkilöä kohden oli pesulayrityksissä 195 000 markkaa vuonna 1989. Se oli paljon korkeampi kuin esimerkiksi työvoimavaltaisemmassa siivouspalvelussa. Käyttökate oli liikevaihdosta 12,1 ja kokonaistulos 1,6 prosenttia. Ne olivat jonkin verran edellistä vuotta alhaisempia.

Omavaraisuusaste oli pesulayrityksissä 40 prosenttia vuonna 1989. Se parani hieman edellisestä vuodesta. Samalla velkarahoituksen osuus liikevaihdosta pieneni. Maksuvalmiutta kuvaava quick ratio oli puolestaan tyydyttävä 0,9.

¹ Liiketaloudellista asemaa kuvaavat luvut ovat mediaaneja.

Tekninen palvelu

Vanhin yritys 80 vuotta

Energiatekniikkaan erikoistunut Ekono Oy on maamme vanhin teknisen alan palveluyritys. Sen perustivat Helsinkiin eräät suuret teollisuusyritykset vuonna 1911. Yhä toimivista yrityksistä seuraavaksi vanhimmat ovat arkkitehti-toimistoja. Arkkitehti-toimisto Frosterus & Gripenberg aloitti toimintansa 1918 ja Siren arkkitehdit vuonna 1928. Insinööritoimistoista Magnus Malmberg Oy ja IPT Pohjatutkimus Oy aloittivat 1930-luvulla.

Yksityinen insinööritoiminta yleistyi varsinaisesti vasta 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa. Tämä johtui teknisen suunnittelun merkityksen kasvusta talon- ja yhdyskuntarakentamisessa. Samalla teknisen palvelun piiriin tuli uusia toimialoja. Näitä olivat esimerkiksi maankäytön suunnittelu sekä vesi- ja jätehuoltotekniikka. Liikennetekniikan merkitystä lisäsi 1950-luvulla alkanut tieverkon voimakas kehittäminen.

Teknisen alan palveluyritysten määrä nousi nopeasti 1960- ja 1970-luvulla. Tähän oli syynä etupäässä julkisen hallinnon sekä teollisuus- ja rakennusyritysten siirtyminen teknisessä suunnittelussa ostopalvelujen käyttöön. Samalla niiden omia suunnitteluosastoja lopetettiin tai yhtiöitettiin. Kehitystä vauhditti myös se, että ostopalvelut eivät kuuluneet liikevaihtoverotuksen piiriin.

Yritysten perustamiset lisääntyivät edelleen 1980-luvulla, sillä Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan arviolta 70 prosenttia nykyisin toimivista on aloittanut kymmenenä viime vuotena. Vuonna 1989 nettolisäys oli noin 350 yritystä. Tosin YTR:n tiedot eivät pelkästään kuvaa yritysten uusperustantaa, koska toimintansa aloittaneisiin on luettu myös omistajaa ja oikeudellista muotoaan vaihtaneet yritykset.

Teknisen alan palveluyrityksiä oli yhteensä YTR:ssä runsaat 2 600 vuonna 1988. Samanaikaisesti niillä oli vajaat kolme tuhatta toimipaikkaa. Kaikki yritykset eivät ole pelkästään suunnittelutoimistoja. Osa harjoittaa suunnittelu-työn ohella koneiden, laitteiden ja tuotantoprosessien myyntiä. Näissä yrityksissä varsinaisen suunnittelun erottaminen kokonaistoimituksista on vaikeaa. Tämän lisäksi ve-

rohallituksen elinkeinoverotusrekisterissä oli arviolta 800 YTR:iin kuulumatonta toimialan ammatinharjoittajaa.

Yritykset kansainvälisiä

Teknisen alan palveluyritysten kansainvälistyminen alkoi 1960-luvulla, jolloin laajamittainen projektivienti Neuvostoliittoon käynnistyi. Siellä suunnittelutoimistot toimivat rakennus- ja teollisuusyritysten alihankkijoina. Rakennustekniikan ja koko rakennusalan vientiä kohotti kahdenvälisen kaupan periaatteiden johdosta öljykriisi vuonna 1974. Tällöin Neuvostoliitosta Suomeen tulevan öljyn hinta katosi ja aiheutti tarvetta lisävientiin, minkä seurauksena syntyi sittemmin suuria rakennushankkeita Neuvostoliiton rajan läheisyyteen. Tällöin myös öljyllä rikastuneet Lähi-Idän ja Pohjois-Afrikan maat tulivat tärkeiksi vientikohteiksi.

Neuvostoliiton kaupan merkitys kasvoi 1980-luvun alkuun saakka, minkä jälkeen rakennustekniikan vienti sinne laski. Tosin Neuvostoliitto on yhä tärkeä vientikohde. Sen sijaan vienti Lähi-Itään romahti 1980-luvulla.

Tällä hetkellä Länsi-Eurooppa on eräiden kehitysmaiden ohella tärkeä markkina-alue. Länsi-Eurooppaan viedään lähinnä metsäteollisuuden kone- ja prosessitekniikkaa. Siellä tärkeän asiakaskunnan muodostavat suomalaisen teollisuuden ulkomaiset tytäryhtiöt. Osa viennistä on kokonaistoimituksia, jotka sisältävät muun muassa tehdaslaitoksia ja tuotantoprosesseja.

Kehitysmaissa hankkeet liittyvät etupäässä metsätalouden suunnitteluun, yhdyskuntarakentamiseen ja -suunnitteluun. Näissä maissa hankkeet ovat tavallisesti riippuvaisia ulkopuolisista rahoittajista. Nykyisin FINNIDA (Finnish International Development Agency) rahoittaa yli 60 prosenttia suomalaisten suunnittelutoimistojen kehitysmaahankkeista.

Suurimmat vientiä harjoittavat yritykset ovat perustaneet ulkomaille tytäryhtiöitä ja toimipaikkoja. Näitä ulkomailta toimivia yksiköitä oli Suomen Konsulttitoimistojen Liiton (SKOL) mukaan noin 50 vuonna 1990. Valtaosa ulkomaisista yksiköistä sijaitsee Länsi-Euroopassa ja eniten niitä on Ruotsissa.

Suomessa toimi puolestaan parikymmentä "ulkomaista" teknisen alan palveluyritystä, joissa suora ulkomainen omistus ylitti 10 prosenttia osakepääomasta vuonna 1988. Lähes kaikki ulkomaiset sijoitukset ovat peräisin EY- tai EFTA-maista. Tärkein sijoittajamaa on ollut Ruotsi. Tosin sijoittajamaa ei ole välttämättä emoyrityksen sijaintimaa.

Henkilöstö tärkein voimavara

Teknisen alan palveluyritykset työllistivät YTR:n mukaan 21 400 henkilöä vuonna 1988. Henkilöstö kasvoi noin yhdeksän prosenttia vuodesta 1986. Koko työllisestä työvoimasta teknisen palvelun osuus oli noin prosentin verran. Luku on korkeimpia maailmassa.

Tietotekniikan ja sähköisen tiedonsiirron kehityksestä huolimatta pätevä henkilöstö on teknisen alan palveluyritysten tärkein voimavara. Tämä ilmenee myös siitä, että niissä palkkojen osuus liikevaihdosta on noin kaksinkertainen

teollisuusyrityksiin verrattuna. Teknisessä palvelussa palkat henkeä kohden ovat myös keskimäärin monia muita aloja korkeammat.

Vuoden 1990 alkupuolella suurissa kaupungeissa toimineita yrityksiä vaivasi työvoimapula, mikä on johtanut henkilöstön vaihtuvuuteen ja palkkaliukumiin. Suomen Työntekijäin Keskusliiton mukaan työvoiman vajeus oli hieman alle 10 prosenttia henkilöstöstä.

Teknisen palvelun piirissä työskentelevien koulutustaso on varsin korkea. SKOL:n jäsenyrityksissä korkeakoulu- ja opistotason suorittaneita on keskimäärin 60 prosenttia henkilöstöstä. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan toimialan työllisistä miehiä oli 70 prosenttia vuonna 1988. Alle 35-vuotiaita henkilöstöstä oli puolet.

Liikevaihto 6,6 miljardia

Teknisen alan palveluyritysten liikevaihto oli YTR:n mukaan runsaat 6,6 miljardia markkaa vuonna 1988. Vuodesta 1986 kasvua kertyi 40 prosenttia. Vähintään 20 henkeä työllistäneiden yritysten osuus oli noin 60 prosenttia kokonaisliikevaihdosta.

Vuonna 1989 kokonaislaskutukseltaan suurin yritys oli metsä- ja puutalouden taitotietoon erikoistunut Jaakko Pöyry Oy. Seuraavaksi suurimmat olivat Ekono Oy, Finnmap Oy ja Teollisuussuunnittelu Oy. Yhtiöryhmistä ETY-ryhmä oli kotimaassa Jaakko Pöyry-yhtiöiden edellä. ETY-ryhmään kuuluvat esimerkiksi edellä mainitut Ekono Oy ja Teollisuussuunnittelu Oy. Ulkomaisine tytäryhtiöineen Jaakko Pöyry-konserni on kuitenkin maailman suurimpia insinööritoimistoja.

Laskutuksesta pääosa rakennustekniikkaa

Tilastokeskuksen yrityskyselyn mukaan, joka käsitti kaikki vähintään 20 henkilöä työllistävät teknisen alan palveluyritykset, lähes 55 % yritysten kotimaan laskutuksesta koostui rakennustekniikasta vuonna 1989. Rakennusteknisiin palveluihin sisältyvät arkkitehtipalvelut, talonrakennustekniikka ja yhdyskuntarakentaminen. Näistä talonrakennustekniikka muodosti pääosan. Kone- ja prosessisuunnittelu kattoi laskutuksesta 30 % ja muut tekniset palvelut 10 %. Muita teknisiä palveluja ovat yhdyskuntasuunnittelu ja -tutkimus, kartoitus, maaperä- ja vesistötutkimus sekä laadunvalvonta ja -tarkastus. Muu erittelemätön laskutus oli runsaat viisi prosenttia. Tosin yrityskysely ei anna aivan luotettavaa kuvaa koko toimialasta, sillä rakennusteknisten palvelujen ja erityisesti arkkitehtipalvelujen merkitys korostuisi edelleen, jos alle 20 hengen yritykset laskettaisiin mukaan.

Rakennusteknisten palvelujen kysyntä kasvoi voimakkaasti 1980-luvun lopulla. Tämä johtui nopeasti lisääntyneestä liike- ja toimistorakentamisesta, jossa suunnittelun osuus on tuntuvasti suurempaa kuin asuinrakentamisessa. SKOL:n mukaan myöskään pääkaupunkiseudun investointivero ja koko maan kattava rakennusvero eivät vähentäneet rakennusteknisten palvelujen kysyntää vuonna 1989. Myös kone- ja prosessisuunnitteluun sekä yhdyskuntasuunnitteluun liittyvän ympäristöhoitotekniikan kysyntä on kasvanut tuntuvasti.

Kotimaan laskutus jakaantui toimeksiantajaryhmittäin vuonna 1989 siten, että teollisuuden osuus oli runsaat 45 prosenttia, valtion ja kuntien 25 prosenttia, rakennusliikkeiden vajaat 15 ja muiden tahojen niin ikään 15 prosenttia. SKOL:n mukaan laskutuksesta miltei kaksi kolmasosaa perustui aikapalkkioihin.

1 Kannattavuutta, kulurakennetta ja rahoitusasemaa kuvaavat luvut ovat mediaaneja.

2 Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOL ry

Vienti lähes 900 miljoonaa

Yrityskyselyn mukaan teknisen alan palveluyritysten viennin osuus oli 870 miljoonaa markkaa vuonna 1989. Siitä pelkän suunnitteluviennin osuus oli arviolta 700 miljoonaa markkaa ja loppuosa oli kokonaistoimituksia. Vientiä harjoitti noin 60 yritystä. Viennin arvossa ei ole mukana ulkomaisten tytäri- ja osakkuusyritysten laskutusta, joka oli SKOL:n mukaan noin 400 miljoonaa markkaa. Toimialan yritysten vienti oli vajaan prosentin Suomen koko viennistä ja viisi prosenttia palvelujen viennistä vuonna 1989.

Viennistä 60 prosenttia oli teollisuuden kone- ja prosessisuunnittelua. Rakennusteknisten palvelujen osuus oli alle viidennes. Alan yritykset vievät jonkin verran myös liikkeenjohdon palveluja.

Viennistä puolet suuntautui EY- ja EFTA-maihin ja viidennes Afrikkaan. Afrikan viennistä valtaosa liittyi kehitys yhteistyöhön. Neuvostoliiton ja muiden Itä-Euroopan maiden osuus on pudonnut alle 15 prosenttiin.

Suurimmat yksittäiset vientimaat olivat Neuvostoliitto, Ruotsi, Portugali, Kenia, Ranska ja Yhdysvallat. Kehitysmaavienti keskittyi selvästi muutamaisiin maihin. Niitä olivat Afrikassa Kenian lisäksi Libya, Tansania, Egypti, Sambia ja Mosambik. Aasiassa tärkeitä maita olivat Sri Lanka ja Bangladesh.

Kannattavuus ja kulurakenne¹

Henkilöstökulut olivat yrityskyselyn mukaan vähintään 20 hengen yrityksissä 62 prosenttia liikevaihdosta vuonna 1989. Henkilöstökulut jaetaan teknisen alan palveluyrityksissä kolmeen ryhmään, joita ovat veloituskelpoiset ja ei-veloituskelpoiset palkat sekä lakisääteiset sosiaalikulut. Henkilöstökuluista veloituskelpoisten palkkojen osuus on puolet ja lakisääteisten sosiaalikulujen kolmannes.

SKOL:n kustannusrakennetutkimuksen mukaan henkilöstökulujen osuus pienentyi suunnittelutoimistoissa 1980-luvulla.² Samalla poistojen osuus kasvoi, ja vuonna 1989 se oli neljä prosenttia liikevaihdosta. Poistot ovat seurausta huomattavista investoinneista lähinnä atk-laitteisiin ja toimitiloihin viime vuosina. Samalla toimiala on jossain määrin pääomavaltaitunut.

Aine- ja tarvikekulut olivat tyypillisessä suunnittelutoimistossa alle prosentin liikevaihdosta. Kokonaistoimituksia myyvissä yrityksissä niiden osuus oli yli puolet liikevaihdosta. Näissä yrityksissä aine- ja tarvikekulut koostuivat alihankintatöistä, jotka oli teetetty kone- ja laitevalmistajilla. Muut erittelemättömät liikekulut muodostivat noin neljänneksen liikevaihdosta.

Oikaistut verot olivat 1,3 %, nettokorot 0,2 % ja varausten lisäys 1,5 % liikevaihdosta vuonna 1989. Vuodesta 1988 oikaistut verot nousivat ja nettokorot laskivat selvästi.

Kannattavuutta kuvaava käyttökateprosentti oli yksitoista ja kokonaistulosprosentti viisi vuonna 1989. Ensiksi mainittu parani jonkin verran edellisestä vuodesta. Tämä johtui hyvästä tilauskannasta ja korkeasta kapasiteetin käyttöasteesta.

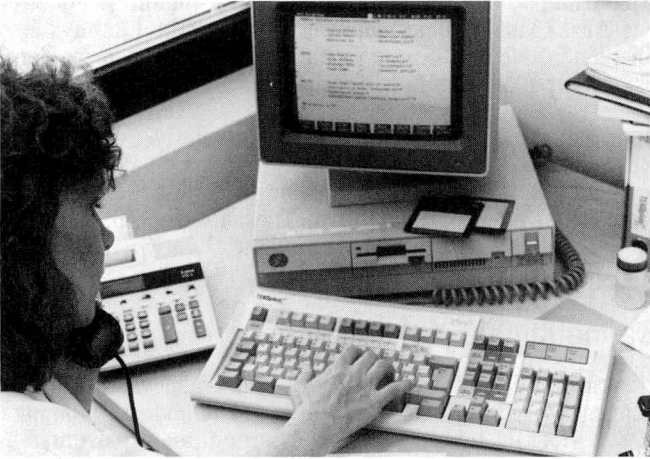
Rahoitusasema¹

Omaravaisuusaste oli vähintään 20 työntekijän yrityksissä 26 prosenttia vuonna 1989. Se heikkeni jonkin verran vuo-

desta 1987. Syynä olivat lainarahalla tehdyt investoinnit. Samanaikaisesti vieraan pääoman (pl. ennakkomaksut) osuus liikevaihdosta nousi vajaasta 35 prosentista 40 pro-

senttiin. Lyhyen ajan maksuvalmiutta kuvaava quick ratio oli 2,1 vuonna 1989, ja se kohentui hieman edellisestä vuodesta.

Atk-palvelu

Atk-ala on muuttumassa. Menneiden vuosien korkeat kasvuvuodet ovat tasaantumassa. Talouden voimakas kasvu etenkin 1980-luvun loppupuolella kiihdytti atk-laitteiden ja -palveluiden kysyntää. Uusia yrityksiä perustettiin runsaasti. Suuret konsernit vahvistivat asemiaan ostamalla yrityksiä. Melko tavallista on myös ollut, että suurista atk-yrityksistä irtaantuneet ammattilaiset ovat perustaneet kapeaan toimialaan erikoistuneita pienyrityksiä. Etenkin pääkaupunkiseutua vaivannut pula pätevistä henkilöstöstä on osaltaan rajoittanut alan kehitystä.

Rakennemuutos on myös atk-alalla välttämätön. Kilpailu sekä kansainvälisillä että kotimarkkinoilla tulee olemaan kovaa. Kehitys johtaa ilmeisesti suurempiin, tehokkaampiin ja erikoistuneempiin yksiköihin. Palveluiden osuus atk-markkinoista tulee kasvamaan samanaikaisesti kun laitteiden ominaisuudet paranevat ja hinnat laskevat.

Atk-alan kokonaisliikevaihto Suomessa oli vuonna 1989 arviolta 18 miljardia markkaa.¹ Tämä sisältää myös maahantuojien tai kotimaassa alihankintoina hankittujen atk-tuotteiden myynnin. Liikevaihto kasvoi 18 prosenttia vuodesta 1988, mikä on selvästi vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yritysten oman atk-tuotannon liikevaihto oli yli yhdeksän miljardia markkaa, 21 prosenttia edellisvuotta enemmän.

Palveluyritykset

Atk-palveluiden kokonaismarkkinoita Suomessa on vaikea arvioida, sillä palveluja tuottavat myös muut kuin varsinaiset palveluyritykset. Suuret atk-laitteiden maahantuojat vastaavat usein huolto- ja korjaustöistä sekä konsultoivat

asiakkaitaan. Lisäksi varsinaisten atk-palveluyritysten liikevaihdosta osa tulee muusta kuin palvelutoiminnasta, lähinnä atk-tuotteiden myynnistä.

Palvelut jaetaan toimialaluokituksessa tietokone- ja käsittelypalveluun, atk-suunnitteluun ja ohjelmointiin, tietopankitoimintaan ja muihin palveluihin. Atk-palveluyrityksistä kolme neljästä on keskittynyt suunnitteluun ja ohjelmointiin.

Alan yrityksiä edustaa Tietojenkäsittelyn Palveluyritysten Liitto TIPAL r.y., joka on perustettu vuonna 1974. Järjestöön kuuluu noin 50 alan suurimpiin kuuluvaa yritystä, joiden liikevaihto vuonna 1989 oli noin kolme miljardia markkaa. Jäsenyritysten palveluksessa oli noin 6 000 henkilöä.

Yritysten määrä lisääntynyt nopeasti

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan Suomessa toimi vuonna 1988 noin tuhat yritystä, joiden päätoimiala oli atk-palvelu. Määrä lisääntyi vuodesta 1986 yli 300 yrityksellä. Lisäksi korkeasuhdanteen huippuvuonna 1989 toimintansa aloitti lähes 300 uutta yritystä. Samanaikaisesti toimintansa lopetti 90 yritystä. Atk-palveluyritykset ovat keskimäärin pieniä, runsaalla 80 prosentilla henkilöstömäärä oli alle 10 vuonna 1988.

Päätoimintonaan atk-palveluja tuottavien yritysten liikevaihto vuonna 1988 oli lähes 7,7 miljardia markkaa. Luotettavamman kuvan atk-palveluiden tuotannosta antaa toimipaikoittain laskettu liikevaihto, joka vuonna 1988 oli 5,2 miljardia markkaa. Toimipaikoittain laskettu liikevaihto on pienempi lähinnä siksi, että atk-palveluyrityksiin kuuluu yrityksiä, joiden liikevaihdosta merkittävä osuus tulee muuta kuin atk-palvelua harjoittavista toimipaikoista.

Aivan viime aikoihin asti on atk-ammattilaisista ollut kova kysyntä työmarkkinoilla, mikä on vaikuttanut myös palkkatasoon. YTR:n mukaan palkkoja maksettiin vuonna 1988 atk-palveluyrityksissä keskimäärin yli 120 000 markkaa henkilöä kohden. Pula henkilöstöstä näyttää voimakkaan kasvukauden jälkeen helpottuneen myös atk-alalla.

Atk-palveluyrityksissä työskenteli vuonna 1988 YTR:n mukaan lähes 15 000 henkilöä. Alan nopeaa kehitystä kuvastaa myös henkilöstön ikärakenne. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan lähes 60 prosenttia henkilöstöstä oli alle 35-vuotiaita ja yli 90 prosenttia alle 45-vuotiaita. Yli 45-vuotiaita työskenteli atk-palveluyrityksissä selvästi vähemmän kuin muilla liike-elämää palvelevilla toimialoilla. Alan henkilöstöstä noin kaksi kolmannesta oli miehiä.

¹ Arvio kattaa 790 atk-alan yritystä, mukana alan suurimmat yritykset. Lähde: Valtion teknillinen tutkimuskeskus.

YTR:n mukaan vuonna 1988 ulkomaiset yritykset omistivat vähintään 10 prosentin osuuden 45 Suomessa toimivasta atk-palvelualan yrityksestä. Näistä varsinaisia tytäryhtiöitä, joissa ulkomainen omistusosuus on yli 50 prosenttia, oli 39 yritystä. Tärkein sijoittajamaa oli Ruotsi, jolla oli vähintään 10 prosentin osuus 22 yrityksessä. Sijoittajamaita oli yhteensä 11. Tosin sijoittajan alkuperämaa voi olla mikä tahansa; esimerkiksi amerikkalainen emoyhtiö omistaa ruotsalaisen tytäryhtiön, joka puolestaan ostaa osakkuuden suomalaisesta yrityksestä.

Teollisuus merkittävin asiakas

Tilastokeskuksen yrityskyselyyn vastanneiden tärkein asiakas oli teollisuus, jonka osuus yritysten liikevaihdosta oli noin 26 prosenttia vuonna 1989.¹ Lähes yhtä merkittävä asiakasryhmä oli julkinen hallinto 25 prosentin osuudellaan. Lisäksi kauppa sekä rahoitus ja vakuutus olivat atk-palveluyrityksille tärkeitä toimialoja.

Teollisuus osti pienten, alle 50 henkeä työllistäneiden, yritysten tuotannosta lähes 60 prosenttia. Näitä suuremmat atk-palveluyritykset olivat vähemmän riippuvaisia teollisuudesta ja niiden asiakkaat olivat jakautuneet tasaisemmin eri toimialoille.

Ulkomaankauppa vähäistä

Atk-palveluyritysten ulkomaankauppa oli kyselyn mukaan vähäistä. Tähän on synyn ainakin se, että viime vuosina kotimaan markkinoilla on kysyntää riittänyt ja ala on toiminut ilman merkittävää vientiäkin resurssiensa ylärajoilla. Toisaalta atk-palveluiden tuotannossa on usein oleellista tuntee sen maan luonne ja erityispiirteet, jonne palveluita tuotetaan. Kynnys lähteä mukaan kovaan ulkomaiseen kilpailuun on suuri. Lisäksi on pidettävä mielessä, niin kuin monella muullakin alalla, kilpailukyvyyn merkitys. Suomen kustannustaso myös atk-palveluiden tuotannossa jarruttaa tehokkaasti menestystä kansainvälisillä markkinoilla.

Atk-palveluyritysten ulkomaankaupasta on saatavissa niukalti tietoja. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 21 eli melkein joka kolmas ilmoitti käyvänsä ulkomaankauppaa. Vientiä harjoitti 17 ja tuontia 13 yritystä. Valtaosalla yrityksistä ulkomaankauppa oli vähäistä. Niiden viennin arvo vuonna 1989 oli 30 miljoonaa markkaa, josta palveluiden osuus oli noin viidennes. Tuonnin arvo oli noin 110 miljoonaa markkaa, josta palveluiden osuus oli neljä prosenttia.

Näiden lukujen perusteella atk-palveluyritysten ulkomaankauppa on vähäistä, pääosin kone- ja laitekauppaa sekä

valmisohjelmia. Koko atk-alan ulkomaankaupasta vastaavat Suomessa lähinnä suuret laitevalmistajat ja maahantuojat.

Suunnittelu ja ohjelmointipalvelut tärkein

Yleensä palveluyritysten liikevaihto kertyy myydyistä palveluista. Atk-palveluyritykset ovat poikkeus, sillä ne saavat merkittävästi tuloja myös koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden sekä valmisohjelmien myynnistä. Toisinaan rajanveto kaupan ja palveluiden kesken on vaikeaa.

Yrityskyselyyn vastanneiden liikevaihdosta yli kolmasosa kertyi ohjelmistojen suunnittelusta ja ylläpidosta. Toinen tärkeä ryhmä oli tietokone- ja käsittelypalvelut (30%). Vajaan neljänneksen liikevaihdostaan yritykset saivat koneiden, laitteiden, tarvikkeiden ja valmisohjelmien myynnistä. Suuresta osasta atk-tuotteiden myyntiä vastasi muutama suuryritys.

Muu toiminta tuotti yhteensä noin 10 prosenttia liikevaihdosta. Siitä tietotekniikkakonsultointiin ja koulutuksen osuus oli vajaat neljä prosenttia. Konsultointia ja koulutusta harjoittivat suhteellisesti eniten pienet suunnittelu- ja ohjelmointiyritykset (14 prosenttia liikevaihdostaan).

Liiketaloudellinen asema²

Vähintään 20 henkeä työllistäneiden yritysten palkka- ja sosiaaliturvakulut vuosina 1987 - 1989 olivat 41 - 46 prosenttia liikevaihdosta. Tämä on vähemmän kuin monella muulla palvelualalla, koska atk-palveluyrityksien liikevaihdosta osa kertyy atk-tuotteiden myynnistä. Aineiden ja tarvikkeiden osuus oli samana aikana 5 - 7 prosenttia ja vuokrien 7 - 8 prosenttia liikevaihdosta. Muita liikekuluja oli 20 prosenttia ja käyttökattetta jäi 12 - 13 prosenttia liikevaihdosta.

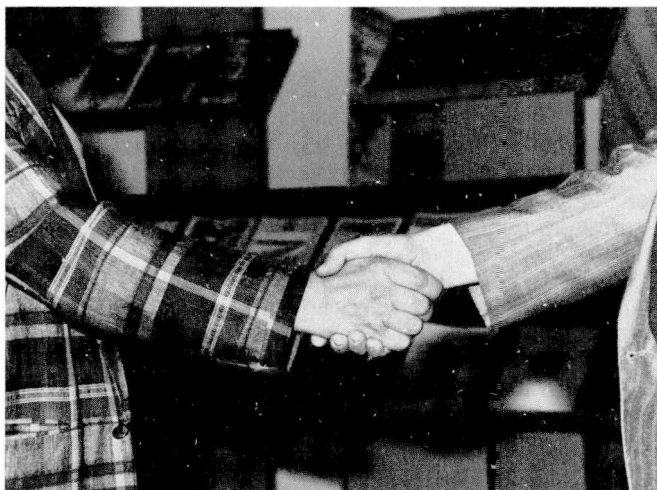
Vuonna 1989 poistot olivat aiempia vuosia suuremmat, lähes kahdeksan prosenttia liikevaihdosta. Nettokorot vaihtelivat prosentista kahteen ja kokonaistulosta kertyi 3 - 4 prosenttia liikevaihdosta vuosina 1987 - 1989.

Vuonna 1989 omavaraisuusaste oli 31 prosenttia, kun se vielä kahta vuotta aiemmin oli 25 prosenttia. Tarkasteluajanjaksoilla lyhytaikaisen vieraan pääoman osuus veloista lisääntyi jonkin verran ja pitkäaikaisen väheni. Samanaikaisesti myös velkojen osuus liikevaihdosta pieneni. Rahoitusomaisuuden suhdetta lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan (pl. ennakkomaksut) kuvaava quick ratio oli 1,3 ja pysytteli samalla tasolla koko tarkasteluajanjakson.

¹ Kyselyyn vastanneista on poistettu Nokia Data Systems Oy, koska merkittävä osuus sen liikevaihdosta on muuta kuin palvelutoimintaa ja sen vaikutus jakautumisiin olisi suuri.

² Liiketaloudellista asemaa kuvaavat luvut ovat mediaaneja.

Liiketoiminnan ja johdon konsultointi

Liiketoiminnan ja johdon konsultointi on Suomessa nuori toimiala, joka on laajentunut voimakkaasti viime vuosina. Alan yritysten määrä sekä reaalin liikevaihto kohosivat noin 50 prosenttia vuosien 1986 ja 1988 välisenä aikana. Koko Suomen yritystoimintaan verrattuna alan merkitys on kuitenkin suhteellisen pieni. Toimialan yritysten osuus kaikkien Suomessa toimivien yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta oli vajaat 0,2 prosenttia vuonna 1988.

Liikkeenjohdon konsultointi syntyi Yhdysvalloissa 1920-luvulla, mistä se levisi Eurooppaan seuraavan vuosikymmenen aikana. Aluksi palvelu kohdistui lähinnä rationalisointitutkimusten tekemiseen, josta tehtäväkenttä laajentui koko yritysjohdon työtä koskeväksi toisen maailmansodan jälkeen. Suomessa alan toiminta alkoi jatkosodan aikana päämajan yhteyteen perustetusta työntekijämuistosta, jonka tarkoituksena oli auttaa sotatoullisuutta työtehon parantamisessa. Samaan aikaan syntyi Teollisuusliiton aloitteesta Teollisuuden Työteholiitto. Yksityisen konsultointitoiminnan katsotaan varsinaisesti alkaneen vuonna 1955 perustetusta Myyntineuvonta T. K. Ritvalasta, vaikka jo kahdella edeltävällä vuosikymmenellä alalla oli toiminut lyhyen aikaa muutama pienempi toimisto. Liikkeenjohdon palvelut voidaan jaotella kolmeen pääryhmään: yrityksen johtaminen, liiketoiminnan kehittäminen ja organisaation toimivuuden parantaminen.

Liiketoiminnan ja johdon konsultointialalle luetaan myös markkinatutkimus- ja mielipideselvitystoiminta. Alan yritykset tuottavat toimeksiantajilleen tietoa mm. päätöksenteon ja seurannan avuksi. Alan yrityksiä edustaa oma etujärjestö. Sen vanhin nykyinen jäsen (joka myös Tilastokeskuksessa on luokiteltu ko. toimialalle) on aloittanut toimintansa vuonna 1945.

Toiminnan laajuus vuonna 1988

Vuoden 1988 yritys- ja toimipaikkarekisterissä (YTR) oli noin 1 650 yritystä, joiden päätoimiala oli liiketoiminnan ja johdon konsultointi. Näistä vain 984 täytti julkaistaville tiedoille asetetut vaatimukset (katso sivu 10). Verohallituksen elinkeinoverotusrekisterissä (EVR) oli samana vuonna li-

säksi viitisensataa YTR:iin kuulumatonta alan yritystä. YTR:n ulkopuolelle jäävistä valtaosa on ammatinharjoittajia sekä yhtiöitä, joilla ei ole palkattua työvoimaa. Vuosien 1986 ja 1989 välisenä aikana toimintansa aloitti vuosittain keskimäärin 230 ja lopetti vajaat sata yritystä. Toimiala on erittäin pienyritysvaltainen. YTR:n yrityksistä 83 prosenttia työllisti alle viisi henkilöä ja vain neljän yrityksen henkilöstömäärä oli vähintään 20 henkeä vuonna 1988.

Toimialan yritysten liikevaihto oli 1,3 miljardia markkaa vuonna 1988 YTR:n mukaan. Yrityksistä 64 prosentilla liikevaihto oli 0,2 - 2 miljoonaa ja 17 yrityksellä se oli yli 10 miljoonaa markkaa.

Alan yritykset työllistivät vuonna 1988 YTR:n mukaan runsaat 3 000 henkilöä. Henkilöstömäärä kohosi neljänneksen vuodesta 1986. Alan yritykset työllistivät vuonna 1986 keskimäärin 3,8 ja vuonna 1988 3,2 henkilöä.

Toimialan yritykset ovat keskittyneet omien palvelujensa tuottamiseen yleensä yhdessä toimipisteessä. Vain kahdella prosentilla yrityksistä oli YTR:n mukaan useampi kuin yksi toimipaikka vuonna 1988.

Kansainvälinen toiminta

Tilastokeskuksen yritys­kyselyn mukaan alan yritykset saivat tuloistaan keskimäärin kaksi prosenttia viennistä vuonna 1989. Tärkeimmät kohdemaat olivat Iso-Britannia ja Ruotsi, joihin kumpaankin suuntautui noin kolmannes koko viennistä. Alan palveluja vievät myös tekniset suunnittelu­toimistot omien palvelujensa yhteydessä.

Alan yritykset ovat viime vuosina pyrkineet laajentumaan kansainvälisille markkinoille. Tytäryrityksen perustamisen lisäksi yhteyden ulkomaille voi rakentaa ainakin kolmella tavalla. Ensinnäkin voidaan liittyä vapaaehtoiseen kansainväliseen yhteistyöketjuun. Tällöin jäsenyritys pitää paikallisen toiminnan omanaan, mutta jos toimeksianto koskee toisenkin jäsenen aluetta, palvelee asiakasta yhteistyössä. Toisena keinona on itsensä myyminen ulkomaiselle yritykselle. Tämä tarkoittaa yleensä täydellistä ostavan yrityksen toimintaperiaatteiden omaksumista. Kolmantena tapana on fuusio, jossa yhdistyvistä yrityksistä perustetaan uusi yhtiö.

Vuonna 1988 Suomessa toimi YTR:n mukaan 23 alan yritystä, joissa ulkomainen omistusosuus oli vähintään 20 prosenttia. Näistä 17 yhtiössä osuus oli yli 50 prosenttia.

Puolet yrityksistä erikoistuneita

Alan neljästä suurimmasta yrityksestä kolme oli markkinatutkimuslaitosta ja yksi oli erikoistunut yleiseen johdon konsultointiin. Nämä yritykset olivat suurimmat sekä henkilöstömäärällä että liikevaihdolla mitattuna.

Liiketoiminnan ja johdon konsultointiyrityksiä voidaan luokitella niiden tuottamien palvelujen mukaan. Yrityskyselyyn vastanneiden pääasialliset palvelut (yritysten määrällä mitattuna) olivat yleinen johdon konsultointi (37 %), henkilöstön valinta ja arviointi (21 %), markkinatutkimus ja mielipideselvitykset (16 %), hallinnon ja organisaation ke-

1 Liikkeenjohdon Konsultit ry

hittäminen (5 %) sekä muut palvelut (21 %). Jakauma ei ehkä sellaisenaan kuvaa koko toimialaa, koska kysely suunnattiin vain suurimmille yrityksille. Yksikään yritys ei ilmoittanut laskuttaneensa seuraavista palveluista: rahoitus- ja investointineuvonta, finanssietojen tuottaminen ja välittäminen, tuotannon ohjaus, materiaalihallinto sekä viestinnän ja suhdetoiminnan konsultointi. Näitäkin palveluja tuotetaan, mutta toiminnan laajuutta ei tässä tutkimuksessa saatu eriteltä.

Kyselyn mukaan toimialan yritykset ovat melko erikoistuneita: 53 % palveli yhdellä, 37 % kahdella ja 10 % useammalla erikoisalueella. Kahta tai useampaa palvelua tuottaneiden laskutuksesta suurin osa kertyi kuitenkin yhdeltä erikoisalueelta. Kaikkien vastanneiden yritysten laskutuksesta 90 prosenttia oli peräisin tärkeimmistä palveluerästä. Yleensä suurimmat tarjosivat useita palveluja. Erikoistuminen on oletettavasti suurempaa koko toimialalla, kun pienetkin yritykset otetaan mukaan tarkasteluun.

Alan palvelut

Liiketoiminnan ja johdon konsultointi sisältää useita erilaisia palveluja. Tässä julkaisussa niistä on tarkasteltu lähemmin vain muutamia.

Yleinen johdon konsultointi sisältää pääosin yrityksen johtamiseen liittyviä palveluja. Näitä ovat mm. yritysanalyysit, strategian suunnittelu ja toimeenpano, johtamisjärjestelmien ja hallitustyöskentelyn parantaminen, vuokrajohtajuus, kansainvälistymisen sekä yrityskaupan neuvontapalvelut. Lisäksi tähän ryhmään luetaan mm. liiketoiminnan kehittäminen, muutosprosessien ohjaus sekä yrityksen tervehtyttäminen. Toimeksiannon motiivina saattaa olla pelkästään se, että yrityksen johto haluaa tukea ulkopuolisen näkemyksestä.

Henkilöstön valinta ja arviointi tarkoittaa toimeksiantajan laskuun tapahtuvaa henkilöhakua. Aloitteen on aina tullava työntekijää hakevalta osapuolelta, eikä konsultti saa ottaa asiakkaakseen työtä etsivää henkilöä, koska tällöin olisi kyse työvoiman välityksestä, joka on luvanvarainen elinkeino. Palvelun merkitys on kasvanut, kun yritykset ovat toimintansa tehostamisen yhteydessä karsineet omaa henkilöstöhallintonsa ja siirtyneet ostopalvelujen käyttöön. Konsulttiapua käytetään myös, jos esim. asiakkaiden tai kilpailijoiden ei haluta tietävän meneillään olevasta henkilöhausta. Ennen hakuun ryhtymistä henkilövalintakonsultti yleensä kartoittaa yrityksessä vallitsevan kulttuurin sekä tehtävän yksityiskohdat. Toimesta kiinnostuneita etsitään kontaktien, lehti-ilmoittelun jne. avulla, ja sopivat ehdokkaat löydetään esim. testeillä ja haastatteluin. Varsinkin jälkimmäisessä korostuvat konsultin oma kokemus ja arvostelukyky. Konsultti esittelee muutaman toimeen soveltuvaksi katsomansa ehdokkaan, ja asiakas suorittaa lopullisen valinnan.

Vuonna 1971 perustetussa Suomen Markkinatutkimuslaitosten Liitossa oli jäsenenä vuoden 1989 lopulla 13 markkinatutkimus- ja mielipideselvitysyritystä ja -yhdistystä. Niistä kuitenkin vain osa on luokiteltu YTR:ssä liiketoiminnan ja johdon konsultointialalle. Liittoon kuuluvat yritykset suorittavat esim. mainonnan esitestausta ja seuranta, markkinoiden peruskartoitusta, hyödykkeiden hinta- ja kulutusseuranta sekä tutkivat yritys- ja tuotekuvia. Tärkeimmät tiedonkeruumenetelmät ovat erityyppiset haastattelut ja tiedustelut. Liiton jäsenten huomattavin asiakastoimiala laskutuksella mitattuna on koko 1980-luvun ollut teollisuus, joka on käyttänyt noin puolet tuotetuista palveluista. Seuraavaksi suurimmat toimeksiantajat ovat olleet

kauppa sekä muut palvelualat, jotka ovat ostaneet palveluista kumpikin keskimäärin 14 prosenttia¹.

Viestinnän ja suhdetoiminnan konsultointi sisältää mm. viestintästrategioiden laadinnan, viestintähankkeiden suunnittelun, organisoimisen ja valvonnan sekä viestinnän koulutuksen ja valmennuksen. Alan yrityksiä edustaa vuonna 1983 perustettu Viestintätoimistojen Liitto ry. (VTL), joka syntyi vuonna 1978 toimintansa aloittaneen PR- ja Viestintätoimistojen Liiton pohjalta. Vuoden 1989 lopulla VTL:oon kuului 22 jäsenyritystä. Kaikkia ei kuitenkaan luokitella YTR:ssä liiketoiminnan ja johdon konsultointialalle, koska jotkut liiton jäsenyritykset tuottavat päätoimintonaan sellaisia palveluja, jotka toimialaluokituksessa luokitellaan toisaalle (esim. tietopankit ovat atk-palveluja). Viestintätoimistojen palveluilla voidaan korvata oma tiedottaja tai niitä voidaan käyttää omien tiedottajien ohella ruuhkahuippujen tasaamisessa sekä projektiluontoisissa ja erikoisosaamista vaativissa tehtävissä. Liiton jäsenten saamien toimeksiantojen painopiste on 1980-luvun lopulla siirtynyt voimakkaasti tuotepohjaisesta palvelusta yritysten kokonaisviestintään².

Hallinnon ja organisaation kehittäminen sisältää talous- ja henkilöhallinnon sekä yrityksen rakenteen kehittämisen. Tähän ryhmään luetaan lisäksi työn ja tuloksen mittaus- ja palkkausjärjestelmien kehittäminen, organisaatiosuunnittelu sekä yritysilmastoselvitykset.

Maamme konsulttitoimistoja edustaa vuonna 1967 perustettu Suomen Konsulttitoimistojen Liitto ry, jonka lähes kaikki jäsenet ovat tekniseen konsultointiin erikoistuneita yrityksiä. Vain muutaman liittoon kuuluvan yrityksen päätoimiala oli liiketoiminnan ja johdon konsultointi. Alalla toimii myös vuonna 1961 toimintansa aloittanut henkilöjäsenjärjestö Liikkeenjohdon Konsultit ry. Vuoden 1990 lopulla sen jäsenmäärä oli 152.

Laskutus henkilöä kohti 0,4 miljoonaa

Yrityskyselyyn vastanneiden laskutus henkilöä kohden vaihteli sadasta tuhannesta 1,3 miljoonaan markkaan vuonna 1989. Keskimäärin se oli korkein yleiseen johdon konsultointiin erikoistuneissa yrityksissä ja matalin markkinatutkimuslaitoksissa. Koska vuoden 1988 laskutustietoja ei ollut käytettävissä, ei vertailua edelliseen vuoteen voitu tehdä. YTR:n mukaan liikevaihto henkilöä kohden kohosi vuodesta 1986 vuoteen 1988 vajaat 40 prosenttia ja oli 425 000 markkaa. Yrityskyselyyn vastanneissa yrityksissä vuoden 1989 vastaava suhdeluku aleni muutaman prosentin edellisestä vuodesta.

Palkat suurin kuluerä³

Alan keskitason yritys maksoi vuosina 1987 - 1989 liikevaihdostaan palkkoja ja sosiaaliturvakuluja noin puolet, vuokria 5 - 7 % ja muita liikekuluja 23 - 32 %. Palkkojen korkeaan osuuteen vaikuttavat alan työvoimavaltaisuus sekä henkilöstön korkea koulutustaso. Aine- ja tarvikehankintoja ei yleensä ollut lainkaan. Käyttökattetta jäi 8 - 9 %.

Samalla aikavälillä poistot olivat kolmisen prosenttia ja nettokorot noin prosentin liikevaihdosta. Muut tuotot ja kulut olivat vähäisiä. Vuosina 1987 ja 1989 varauksia tehtiin runsaalla kahdella ja välivuonna vain 0,1 prosentilla liikevaihdosta. Veroilla oikaistu tilikauden tulos vaihteli prosentista puoleentoista ja oli alimmillaan vuonna 1988.

1 SMTL Suomen Markkinatutkimuslaitosten Liitto ry

2 Viestintätoimistojen Liitto ry.

3 Luvut ovat mediaaneja ja pohjautuvat vähintään 10 henkeä vuonna 1986 tai 1988 työllistäneiden yritysten tietoihin.

Taseen vastaavaa jakaantui vuosina 1987 - 1989 siten, että rahoitusomaisuutta oli hieman yli puolet ja käyttöomaisuutta loput. Koska toiminta keskittyy henkilöstöpanokseen, ei vaihto-omaisuutta ole juuri lainkaan.

Tarkastelujaksolla lyhytaikaisten velkojen osuus taseesta oli noin 40 prosenttia, kun taas pitkäaikaisten osuus laski. Oman pääoman (sisältää varaukset) osuus nousi voimak-

kaasti lähinnä lisääntyneiden varausten seurauksena. Vaka-
varaisuutta kuvaava omavaraisuusaste oli hyvä 37 prosent-
tia vuonna 1989.

Yhteenvedona voidaan sanoa, että vuosina 1987 - 1989 alan yritykset ovat menestyneet tyydyttävästi. Käyttökate on riittänyt hyvin kattamaan poistot, rahoituskulut sekä verot. Varauksia on kasvatettu vuosittain ja tulostakin on jäänyt.

Kirjanpito- ja tilintarkastuspalvelu

Kirjanpito- ja tilintarkastusyrityksissä on perinteisesti hoidettu yrityksen juokseva kirjanpito sekä laadittu tilinpäätökset veroilmoituksineen. Tilintarkastajan tehtävänä on yrityksen kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tarkastaminen. Asiakassuhteille on ollut ominaista tietyt vuosittain toistuvat rutiinitoimet sekä toiminnan jatkuvuus. Asiakkaista ei juuri ole tarvinnut kilpailla.

Palvelut monipuolistuvat

Tilanne on kuitenkin muuttumassa. Viime vuodet ovat olleet yrityskauppojen ja kansainvälistymisen aikaa. Etenkin suuryritysten rakenteet ovat monimutkaistuneet. Niiden kirjanpidosta tai tilintarkastuksesta ei enää selvitä vanhalla rutiinilla vaan tarvitaan erikoisosaamista, kuten verotuksen, rahoituksen, tietojenkäsittelyn, lakiasioiden ja kansainvälisen toiminnan ammattilaisia.

Kirjanpito- ja tilintarkastusyritysten perinteinen toimiala on jäämässä kapeaksi. Yritykset kiinnittävät yhä enemmän huomiota tämän hetken tilanteeseen ja tulevaisuudennäkymiin. Konsulttipalveluiden sekä kustannuslaskennan ja budjetoinnin kysyntä on lisääntynyt.

Kansainvälistyminen on johtanut toiminnan laajentumiseen. Merkittävimmät tilintarkastustoimistot ovat viime vuosina solmineet yhteistyösopimuksia suurten kansainvälisten tilintarkastusketjujen kanssa, jotka tarkastavat suomalaisten tytäryhtiöiden tilit ulkomailla ja päinvastoin.

Tilintarkastus keskittynyt

Kotimarkkinoilla alan yritykset ovat vastanneet uuteen tilanteeseen pääasiassa yhteistoiminnalla ja yritysostoin. Tilintarkastustoimistot ovat viime vuosina pyrkineet vahvistamaan asemiaan muodostamalla ketjuja tarkoituksenaan tuottaa asiakkaiden vaatimia palveluita tehokkaammin. Ketjuuntumisen edut eivät ilmeisesti ole täysin vastanneet odotuksia, sillä kehitys näyttää aivan viime aikoina pysähtyneen.

Tilintarkastustoimistot ovat sen sijaan keskittäneet toimintaansa viime vuosina ostamalla ahkerasti pieniä yrityksiä markkinoilta sekä perustamalla tytäryhtiöitä. Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt myyvät yleensä tilintarkastukseen läheisesti liittyviä konsultointipalveluja.

Liikevaihto kasvanut runsaasti

Yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan maassamme toimi noin 1 300 päätoimialtaan kirjanpito- ja tilintarkastusyritystä vuonna 1988. Toimipaikkoja yrityksillä oli melkein 1 400. Yritysten määrä lisääntyi kahdessa vuodessa noin 250:llä. Verohallituksen elinkeinoverotusrekisterin (EVR) mukaan maassamme toimi lisäksi ammatinharjoittajia sekä pieniä yhtiöitä, jotka eivät kuuluneet YTR:iin.

Alan yritykset ovat keskimäärin pieniä. Vuonna 1988 alle viiden henkilön yritysten osuus alan kokonaisliikevaihdosta oli YTR:n mukaan lähes 40 prosenttia. Yli sata henkilöä työllistäviä yrityksiä oli vain muutama.

Toimeliaisuuden kasvu taloudessa 1980-luvun lopussa näkyy selvästi myös kirjanpito- ja tilintarkastuspalvelussa. YTR:n mukaan vuonna 1988 alan yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli yli 1,2 miljardia markkaa. Vuodesta 1986 se kasvoi 55 prosenttia. Liikevaihto yritystä kohden lisääntyi noin neljänneksen. Alan kokonaisliikevaihto ammatinharjoittajat mukaanlukien oli EVR:n perusteella 1,5 miljardia markkaa.

Naisvaltainen ala

Viime vuosina alalla on ollut pulaa pätevistä henkilökunnasta, etenkin tilintarkastuksessa. Kansainvälistyminen ja toisaalta oman maan lainsäädännön ja markkinoiden muutokset edellyttävät henkilökunnalta yhä enemmän osaamista. Ilman jatkuvaa koulutusta on henkilökunnan vaikea pysyä tehtäviensä tasalla. Vuonna 1988 toimialan yritykset työllistivät YTR:n mukaan noin 5 000 henkilöä, joista lä-

hes 4 000 henkilöä työskenteli pienissä, alle 20 hengen, yrityksissä.

Kirjanpito- ja tilintarkastuspalveluja tuotetaan naisvoimin. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan alalla työskentelevistä lähes 80 prosenttia on naisia. Naisista vain seitsemällä prosentilla, mutta miehistä joka kolmannella, oli korkeakoulututkinto.

Kauppa tärkein asiakasryhmä

Asiakasryhmittäistä liikevaihdon jakaumaa Tilastokeskuksen yritys-kyselyssä oli vaikea saada suurista tilintarkastustoimistoista, joilla on parhaimmillaan tuhansia asiakkaita. Sen sijaan pienistä tilintarkastustoimistoista vastasi muutama. Toimialan tärkein asiakasryhmä kyselyn mukaan oli kauppa, josta yritykset saivat yli kolmanneksen liikevaihdostaan. Teollisuudesta saatiin lähes viidennes tuloista.

Varsinaisen kirjanpidon ja tilintarkastuksen ulkopuolisesta toiminnasta, kuten konsulttipalveluista ja erilaisista laskentatoimen palveluista, yritykset saivat kyselyn mukaan hieman yli 10 prosenttia liikevaihdostaan.

Kansainvälisesti verrattuna konsultoinnin osuus alan palveluista on Suomessa vielä varsin vaatimaton. Konsulttipalveluja tuotetaan paljon USA:ssa ja Englannissa, missä niiden on arvioitu tuottavan jo lähes puolet tilintarkastusyri-tysten liikevaihdosta¹. Tosin raja kirjanpito- ja tilintarkastuspalveluiden ja liikkeenjohdon konsultoinnin välillä on monissa tapauksissa vaikea määritellä.

Henkilöstökulut 60 % liikevaihdosta³

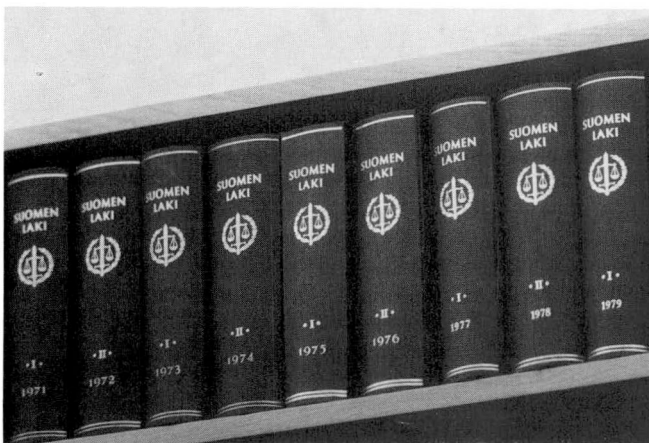
Palkkojen ja sosiaalikulujen osuus liikevaihdosta oli vuonna 1989 noin 60 prosenttia. Alan palvelujen tuotannossa henkilöstöllä on keskeinen asema. Aineiden ja tarvikkeiden osuus liikevaihdosta oli samana vuonna vajaat kaksi prosenttia. Yritykset tekivät poistoja vajaat kolme prosenttia ja maksoivat nettokorkoja 1,3 prosenttia liikevaihdostaan vuonna 1989.

Vuonna 1988 käyttökate oli 13,4 prosenttia ja kokonaistulos kuusi prosenttia liikevaihdosta. Vuonna 1989 sekä käyttökate että kokonaistulos jäivät näitä pienemmiksi. Lukuihin on syytä suhtautua varauksin, sillä tunnusluvut vuosille 1987 ja 1988 laskettiin EVR-aineistosta, jossa oli huomattavasti enemmän yrityksiä kuin vuoden 1989 kyselyyn vastanneissa. Lisäksi tilinpäätöksiä ei saatu erältä suurilta hyvin menestyviltä yrityksiltä.

Kirjanpito- ja tilintarkastusalan Liiton jäsenkyselyn 1989 mukaan yritysten käyttökateet olivat keskimäärin 15 prosentin paremmalla puolella. Selvästi paras käyttökate oli saman kyselyn mukaan pienissä, alle neljä henkilöä työllistävissä yrityksissä.⁴

Sekä lyhytaikaisen että pitkäaikaisen vieraan pääoman osuudet olivat vuonna 1989 lähes yhtä suuret, noin 34 prosenttia taseesta. Koko vieraan pääoman osuus liikevaihdosta oli samana vuonna 37 prosenttia ja jonkin verran pienempi kuin edellisenä vuonna. Maksuvalmiutta kuvaava quick ratio oli 1,7.

Lakiasiain palvelu

Lakiasiain palveluyrityksiin kuuluu asianajo- ja lakiasiain-toimistojen lisäksi muuta lakiasiain palvelua harjoittavia yrityksiä, kuten patenttitoimistoja. Lakiasiain palvelu kattaa monenlaista toimintaa sekä siviili- että rikosoikeuden alueella. Lainopillisen neuvonnan osuus on kuitenkin tuomioistuinasioita suurempi. Patenttitoimistot ovat erikoistuneet patentti-, tavaramerkki- ja mallisuoja-asioihin.

Asianajotoimintaa säätelee laki asianajajista vuodelta 1958. Sen mukaan ammattinimitys 'asianajaja' ja nimitys 'asianajotoimisto' on varattu yksinomaan Suomen Asianajajaliiton käyttöön. Asianajaja kantaa henkilökohtaisen vastuun toiminnastaan ja saa harjoittaa yritysmuotoista toimintaa vain henkilöyhtiössä.

Yritykset keskimäärin pieniä

Lakiasian palveluyrityksiä on viime vuosina perustettu runsaasti. Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan noin 160 uutta yritystä aloitti toimintansa vuosina 1987 - 1989. Vastaavana aikana toimintansa lopetti

¹ Tilastokeskuksen yritys-kysely käsitti vähintään 10 henkilöä työllistäneet kirjanpito- ja tilintarkastusyri-tykset. Merkittävä osuus alan markkinoista on kuitenkin tätä pienemmällä yrityksillä, joten kyselyn kattavuus alan kokonaisliikevaihdosta on vaatimaton.

² Talouselämä 1989:10

³ Luvut ovat mediaaneja.

⁴ Kirjanpito- ja tilintarkastusalan Liitto r.y.

noin sata yritystä. Tosin YTR:n tiedot eivät pelkästään kuvaa yritysten uusperustantaa, koska toimintansa aloittaneisiin on luettu myös omistajaa ja oikeudellista muotoaan vaihtaneet yritykset.

Vuonna 1988 lakiasian palveluyrityksiä oli YTR:n mukaan noin 400. Niissä työskenteli noin 1 400 henkilöä. Yrityksistä noin puolet on kommandiittiyrityksiä ja alle 20 prosenttia osakeyrityksiä. Lisäksi alalla toimii huomattava määrä ammatinharjoittajia ja pieniä yrityksiä, jotka eivät kuulu YTR:iin.

Valtaosa yrityksistä on muutaman henkilön työllistäviä asianajotoimistoja. Kaikkien lakiasian palveluyritysten keskikoko oli YTR:n mukaan vuonna 1988 runsaat kolme henkilöä. Ilman suuria patenttitoimistoja jää asianajotoimistojen keskikoko tätäkin pienemmäksi.

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston 1988 mukaan lakiasian palveluyrityksissä työskentelevistä noin 55 prosenttia oli naisia. Miehistä lähes 90 prosentilla ja naisista lähes neljänneksellä oli korkeakoulututkinto. Noin 80 prosenttia alan työllisistä oli alle 45-vuotiaita.

Suurimmat yritykset patenttitoimistoja

Lakiasian palveluyritysten liikevaihto oli YTR:n mukaan noin 650 miljoonaa markkaa vuonna 1988. Alan yritysten yhteenlaskettu liikevaihto verohallituksen elinkeinoverotusrekisterin perusteella, joka sisältää myös ammatinharjoittajat, oli noin 900 miljoonaa markkaa.

Liikevaihdolla mitattuna kolmen suurimman lakiasian palvelujen tuottajan markkinaosuus oli 16 prosenttia vuonna 1988 (YTR). Nämä työllistivät 12 prosenttia alan henkilöstöstä. Kymmenen suurimman markkinaosuus oli lähes 30 prosenttia liikevaihdosta. Alan suurimmat yritykset ovat pääsääntöisesti patenttitoimistoja.

Teollisuus tärkein asiakas

Tilastokeskuksen kyselyyn vastasi 10 yritystä, joista osa oli patentti- ja osa asianajotoimistoja. Vastanneiden yritysten

tärkein asiakasryhmä oli teollisuus, josta saatiin 60 prosenttia laskutuksesta vuonna 1989. Teollisuuden merkitys painottuu patenttitoimistojen vastauksissa, mutta myös asianajotoimistoille se oli tärkeä asiakasryhmä. Toiseksi tärkein toimiala oli kauppa (22 %). Rahoituksen ja vakuutuksen osuus oli jo huomattavasti pienempi (8 %), mikä johtunee osittain siitä, että rahoitus- ja vakuutusyritysten palveluksessa on omia lakimiehiä.

Lakiasian palveluyritysten laskutuksesta lähes puolet kertyi patenttitoimistojen patentti-, mallisuoja- ja tavaramerkkiasioista. Palveluista melkein yhtä suuri merkitys oli liikejuridiikalla ja sopimusoikeudella, joita tuottivat pääosin asianajotoimistot. Niiden osuus vastanneiden laskutuksesta oli yli 40 prosenttia. Vero- ja konkurssi-asioiden osuus oli noin kahdeksan prosenttia.

Liiketaloudellinen asema²

Vähintään 10 henkilöä työllistäneiden yritysten palkat ja sosiaaliturvakulut vuonna 1988 olivat 43 prosenttia liikevaihdosta. Vuotta aiemmin vastaava luku oli 48 prosenttia. Näin pienestä aineistosta laskettuun mediaaniin vaikuttaa herkästi ero yritysten lukumäärässä, etenkin kun havaintojen vaihteluväli oli suuri. Muut liikekulut olivat 18 prosenttia liikevaihdosta vuonna 1988. Käyttökate oli neljännes liikevaihdosta vuosina 1987 - 1988 eli selvästi parempi kuin muilla liike-elämää palvelevilla aloilla.

Poistot olivat vuonna 1988 kolmisen prosenttia ja nettokorot noin prosentin liikevaihdosta. Kokonaistulos oli kuusi prosenttia ja veroilla oikaistu tulos vajaat neljä prosenttia liikevaihdosta. Nämä laskivat jonkin verran vuodesta 1987.

Lakiasian palveluyrityksillä oli lyhytaikaista vierasta pääomaa yli 40 prosenttia ja pitkäaikaista alle 20 prosenttia taseesta. Omavaraisuusaste oli lähes 40 prosenttia, mikä oli parempi kuin yleensä liike-elämää palvelevilla toimialoilla. Maksuvalmiutta kuvaava quick ratio oli 1,9 kumpanakin vuonna.

1 Vastanneiden pienestä määrästä johtuen on tuloksiin suhtauduttava varauksin.

2 Liiketaloudellista asemaa kuvaavat luvut ovat mediaaneja. Vastanneiden pienestä määrästä johtuen niitä ei esitetä vuodelta 1989. Myös vuosien 1987 ja 1988 verohallituksen elinkeinoverotusrekisteriin perustuviin lukuihin on suhtauduttava varauksin, koska ne on laskettu pienestä yritysjoukosta.

Markkinointipalvelu

Yritykset voivat markkinoida tuotteensa itse tai käyttää apuna alan palveluyrityksiä. Markkinointipalvelun volyymi kasvoi vuosina 1980 - 1988 keskimäärin viisi prosenttia ja vuoden 1989 kasvuksi ennustetaan kahta prosenttia¹. Vuonna 1988 markkinointipalvelun yritysten osuus kaikkien Suomen yritysten liikevaihdosta oli 0,3 prosenttia.

Markkinoinnin palveluyritykset

Markkinointipalvelu jaetaan toimialaluokituksessa kolmeen alatoimialaan: mainostoimistot, mainosten välitys ja jakelu sekä muu markkinointipalvelu.² Mainostoimistoihin luokitellaan täyden ja osapalvelun toimistot. Toiseen alatoimialaan kuuluu pääasiassa ulkomainonnan ja somistamiseen erikoistuneita yrityksiä. Muita markkinointipalveluja tuottavat mm. suora- ja telemarkkinointiyhtiöt.

Vuonna 1988 Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterissä (YTR) oli yhteensä noin 1 900 markkinointipalvelun yritystä. Niistä vain 1 122 täytti YTR:n julkaistaville tiedoille asetut vaatimukset (katso sivu 10). Verohallituksen elinkeinoverotusrekisterissä (EVR) oli samana vuonna lisäksi kuutisensataa alan yritystä. YTR:n ulkopuolelle jäävistä suurin osa on ammatinharjoittajia sekä yhtiöitä, joilla ei ole palkattua työvoimaa. Valtaosa alan yrityksistä oli pieniä: 74 prosenttia työllisti alle viisi ja vajaat prosentti yli sata henkilöä.

Mainostoimistojen liikevaihto koostuu palkkioista ja alihankinnoista. Jälkimmäiset ovat toimistojen mainostajille välittämistä ostoja (mediavälitys ja ostettu tuotanto), jotka toimistot maksavat ja laskuttavat edelleen asiakkailtaan. Mainostoimiston taloudellisen toiminnan laajuutta kuvataan yleensä myyntikatteella (liikevaihto - ostot), joka sisältää vain mainostoimistojen oman tuotannon arvon ja välityspalkkiot.

Toimialan yritysten liikevaihto oli EVR:n mukaan viitisen miljardia markkaa vuonna 1988. Lukuun sisältyvät edelleenlaskutettavat ostot. Myyntikatetta ei koko aineistosta saatu laskettua³. YTR:ssä liikevaihtona käytetään mainostoimistojen myyntikatetta ja alan muiden yritysten liikevaihtoa. Toimialan liikevaihto oli vuonna 1988 noin 2,4 miljardia YTR:n mukaan. 58 prosentilla yrityksistä liikevaihto oli 0,2 - 2 miljoonaa ja neljällä prosentilla se oli yli kymmenen miljoonaa markkaa.

Yrityksen markkinaosuutta voidaan kuvata suhteuttamalla sen liikevaihto koko toimialan liikevaihtoon. Tällä tavoin laskettuna kymmenen suurinta palveluiden tuottajaa hallitsi noin viidennestä mainostoimistojen, 80 prosenttia mainosten välityksen ja jakelun sekä noin puolta muun markkinointipalvelun markkinoista vuonna 1988.

Keskimäärin kolmella prosentilla alan yrityksistä oli useampi kuin yksi toimipaikka vuonna 1988. Suhteellisesti eniten monitoimipaikkaisia yrityksiä oli mainosten välityksessä ja jakelussa (15 %).

Markkinointipalvelun yritykset YTR:n mukaan vuonna 1988.

Toimiala	Yrityksiä		Henkilöstö		Liikevaihto	
	kpl	%	kpl	%	milj. mk	%
Mainostoimistot	864	77	4 482	73	1 611	69
Mainosten välitys ja jakelu	47	4	489	8	215	9
Muu markkinointipalvelu	211	19	1 167	19	505	22
Yhteensä	1 122	100	6 138	100	2 331	100

Vienti vähäistä

Tilastokeskuksen yritys-kyselyyn vastanneiden liikevaihdosta ja myyntikatteesta noin kaksi prosenttia kertyi viennistä vuonna 1989. Tuonin osuus liikevaihdosta oli 1,6 prosenttia. Kaikki ulkomaankauppaa harjoittavat yritykset olivat mainostoimistoja.

YTR:n mukaan vuonna 1986 Suomessa toimi 22 ja vuonna 1988 30 yritystä, joissa ulkomainen omistusosuus oli vähintään viidennes. Vuonna 1988 näiden yritysten markkinaosuus oli 15 prosenttia, kun se kahta vuotta aiemmin oli 11 prosenttia. Ulkomaisten Suomessa toimivien tytäryhtiöiden (omistusosuus yli 50 %) määrä lisääntyi samalla aikavälillä kahdella ja oli jälkimmäisenä vuonna 22. Tärkeimmät sijoittajamaat ovat olleet USA ja Ruotsi. Mainostoimistojen liiton mukaan kaikki suurimmat alan amerikkalaiset ketjut omistivat toimistoja Suomessa vuonna 1990⁴.

1 Luvut perustuvat kansantalouden tilinpidon aika-arjoihin.

2 Päätoimintona harjoitettu markkinoinnin, viestintän tai suhdetoiminnan konsultointi luokitellaan toimialalle liiketoiminnan ja johdon konsultointi. Postitus-, jakelu- ja kuriiripalvelut kuuluvat toirrialalle muut edellä mainitsemattomat palvelut liike-elämälle.

3 Liitetaulukon 13 vuosien 1987 ja 1988 tunnusluvut on laskettu EVR:n yritys-kohtaisista tiedoista. Näiden yritysten myyntikatteet on saatu YTR:stä tai Tilastokeskuksen yritys-kyselyyn liitteinä olleista tilinpäätöksistä. Kaikille EVR:n yrityksille myyntikatetta ei kuitenkaan laskettu.

4 Mainostoimistojen liitto ry.

Mainostoimistot

Toimistojen palveluja ovat mainonnan suunnittelu ja konsultointi, mainosaineistojen valmistaminen ja mainonnan välitys mainosvälineille. Toimisto voi tuottaa kaikkia em. palveluja (ns. täyden palvelun toimisto) tai se voi olla erikoistunut esim. suunnitteluun tai mediavälitykseen (osapalvelun toimisto). Täyden palvelun toimistot myyvät myös osapalveluja.

Alan palvelut voidaan jakaa kolmeen ryhmään: mainosvälineet (media), ostettu ja oma tuotanto. Ensiksi mainittu tarkoittaa mainostilan ja -ajan välittämistä asiakkaalle lehdistöstä, sähköisistä viestimistä ja muista mainosvälineistä. Ostettua tuotantoa ovat alihankinnat, kuten painotuotteet, mainoselokuvat, tutkimukset jne. Oma tuotanto ovat mm. suunnittelu, kuvat, tekstit ja käännökset.

Mainostoimistojen tuotannon jakauma palveluerittäin vuonna 1989 Tilastokeskuksen yrityskyselyn mukaan.

	Liikevaihto %	Myyntikate %	Myyntikate-% ¹
Mainosvälineet	69	32	9
Ostettu tuotanto	20	16	16
Oma tuotanto	11	52	94
Yhteensä	100	100	20

Myyntikateprosentti vaihtelee tuotannon painopisteen mukaan. Mediavälitykseen erikoistuneissa yrityksissä se on vain muutama prosentti, kun taas oman tuotannon osuuden ollessa suuri se nousee korkeaksi. Yrityskyselyyn vastanneiden myyntikateprosentit vaihtelivat neljästä 56 prosenttiin.

Mainosten välitys ja jakelu

Vuonna 1988 toimialan suurimmat yritykset olivat YTR:n mukaan erikoistuneet etupäässä ulko- ja liikennemainontaan. Palveluja ovat mm. julisteiden ja valomainosten teko, pystyttäminen ja hoito. Alan palveluihin kuuluu lisäksi mm. näyteikkunoiden somistus.

Vuonna 1988 mainosten välitys- ja jakeluyhtiöt olivat keskimäärin suurempia kuin alan muut yritykset. Henkilöstö ja liikevaihto yritystä kohden oli niissä noin kaksinkertainen verrattuna mainostoimistoihin sekä mainosten välitykseen ja jakeluun.

Muu markkinointipalvelu

Toimialan suurimmat yritykset olivat vuonna 1988 YTR:n mukaan suora- ja tele- eli puhelinmarkkinointiyhtiöitä, messujen järjestäjiä ja mallitoimistoja. Alalle kuuluvat myös sponsoreiden hankintaan erikoistuneet yritykset.

Liiketaloudellinen asema²

Vuosina 1987 - 1989 markkinointipalvelun yritykset maksoivat liikevaihdostaan palkkoja ja sosiaaliturvakuluja runsaat puolet, vuokria 8 - 9 prosenttia ja muita liikekuluja 24 - 27 prosenttia. Aine- ja tarvikkekuja ei alan keskitason yrityksellä ollut lainkaan. Tämä selittyy mainostoimistojen suurella määrällä toimialalla (ja otoksessa) ja sillä, että niiden vähäiset aine- ja tarvikkekulut sisältyivät muihin liikekuluihin. Alan muissa yrityksissä niiden osuus vaihteli muutamasta prosentista 40 prosenttiin liikevaihdosta. Käyttökate jäi 9 - 10 prosenttia liikevaihdosta.

Samalla aikavälillä poistot olivat 2 - 3 prosenttia ja nettokorot puolesta kahteen prosenttiin liikevaihdosta. Nettokorot ovat laskeneet jatkuvasti vuodesta 1987. Muiden tuottojen ja kulujen osuus liikevaihdosta oli alle prosentin. Varauksia lisättiin vuosina 1987 ja 1988. Veroilla oikaistu tulos nousi runsaasta prosentista yli kahteen prosenttiin tarkasteluvälillä.

Rahoitusomaisuuden osuus taseesta oli runsaat 70 prosenttia. Loppu oli käyttöomaisuutta. Mainostoimistoilla rahoitusomaisuuden suurin erä on yleensä myyntisaamiset asiakaille niille välitetyistä ostoista.

Taseen vastattavassa lyhytaikaista velkaa oli runsaat 40 prosenttia vuosina 1987 - 1989. Pitkäaikaisen velan osuus taseesta laski 25 prosentista 15 prosenttiin. Omaa pääomaa ja varauksia yrityksillä oli noin kolmannes taseesta.

¹ Myyntikate prosentteina liikevaihdosta.

² Liiketaloudellista asemaa kuvaavat luvut ovat mediaaneja, ja ne pohjautuvat vähintään 20 henkilöä vuonna 1986 tai 1988 työllistäneiden yritysten tietoihin. Mainostoimistoissa liikevaihtona on käytetty myyntikate. Tiedot esitetään vain koko toimialatasolla mainosten välityksen ja jakelun sekä muun markkinointipalvelun yritysten otoksen pienuuden vuoksi.

Muut liike-elämän palvelut

Työvoiman välitys ja vuokraus

Työvoiman vuokraus

Työvoiman vuokrauksella tarkoitetaan toimintaa, jossa työnantaja asettaa palveluksessaan olevia työntekijöitä lyhyeksi ajaksi korvausta vastaan tilapäistä työvoimaa tarvitsijan tilaajan käyttöön. Työvoiman vuokraus eroaa välityksestä siinä, että työntekijät ovat työsuhteessa työvoimaa vuokraavaan yritykseen.

Toiminnan juuret ulottuvat Yhdysvaltoihin, josta se tuli Suomeen 1960-luvulla. Aluksi ala kärsi huonosta maineesta, jonka olivat luoneet ns. reppufirmat, jotka välittivät suomalaisia rakennustyömiehiä lähinnä Ruotsiin ja Norjaan. Työntekijöille maksettiin hyvää palkkaa, mutta työnantajain sosiaaliturvamaksut jäivät usein maksamatta.

Työvoiman vuokraus tuli luvanvaraiseksi elinkeinotoiminnaksi vuoden 1986 alussa. Luvan myöntää työministeriö, ja sen saajana voi olla yksityinen henkilö tai suomalainen rekisteröity yritys.

Alan yritysten määrä on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Tähän on monia syitä. Työntekijän työsuhteturva on parantunut, ja ellei työnantaja voi taata työntekijälle työtä jatkossa, turvaututaan usein lyhytaikaiseen keikka-työntekijään. Työvoiman vuokraaminen on yritykselle helpompi ja aikaa säästävämpi toimenpide, sillä silloin yrityksen ei tarvitse huolehtia työntekijän palkkaukseen liittyvistä toimista eikä sosiaaliturvamaksuista yms.

Kysyntää työvoiman vuokraukselle syntyy västä silloin, kun alueen elinkeinotoiminta on monipuolista ja siellä on riittävästi lyhytaikaista työvoimaa tarvitsevia yrityksiä. Kysyntä on painottunut pääkaupunkiseudulle. Alan palveluja käyttävät eniten suuret ja keskisuuret yritykset. Myös tilapäistyövoiman tarjonta on kasvanut. Kielteiset asenteet keikkatyötä kohtaan ovat vähentyneet ja kiinnostus lyhytaikaiseen työhön on lisääntynyt, koska työkaudet ovat joustavimmat ja työtehtävät vaihtelevammat.

Vuonna 1989 perustettiin Työvoimavuokrausalan Työnantajayhdistys. Siihen voivat kuulua elinkeinoluvan saaneet alan yritykset. Työnantajayhdistys kuuluu jäsenenä LTK:n Erityisalojen Työnantajaliittoon ja sen lisäksi Liiketyönantajain Keskusliittoon. Vuonna 1990 yhdistykseen kuului 68 yritystä¹.

Työvoiman välitys

Työvoiman välitys kuuluu pääsääntöisesti työvoimatoimintojen toimialaluokkaan, minne luokitellaan valtion ja kuntien järjestämä työvoiman välitys. Tämän lisäksi työministeriö on myöntänyt lupia työvoiman välittämiseen eräille toimialaliitoille. Ekonomiliitto ja Suomen lakimiesliitto ovat harjoittaneet työvoiman välitystä noin 50 vuotta. Molemmat ovat laajentaneet ja kehittäneet välitystoimintaansa 1980-luvun puolessa välissä, jolloin ne perustivat ekonomia- ja lakimiespörssin.

¹ Fakta 1989:1

² Vain osa liittoon kuuluvista yrityksistä on luokiteltu Tilastokeskuksessa työvoiman välitys ja vuokraus -toimialalle.

Toiminta laajentunut pääkaupunkiseudun ulkopuolelle

Työvoimaa vuokraavia ja välittäviä yrityksiä oli vuonna 1988 Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan 69 kappaletta. YTR ei anna kuitenkaan täysin oikeaa yritysten määräästä, sillä siihen sisältyvät vain liikevaihtoverollista toimintaa harjoittavat tai työnantajina toimivat yritykset.

Vuosina 1986 - 1988 alan yritysten määrä kasvoi noin 50 prosenttia YTR:n mukaan. Toiminta on samanaikaisesti laajentunut pääkaupunkiseudun ulkopuolelle, lähinnä suurimpiin kaupunkeihin. Suuri osa yrityksistä oli alle viisi henkilöä työllistäviä. Yli sadan hengen yrityksiä oli vain viisi. Yli puolet alan yrityksistä oli oikeudelliselta muodoltaan osakeyhtiöitä ja noin 30 prosenttia kommandiittiyhtiöitä vuonna 1988.

Työministeriön ja YTR:n määrittely työvoiman vuokraustoiminnasta on erilaista ja siksi näiden tilastojen vertailminen on vaikeaa. YTR:n luokittelemien varsinaisten työvoimaa vuokraavien yritysten lisäksi on olemassa muiden toimialojen yrityksiä, jotka on työministeriössä luokiteltu työvoimaa vuokraaviksi yrityksiksi. Työministeriö oli myöntänyt 402 lupaa työvoimavuokrauksen harjoittamiseen 1.6.1990 mennessä. Edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta lähtien oli uusia lupia myönnetty lähes sata lisää.

Henkilöstö 2 500

Työvoimaa välittävässä ja vuokraavissa yrityksissä työskenteli vuonna 1988 noin 2 500 ja vuonna 1986 noin 1 800 henkilöä YTR:n mukaan. Työllisten määrä on kasvanut tilaston mukaan kahdessa vuodessa lähes 40 prosenttia.

Noin puolet alan henkilöstöstä työskenteli kolmessa suurimmassa yrityksessä vuonna 1988. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 1988 ainoastaan neljännes työntekijöistä oli miehiä. Miesten vähäinen osuus selittyy osittain sillä, että työvoimaa vuokrataan lähinnä naisvaltaisille aloille, kuten toimistotyöhön ja terveydenhuoltoon. Miesten osuus on kuitenkin kasvamassa, etenkin laskentatoimen ja atk-alan tehtävissä.

Toimialan työllisten ikärakenne on nuori. Työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 1988 lähes 60 prosenttia henkilöstöstä oli alle 35-vuotiaita. Akateemisen loppututkinnon suorittaneita henkilöstöstä oli noin 10 prosenttia.

Liikevaihto 260 miljoonaa

Työvoimaa välittävien ja vuokraavien yritysten liikevaihto oli vuonna 1988 YTR:n vajaan 260 miljoonaa markkaa. Se kasvoi noin 70 prosenttia vuodesta 1986. Viiden suurimman yrityksen liikevaihto oli puolet koko toimialan liikevaihdosta.

Liiketaloudellinen asema vuonna 1988¹

Palkat ja sosiaaliturvakulut olivat alan yritysten liikevaihdosta EVR:n mukaan noin 70 prosenttia. Osuus vaihteli hieman yrityskoon mukaan. Alle sadan hengen yrityksissä se oli 50 - 60 ja sitä suuremmissa yli 80 prosenttia.

Aineiden ja tarvikkeiden osuus liikevaihdosta oli noin kahdeksan prosenttia sekä vuokra- ja muiden liikekulujen osuus 12 prosenttia. Vuokratulujen osuus pieneni yrityskoon kasvaessa. Koska varsinainen työ tehdään toisissa yrityksissä, ei työvoimaa vuokraava yritys tarvitse suuria toimitiloja.

Uutisvälitys

Toimialaluokkaan uutisvälitys kuuluu tietotoimistojen ja muiden yritysten päätoimintonaan harjoittama kotimaisten ja ulkomaisten uutisten, uutiskuvien, selostusten, sarjakuvien jne. toimittaminen ja välittäminen sanoma- ja aikauslehdistölle sekä radio- ja televisiotointa harjoittaville yrityksille. Uutisvälitys kattaa laajasti määriteltynä sekä uutisten hankinnan että välityksen.

Suomalainen uutisvälitys kehittyi hitaasti verrattuna muihin Euroopan maihin. Ensimmäinen suomalainen uutistoimisto syntyi vuonna 1887, jolloin Waldemar Westzynthys perusti Suomen Sähkösanomatoytimiston. Esimerkiksi Tanskassa ensimmäiset toimistot perustettiin jo 50 vuotta aikaisemmin. Ruotsi ja muut Pohjoismaat ovat merkinneet Suomelle ensimmäistä ja pysyvintä uutiskanavaa ulkomaille. Keskeiseksi suomalaiseksi uutistoimistoksi muodostui Suomen Tietotoimisto (STT) vuonna 1915, kun kaksi kilpailevaa toimistoa, Suomen Uutistoimisto ja Sanomalehtien Tietotoimisto, yhdistyivät.

STT on maamme tärkein sekä koti- että ulkomaan uutisten välittäjä. Käytännössä kaikki varsinaiset uutisvälineet ovat sen asiakkaita. Sen omistavat sanomalehdet ja Yleisradio. STT:lla on ollut erityisoikeus valtioneuvoston aineistojen saantiin vuodesta 1920 lähtien.

Suomalaiset tiedotusvälineet ovat päivittäisessä uutistoiminnassaan riippuvaisia suurista kansainvälisistä uutistoimistoista. Myös STT tarvitsee ulkomaisten uutistoimistojen palveluksia. Maakuntalehdistö on puolestaan ulkomaan aineiston saamisessa täysin riippuvainen STT:sta.

Uutistoimistojen toiminnassa on tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosikymmeninä. Perinteisen uutistoimistotyön rinnalle on tullut muita palveluja, ja palveluja on suunnattu myös muille kuin viestimille. Aineisto on eriytynyt puhtaaseen uutismateriaaliin, taloudellisiin tietoihin ja toisaalta myös kevyempään ainekseen. Esimerkiksi STT:n palvelumuotoja ovat artikkelipalvelu, viihdepaketti, satelliitti-tv-ohjelmat, kaupalliset palvelut, raaka-aine- ja valuuttanoteeraukset. Lisäksi kehittynyt tietotekniikka on tuonut uusia palveluja, kuten esimerkiksi liikkeenjohdon uutispalvelun, joka välittyy näyttöpäätteen kautta.

Yritykset keskimäärin pieniä

YTR:n mukaan Suomessa harjoitti uutisvälitystä noin 40 yritystä vuonna 1988. Yritysten määrä kasvoi vuodesta 1986 noin 50 prosentilla. Verohallituksen elinkeinoverotus-

Käyttökate oli toimialalla noin yhdeksän prosenttia liikevaihdosta. Käyttökateprosentti oli korkein alle 20 henkilön yrityksissä, mutta oli huomattavasti pienempi seuraavissa suuruusluokissa. Yli sadan hengen yrityksissä se kuitenkin kohentui jälleen. Nettokorkojen osuus liikevaihdosta oli noin puoli prosenttia.

Vieraan pääoman osuus liikevaihdosta oli 25 prosenttia. Omavaraisuusaste oli alan yrityksissä 46 prosenttia ja parani yrityskoon kasvaessa. Lyhyen ajan maksuvalmiutta kuvaava quick ratio oli 1,5. Paras maksuvalmius oli yli 100 hengen yrityksillä.

rekisterissä (EVR) oli samana vuonna lisäksi noin 20 yritystä ja ammatinharjoittajaa.

Alan yritykset ovat yleensä pieniä. 75 prosenttia oli alle viiden hengen yrityksiä vuonna 1988. Kuitenkin kolmen suurimman yrityksen osuus henkilöstöstä oli 65 prosenttia. Yrityksistä noin 70 prosenttia oli oikeudelliselta muodoltaan osakeyhtiöitä ja 15 prosenttia kommandiittiyhtiöitä.

Uutisvälitysyrityksillä oli yhteensä 47 toimipaikkaa. Ainoastaan yksi toimipaikka oli muulla toimialalla kuin uutisvälitys. Ulkomaisia yrityksiä, joissa suoran ulkomaisen omistuksen osuus on vähintään 10 prosenttia osakepääomasta, oli vuonna 1988 ainoastaan yksi.

Henkilöstö yli 300

Alan yritysten henkilöstömäärä oli vuonna 1988 runsas 300 YTR:n mukaan. Työllisten määrä lisääntyi vuodesta 1986 noin 11 prosenttia. Etenkin pienten yritysten (alle viisi henkilöä työllistävät) määrä on kasvanut parin viime vuoden aikana.

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan toimialalla työskentelee naisia hieman enemmän kuin miehiä. Suurin ikäluokka oli 25 - 35 -vuotiaat, joita oli noin 36 prosenttia kaikista työllisistä. Noin neljäsosalla oli korkeakoulututkinto ja viidenneksellä ei ollut minkäänlaista peruskoulun jälkeistä tutkintoa.

Uutisvälitys keskittynyt

Uutisia välittävien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli YTR:n mukaan 167 miljoonaa markkaa vuonna 1988. Vuodesta 1986 se kasvoi yli 50 prosenttia. Suomen suurimmat uutisvälityspalveluiden tuottajat liikevaihdolla mitattuna olivat vuonna 1988 YTR:n mukaan Reuters Suomi Oy, Suomen Tietotoimisto Oy, Lehtikuva Oy, Esmerk Oy ja Turun Tietokuva Oy. Näiden viiden yrityksen yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 85 prosenttia alan kaikkien yritysten liikevaihdosta.

Liiketaloudellinen asema vuonna 1988¹

Palkat ja työnantajain sosiaaliturvakulut olivat EVR:n mukaan alan yritysten liikevaihdosta vajaat 40 prosenttia. Osuus nousi yrityskoon kasvaessa. Alle viiden henkilön yrityksissä niiden osuus oli alle 30 ja yli 20 hengen yrityksissä vajaat 60 prosenttia.

¹ Liiketaloudellista asemaa kuvaavat luvut ovat keskiarvoja.

² Uutisoppikirja

Aineiden ja tarvikkeiden osuus liikevaihdosta puolestaan pieneni yrityskoon kasvaessa. Niiden osuus oli noin 12 prosenttia. Vuokratulujen ja muiden liikekulujen osuus oli yli 40 prosenttia ja vaihteli eri kokoluokissa. Käyttökateprosentti oli 16. Korkotuottojen osuus liikevaihdosta oli viitisen prosenttia suurempi kuin korkomenojen.

Vartiointi ja turvallisuuspalvelu

Vartiointi- ja turvallisuuspalveluihin kuuluvat henkilö- ja tekninen vartiointi sekä turvallisuusjärjestelmä- ja erikoispalveluiden tuottaminen.

Vartiointiliikkeen vartioiden suorittamaa paikallis- tai piiri-vartiointia kutsutaan henkilövartiointiksi. Tekninen vartiointi on teknisin laittein ja järjestelmin tapahtuvaa kohteiden valvontaa, joissa järjestelmä siirtää valvonta- ja hälytystiedon hälytyskeskukseen.

Turvallisuusjärjestelmäpalveluihin kuuluvat järjestelmien suunnittelu ja konsultointi, laitteiden asennus, vuokraus ja huolto. Erikoispalveluita ovat mm. turvallisuuskuljetukset, turvatarkastukset sekä yksityisetsivätoiminta.

Suomen Vartioliikkeitten Liiton kyselyyn vuodelta 1989 vastanneista yrityksistä noin 46 prosenttia osti vartiointipalveluja. Pääkaupunkiseudulla ja muissa kaupungeissa yritykset käyttivät enemmän vartiointipalveluja kuin maassa keskimäärin. Pääkaupunkiseudulla teknisiä laitteita käyttäviä yrityksiä oli suhteellisesti noin kaksi kertaa enemmän kuin muualla maassa.

Yrityksiä noin sata

Vartiointi- ja turvallisuuspalveluyritysten liikevaihto oli Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan vuonna 1988 noin 380 miljoonaa markkaa. Alalla toimi noin sata yritystä, joista vain neljällä oli enemmän kuin yksi toimipaikka.

Alan palveluiden tuotanto on erittäin keskittynyttä. Kolmen suurimman palvelujen tuottajan liikevaihto oli vuonna 1988 lähes 250 miljoonaa markkaa ja ne työllistivät yli 70 prosenttia alan henkilöstöstä.

Yritykset työllistivät runsaat 3 000 henkilöä. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan alalla työskentelevistä

Hallintayhtiöt

Toimialaluokkaan kuuluvat ns. aktiiviset omistus- ja hallintayhtiöt. Ne toimivat pääasiassa omistuksen välikappaleena varsinaisessa yrityksessä tai liittyvät konsernin omistus- ja hallintosuhteisiin. Alan yritykset ohjaavat aktiivisesti omistamiensa yhtiöiden toimintaa.

Ryhmän yritykset eroavat sijoitustoimintaan kuuluvista holding-yhtiöistä, joiden tarkoituksena on toimia pääasiassa passiivisijoitusten välikappaleena. Näitä ovat mm. luonnollisten henkilöiden sijoitustarkoituksiin sekä yritysten passiivisijoituksia varten perustetut holding-yhtiöt. Rahoitustoimintaa harjoittavien holding-yhtiöiden omistuspohja on

Vieraan pääoman osuus liikevaihdosta oli keskimäärin 32 prosenttia. Uutisvälitysyhteisöissä omavaraisuusaste oli 52 prosenttia ja quick ratio 2,2.

oli vuonna 1988 miehiä noin 85 prosenttia. Alle 25-vuotiaita työllisistä oli melkein kolmannes eli enemmän kuin muilla liike-elämää palvelevilla aloilla. Yli 60 prosenttia henkilöstöstä oli alle 35-vuotiaita.

Teollisuus tärkein asiakas

Tilastokeskuksen yritys-kyselyyn 1989 vastasi ainoastaan kahdeksan yritystä. Sen mukaan vartiointi- ja turvallisuuspalveluyritysten tärkein asiakas oli teollisuus, jonka osuus yritysten liikevaihdosta oli 67 prosenttia. Teollisuusyritykset käyttivät vartiointi- ja turvallisuuspalveluja selvästi enemmän kuin kaupan (13 %) tai rahoitus- ja vakuutusyritykset (7 %).

Yritykset saivat kyselyn mukaan liikevaihdostaan noin 88 prosenttia varsinaisesta vartiointi- ja turvallisuuspalvelusta. Loput 12 prosenttia kertyi koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden myynnistä ja vuokrauksesta.

Liiketaloudellinen asema²

Alan palvelujen tuottaminen perustuu edelleen oleellisesti henkilöstöön, vaikka ala onkin viime vuosina voimakkaasti teknistynyt. Palkkojen ja sosiaaliturvakulujen osuus liikevaihdosta oli vuosina 1987 ja 1988 lähes 80 prosenttia. Käyttökate oli vuonna 1988 alle viisi prosenttia liikevaihdosta.

Poistojen osuus oli 1,5 prosenttia liikevaihdosta vuonna 1988. Kokonaistulos oli samana vuonna noin kolme prosenttia liikevaihdosta.

Omavaraisuusaste oli vuosina 1987 ja 1988 noin 25 prosenttia. Maksuvalmiutta kuvaava quick ratio oli 1,7 vuonna 1988. Vierasta pääomaa yrityksillä oli samana vuonna noin kolmannes liikevaihdostaan.

laaja ja osakkeet on hankittu pääoman sijoittamistarkoituksessa.

Yrityksiä viitisenkymmentä

Yritys- ja toimipaikkarekisterin (YTR) mukaan vuonna 1988 hallintayhtiöitä oli 55. Niistä noin puolet oli alle kymmenen henkilön yrityksiä. Oikeudelliselta muodoltaan ne olivat lähes kaikki osakeyhtiöitä. Hallintayhtiöiden määrä ja liikevaihto on kohonnut vuodesta 1986 vuoteen 1988 nopeammin kuin muiden liike-elämää palvelevien alojen. Hallintayhtiöiden liikevaihto oli YTR:n mukaan noin 530 miljoonaa markkaa vuonna 1988.

¹ Suomen Vartioliikkeitten Liitto r.y.

² Liiketaloudellista asemaa kuvaavat luvut ovat mediaaneja. Vastanneiden pienestä määrästä johtuen ei lukuja esitetä vuodelta 1989. Vuosien 1987 ja 1988 verohallituksen elinkeinoverotusrekisteriin perustuviin mediaaneihin on suhtauduttava varauksin, koska ne on laskettu pienestä yritysjoukosta.

Alan yritysten palveluja ovat mm. hallinnon palvelut (esim. laskenta, markkinointi ja taloushallinto), jotka korvaavat yritysten sisäisiä esikuntatoimintoja. Ne ovat syntyneet yritysten keskittäessä resurssinsa liiketoimintansa avainalue-

den kehittämiseen niiden samalla lisätessä yrityksen toiminnalle tärkeiden oheispalvelujen ostoja ulkopuolisilta. Hallinnon palveluja tuottavat yleensä emoi- tai tytäryhtiöt muille konserniin kuuluville yrityksille.

Lähdeluettelo

Fakta 1989:1

Kirjanpitoimistojen Liitto r.y.

Liikkeenjohdon Konsultit ry

Mainostoimistojen liitto r.y.

SMTL Suomen Markkinatutkimuslaitosten Liitto ry

Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOL ry

Suomen Siivoustekninen Liitto ry.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry

Talouselämä 1989:10

Uutisoppikirja

Valtion teknillinen tutkimuskeskus

Viestintätoimistojen Liitto ry.

Valoa työvoiman vuokraukseen.

Jäsentutkimus 1989.

LJK Konsultit 1984.

Vuosikirja 1990. Kouvola 1989.

Vuosikertomuksia 1983 - 1989. Helsinki 1984 - 1990.

Kustannusrakenneselvitys 1988. Helsinki 1989.

Kuka siivoaa vuonna 2000. Helsinki 1990.

Vartiointialan markkinoita käsittelevä tutkimus 1989.

Tilintarkastajan muodonmuutos.

Bruun, Koskimies ja Tervonen (toim.). Helsinki 1989.

Suomen atk-markkinoiden vuosikirja 1990. Espoo 1990.

Palveluksessanne viestintätoimisto. Helsinki 1987.

Toimialaluokitus 1988: pääluokat L ja M

L Kiinteistö-, puhtaus- ja vuokrauspalvelu

65 Kiinteistöpalvelu

651 Asuntojen ja kiinteistöjen vuokraus

Kiinteistön omistajan harjoittama asuntojen, asuin- ja muiden rakennusten, maan sekä kaivosten vuokraaminen tai leasingtoiminta.

Myös asuntojen tai kiinteistöjen hankkiminen omaan tai yrityksen käyttöön.

652 Asuntojen ja kiinteistöjen välitys ja kauppa

Kiinteistöjen, maan sekä asuntojen välittäminen palkkiota vastaan; kiinteistöjen huutokauppaaminen ja arvionti; kiinteistöalan asiantuntijapalvelut.

Kiinteistöjen ja asuntojen ostaminen ja myyminen.

653 Kiinteistönhuolto ja isännöinti

Isännöitsijätoiminta; yksityisten omistamien asuin- ja muiden kiinteistöjen hallinta sopimus- tai palkkiopohjalla sekä valtion ja kuntien omistamien kiinteistöjen hallinta.

Kiinteistöhuoltotoiminta; kiinteistöjen korjaaminen, siivoaminen, kirjanpito jne.

Talonmiestoiminta.

66 Puhtaanapito ja pesulatoiminta

661 Siivous

Asiakkaan laskuun tapahtuva koti-, tehdas-, liike-, konttori- ja laitossiivous sekä liikennevälineiden ja yleisöpalvelutilojen siivous.

Myös uudisrakennusten loppusiivous, ikkunoiden, mattojen ja tekstiilihuonekalujen pesu, nuohous ja lumenluonti katoilta.

662 Ympäristönhuolto

Puhtaanapito ja vastaava palvelutoiminta kuten kiinteiden jätteiden ja jäteveden poistaminen; jäteveden ja ongelmajätteiden puhdistus tai käsittely; teiden, katujen, viheralueiden ja muiden ulkotilojen puhtaanapito ja hoito; syöpäläisten torjunta.

663 Pesulatoiminta

Kaikenlaisten pesuloiden pesulapalvelutoiminta; pesu, mankelointi, silittäminen, pyykin keruu ja jakelu.

Itsepalvelupesulatoiminta; pesulatilojen ja koneiden käyttöön tarjoaminen maksua vastaan.

Vaatteiden, mattojen yms. värjäminen, paikkaus, korjaus ja säilytys.

Tekstiilivuokraus.

67 Koneiden ja laitteiden vuokraus

Koneiden, kulkuneuvojen, laitteiden ja varusteiden vuokraus ilman kuljettajaa tai käyttäjää sekä kotitalousesineiden vuokraus.

M Tekninen palvelu ja palvelut liike-elämälle

71 Tekninen palvelu

Asiakkaan laskuun tapahtuva tutkimus-, suunnittelu- ja konsultointipalvelu, joka kohdistuu ympäristöhoitoon, kunnallistekniikkaan, energiahuoltoon, maa- ja vesirakentamiseen, tuotannolliseen toimintaan jne.

72 Tietojenkäsittelypalvelu

Automaattiseen tietojenkäsittelyyn liittyvä, asiakkaan laskuun tapahtuva tietokone- ja käsittelypalvelutoiminta, ohjelmointi- ja atk-suunnittelupalvelu, tietopankkitoiminta sekä muu tietojenkäsittelypalvelutoiminta.

75 Liikkeenhoidon, lakiasian ja markkinoinnin palvelut

751 Liiketoiminnan ja johdon konsultointi

Konsultointi yrityksen, liikelaitoksen, kunnan tai valtion viraston, oppilaitoksen, sairaalan tms. yksikön johtamisessa ja strategisessa suunnittelussa.

Konsultointi markkinointiin, henkilöstöhallintoon, tuotanto- ja työmenetelmiin liittyvissä asioissa, viestinnän, suhdetoiminnan ja kansainvälistymisen konsultointi.

Markkinatutkimus ja mielipideselvitykset.

Projektinjohto: projektin johto ja koordinointi asiakkaan puolesta tai apuna.

752 Kirjanpito- ja tilintarkastuspalvelu

Asiakkaan laskuun tapahtuva kirjanpito, tilinpäätösten ja veroilmoitusten laadinta.

Tilintarkastus.

753 Lakiasian palvelu

Asiakkaan laskuun tapahtuva asiakkaan asian ajaminen rikos-, siviili- ja muissa oikeusasioissa.

Asiakkaan lainopillinen neuvonta, oikeusasiakirjojen laadinta, kuolinpesien selvittäminen ja asiakirjojen vahvistaminen.

Patenttitoimistot ja patenttiasiamiehet.

Myös kunnallinen oikeusapu.

754 Markkinointipalvelu

Mainostoimistot.

Mainosten välitys ja jakelu.

Näyteikkunoiden somistus.

Mainosten yms. jakelu kadulla.

Muu markkinointipalvelu, esim. tuote-esittelypalvelut, messujen ja mannekiininäytösten järjestäminen ja sponsoreiden hankinta.

76 Muut palvelut liike-elämälle

761 Työvoiman välitys ja vuokraus

Valtion ja kuntien järjestämä työvoiman välitys.

Työvoiman vuokraus.

Työpaikkojen luvanvarainen välitys.

762 Uutisvälitys

Tietotoimistojen ja muiden yritysten harjoittama uutisten, uutis- ja muiden kuvien, selostusten, haastattelujen, sarjakuvien, piirrosten yms. toimittaminen, välittäminen ja vuokraaminen kustantajille ja viestintäalan yrityksille.

763 Vartiointi ja turvallisuuspalvelu

Asiakkaan laskuun tapahtuva henkilö- ja tekninen vartiointi sekä turvallisuusjärjestelmä- ja erikoispalveluiden tuottaminen.

Henkilövartiointi on vartioliikkeen vartioiden suorittamaa paikallis- tai piirivartiointia.

764 Edellä mainitsemattomat palvelut liike-elämälle

Taideteollinen muotoilu ja suunnittelu.

Tekstinkäsittely- ja monennuspalvelu.

Postitus-, jakelu- ja kuriiripalvelu.

Erillinen koneiden ja laitteiden huolto.

77 Hallintayhtiöt

770 Hallintayhtiöt

Ns. aktiiviset omistus- tai hallintayhtiöt; holding-yhtiö tai muu yhtiö, joka toimii pääasiassa omistuksen välikappaleena varsinaisessa yrityksessä tai liittyy konsernin omistus- ja hallintosuhteisiin. Hallintayhtiöt ohjaavat aktiivisesti omistamiensa yhtiöiden toimintaa.

Näringsgrensindelningen 1988: huvudklasser L och M

L Fastighets-, rengörings- och uthyrningstjänster

65 Fastighetstjänster

- 651 Uthyrning av bostäder och fastigheter
- 652 Förmedling och försäljning av bostäder och fastigheter
- 653 Underhåll och förvaltning av fastigheter

66 Renhållning och tvätteriverksamhet

- 661 Städning
- 662 Miljöhygien
- 663 Tvätteriverksamhet

67 Uthyrning av maskiner och apparater

M Tekniska tjänster och uppdragsverksamhet

71 Tekniska tjänster

72 Databehandlingstjänster

75 Företagslednings-, juridiska och marknadsföringstjänster

- 751 Företagslednings- och organisationskonsultering
- 752 Bokförings- och revisionstjänster
- 753 Juridiska tjänster
- 754 Marknadsföringstjänster

76 Övrig uppdragsverksamhet

- 761 Förmedling och uthyrning av arbetskraft
- 762 Nyhetsförmedling
- 763 Bevaknings- och säkerhetstjänster
- 764 Ovan oklassificerad uppdragsverksamhet

77 Holdingbolag

- 770 Holdingbolag

Standard Industrial Classification 1988: main classes L and M

L Real estate, cleaning and rental services

65 Real estate services

- 651 Renting and leasing of dwellings and real estate
- 652 Brokerage and sale of dwellings and real estate
- 653 Real estate maintenance and management

66 Cleaning and laundry services

- 661 Cleaning
- 662 Environmental care
- 663 Laundry and dry cleaning services

67 Renting of machinery and equipment

M Technical and business services

71 Technical services

72 Data processing services

75 Management, legal and marketing services

- 751 Business and management consulting services
- 752 Book-keeping and auditing services
- 753 Legal services
- 754 Marketing services

76 Other business services

- 761 Employment agencies and personnel suppliers
- 762 News agencies
- 763 Guard and security services
- 764 Other business services n.e.c.

77 Holding companies

- 770 Holding companies

1. Liike-elämää palvelevat yritykset vuosina 1986 ja 1988

Företagsservicefirmor åren 1986 och 1988

Business service enterprises in 1986 and 1988

Toimiala Näringsgren	Yrityksiä Företag			Henkilöstö Personal			Liikevaihto Omsättning 1 000.000 mk		
	1986	1988	Muutos Förändring %	1986	1988	Muutos Förändring %	1986	1988	Muutos Förändring %
651	1 117	1 034	-7,4	2 194	1 969	-10,3
652	383	495	29,2	2 291	2 748	19,9	1 497	2 784	86,0
653	830	1 003	20,8	6 528	7 565	15,9	1 041	1 453	39,6
661	521	683	31,1	14 720	15 651	6,3	1 244	1 692	36,0
662	235	266	13,2	1 725	1 988	15,2	481	699	45,3
663	352	373	6,0	2 559	2 876	12,4	477	619	29,8
670	747	891	19,3	2 733	3 302	20,8	1 158	1 968	69,9
710	2 205	2 618	18,7	19 635	21 410	9,0	4 670	6 605	41,4
720	666	997	49,7	9 195	14 727	60,2	3 456	7 663	121,7
751	665	984	48,0	2 532	3 146	24,2	784	1 338	70,7
752	1 040	1 292	24,2	3 814	4 882	28,0	794	1 233	55,3
753	374	410	9,6	1 328	1 388	4,5	438	643	46,8
754	953	1 122	17,7	6 365	6 138	-3,6	1 750	2 331	33,2 ¹
761	45	69	53,3	1 796	2 510	39,8	150	256	70,7
762	26	40	53,8	303	337	11,2	110	167	51,8
763	103	99	-3,9	2 759	3 037	10,1	292	380	30,1
764	630	856	35,9	2 950	4 910	66,4	622	1 289	107,2
770	31	55	77,4	778	1 107	42,3	179	531	196,6
Yhteensä Sammanlagt	10 923	13 287	21,6	84 205	99 691	18,4	19 143	31 651	65,3

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri

Källa: Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister

Source: Register of Enterprises and Establishments, Central Statistical Office of Finland (CSO)

¹ Toimialalla 7541 (mainostoimistot) liikevaihtona käytetään myyntikatetta.

Inom näringsgren 7541 (reklambyråer) används försäljningsbidrag som omsättning.

2. Liike-elämää palvelevat yritykset suuruusluokittain vuonna 1988

Företagsservicefirmor efter storleksklass år 1988

Business service enterprises according to size category in 1988

Toimiala Näringsgren	Henkilöstömäärä Personalens storleksklass						Yhteensä Sammanlagt
	- 4	5 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	100 -	
651	959	52	16	6	1	-	1 034
652	404	53	21	13	1	3	495
653	633	172	112	64	16	6	1 003
661	367	146	91	48	17	14	683
662	167	51	27	18	-	3	266
663	267	39	24	32	7	4	373
670	782	48	37	17	3	4	891
710	1 735	443	254	129	31	26	2 618
720	692	121	83	55	25	21	997
751	815	108	39	18	2	2	984
752	1 028	163	75	22	2	2	1 292
753	336	52	15	6	-	1	410
754	835	143	81	41	16	6	1 122
761	26	8	11	14	5	5	69
762	30	4	2	2	1	1	40
763	54	20	10	10	2	3	99
764	683	101	33	18	15	6	856
770	22	4	14	7	6	2	55
Yhteensä Sammanlagt	9 835	1 728	945	520	150	109	13 287

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri

Källa: Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister

Source: Register of Enterprises and Establishments, CSO

3. Liike-elämää palvelevat yritykset oikeudellisen muodon mukaan vuonna 1988

Företagsservicefirmor efter juridisk form år 1988

Business service enterprises according to legal form in 1988

Toimiala Näringsgren	Luonnollinen henkilö Fysisk person	Avoin yhtiö Öppet bolag	Kommandiittiyhtiö Kommanditbolag	Osakeyhtiö Aktiebolag	Muu oikeudellinen muoto Annan juridisk form	Yhteensä Sammanlagt
651	6	11	19	979	19	1 034
652	17	13	84	377	4	495
653	54	39	223	662	25	1 003
661	187	52	206	226	12	683
662	32	20	118	95	1	266
663	120	29	117	100	7	373
670	144	56	241	430	20	891
710	146	125	794	1 503	50	2 618
720	37	24	141	776	19	997
751	25	10	136	781	32	984
752	87	57	510	603	35	1 292
753	66	58	204	76	6	410
754	131	39	219	689	44	1 122
761	8	2	22	37	-	69
762	2	-	6	27	5	40
763	21	11	33	33	1	99
764	175	58	213	380	30	856
770	-	1	-	53	1	55
Yhteensä Sammanlagt	1 258	605	3 286	7 827	311	13 287

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri

Källa: Statistikcentralens företags- och arbetsställregister

Source: Register of Enterprises and Establishments, CSO

4. Liike-elämää palvelevat yritykset omistajatyypeittäin vuonna 1988

Företagsservicefirmor efter ägartyp år 1988

Business service enterprises according to ownership category in 1988

Toimiala Näringsgren	Yksityinen koti- mainen Privat inhemsk	Valtio Staten	Kunta tai kuntainliitto Kommun eller kommunal- förbund	Ulkomainen omistusosuus Utländsk ägarandel 20 - 50 %	Ulkomainen omistusosuus Utländsk ägarandel yli - över 50 %	Yhteensä Sammanlagt
651	949	48	37	-	-	1 034
652	494	-	1	-	-	495
653	984	2	17	-	-	1 003
661	683	-	-	-	-	683
662	259	1	4	-	2	266
663	364	-	9	-	-	373
670	882	-	1	-	8	891
710	2 591	8	1	4	14	2 618
720	941	8	4	5	39	997
751	958	2	1	7	16	984
752	1 291	-	-	-	1	1 292
753	409	-	-	-	1	410
754	1 088	3	1	8	22	1 122
761	69	-	-	-	-	69
762	39	-	-	-	1	40
763	99	-	-	-	-	99
764	852	-	-	-	4	856
770	49	5	-	-	1	55
Yhteensä Sammanlagt	13 001	77	76	24	109	13 287

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri

Källa: Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister

Source: Register of Enterprises and Establishments; CSO

5. Aloittaneet ja lopettaneet liike-elämää palvelevat yritykset vuosina 1986 - 1989

Nya och nedlagda företagsservicefirmor åren 1986 - 1989

Business service enterprises: starts and closures in 1986 - 1989

Toimiala Näringsgren	1986		1987		1988		1989	
	Aloittaneet Nya	Lopettaneet Nedlagda	Aloittaneet Nya	Lopettaneet Nedlagda	Aloittaneet Nya	Lopettaneet Nedlagda	Aloittaneet Nya	Lopettaneet Nedlagda
651	132	213	254	231	219	284	257	257
652	51	40	86	46	140	47	157	60
653	83	59	142	57	155	89	193	57
661	113	94	181	89	174	99	202	93
662	33	13	29	18	30	21	25	11
663	52	49	43	48	47	42	40	21
670	190	134	190	141	256	150	246	104
710	322	155	393	191	428	168	539	187
720	192	49	266	100	263	97	298	86
751	160	66	250	113	278	99	246	103
752	134	71	205	73	195	84	202	73
753	33	31	56	37	49	38	59	27
754	185	100	201	102	224	126	243	89
761	17	2	11	9	30	4	44	4
762	6	1	3	3	13	2	6	3
763	9	7	11	14	10	12	15	7
764	166	52	162	84	202	87	228	76
770	5	1	11	3	6	2	11	5
Yhteensä Sammanlagt	1 883	1 137	2 494	1 359	2 719	1 451	3 011	1 263

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri
 Källa: Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister
 Source: Register of Enterprises and Establishments, CSO

6. Liike-elämää palvelevan alan toimipaikat vuosina 1986 ja 1988

Arbetsställen inom företagservicebranschen åren 1986 och 1988

Business service establishments in 1986 and 1988

Toimiala Näringsgren	Toimipaikat Arbetsställen			Henkilöstö Personal			Liikevaihto Omsättning 1 000 000 mk		
	1986	1988	Muutos Förändring %	1986	1988	Muutos Förändring %	1986	1988	Muutos Förändring %
651	1 139	1 055	-7,4	2 077	1 969	-5,2
652	544	672	23,5	2 254	2 725	20,9	1 439	2 830	96,7
653	862	1 050	21,8	6 719	8 021	19,4	1 056	1 487	40,8
661	589	771	30,9	13 116	15 051	14,8	1 126	1 554	38,0
662	247	286	15,8	1 709	1 964	14,9	484	664	37,2
663	477	500	4,8	3 369	3 601	6,9	592	791	33,6
670	952	1 152	21,0	2 436	3 043	24,9	1 247	1 951	56,5
710	2 414	2 879	19,3	19 888	21 981	10,5	4 725	7 086	50,0
720	805	1 220	51,6	9 495	12 055	27,0	3 413	5 192	52,1
751	692	1 020	47,4	2 646	3 272	23,7	831	1 383	66,4
752	1 110	1 374	23,8	3 890	4 968	27,7	811	1 223	50,8
753	395	435	10,1	1 328	1 389	4,6	440	645	46,6
754	996	1 175	18,0	6 325	6 108	-3,4	1 744	2 309	32,4 ¹
761	46	73	58,7	1 796	2 510	39,8	151	260	72,2
762	26	46	76,9	276	327	18,5	105	164	56,2
763	135	131	-3,0	2 833	3 134	10,6	289	389	34,6
764	685	993	45,0	3 369	6 013	78,5	666	1 795	169,5
770	23	50	117,4	444	796	79,3	125	469	275,2
Yhteensä Sammanlagt	12 137	14 882	22,6	83 970	98 927	17,8	19 244	30 192	56,9

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri

Källa: Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister

Source: Register of Enterprises and Establishments, CSO

¹ Toimialalla 7541 (mainostoimistot) liikevaihtona käytetään myyntikatetta.
Inom näringsgren 7541 (reklambyråer) används försäljningsbidrag som omsättning.

7. Konkurssin haetut liike-elämää palvelevat yritykset vuosina 1986 - 1989¹

Företagsservicefirmor: konkursansökningar åren 1986 - 1989¹

Business service enterprises: bankruptcies filed in 1986 - 1989¹

Toimiala Näringsgren	Henkilöstömäärä Personalens storleksklass				Tuntematon Okänd	1986 - 1989
	- 4	5 - 9	10 - 19	20 -		Yhteensä Sammanlagt
651	11	2	2	-	2	17
652	57	16	7	3	2	85
653						
661	46	19	12	6	6	89
662						
663	21	6	5	2	-	34
670	23	5	3	-	2	33
710	59	16	11	8	3	97
720	24	14	4	3	2	47
752	31	5	2	2	-	40
753	4	-	-	-	-	4
754	69	18	11	5	8	111
751	64	13	5	5	1	88
760						
770						
Yhteensä Sammanlagt	409	114	62	34	26	645

Lähde: Tilastokeskuksen konkurssitiedote

Källa: Statistikcentralens rättsstatistik

Source: Bankruptcy Bulletin, CSO

¹ Konkurssitiedotteessa käytetään vanhaa karkeamman tason toimialaluokitusta, minkä vuoksi kaikilta toimialoilta ei saada eriteltyä tietoa. Muiltakaan osin vanha toimialaluokitus ei täysin vastaa uutta.

I rättsstatistik används den gamla näringsgrensindelningen, varför specificerade uppgifter inte kan erhållas för samtliga näringsgrenar. Den gamla näringsgrensindelningen motsvarar inte till alla delar den nya indelningen.

The bankruptcy bulletin applies the old, less detailed system of industrial classification, making it impossible to obtain disaggregated data for all branches of economic activity. In some respects, too, the old system of industrial classification does not quite correspond to the new one.

8. Liike-elämää palvelevan alan henkilöstön ikäjakauma vuonna 1988, %

Företagsservicebranschen: personal efter åldersklass år 1988 i %

Business services: personnel according to age group in 1988, %

Toimiala Näringsgren	Ikäluokka Åldersklass					Yhteensä Sammänlagt
	- 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55-	
651	10,6	20,0	28,6	22,3	18,5	100,0
652	8,8	34,5	35,7	15,6	5,4	100,0
653	11,7	23,1	29,3	22,9	13,0	100,0
661	24,6	25,4	26,3	16,1	7,6	100,0
662	14,9	25,0	28,5	20,5	11,1	100,0
663	16,2	21,5	26,6	23,1	12,6	100,0
670	17,0	41,6	29,3	9,7	2,4	100,0
710	9,3	39,0	32,9	14,0	4,8	100,0
720	11,2	46,7	33,7	7,2	1,2	100,0
751	13,1	32,9	34,7	15,5	3,8	100,0
752	16,3	40,6	28,4	10,7	4,0	100,0
753	7,5	31,2	40,1	15,7	5,5	100,0
754	21,2	35,0	27,3	12,2	4,3	100,0
761	21,6	35,1	29,0	10,7	3,6	100,0
762	11,1	35,6	33,4	13,7	6,2	100,0
763	31,0	30,4	20,3	12,5	5,8	100,0
764	25,9	30,3	26,2	11,8	5,8	100,0
770	11,4	35,3	30,4	16,6	6,3	100,0
Yhteensä Sammanlagt	15,2	31,7	29,8	15,8	7,5	100,0

Lähde: Tilastokeskuksen työssäkäyntitilasto
 Källa: Statistikcentralens sysselsättningsstatistik
 Source: Regional Employment Statistics, CSO

9. Liike-elämää palvelevan alan henkilöstön koulutustaso vuonna 1988, %

Företagsservicebranschen: personal efter utbildningsnivå år 1988 i %

Business services: level of education of personnel in 1988, %

Toimiala Näringsgren	Korkeakoulu Högskola	Opisto Institut	Muu koulutus Annan utbildning	Yhteensä Sammanlagt
651	3,9	16,2	79,9	100,0
652	7,9	52,1	40,0	100,0
653	1,1	12,8	86,1	100,0
661	0,7	11,4	87,9	100,0
662	1,1	11,5	87,4	100,0
663	0,8	10,0	89,2	100,0
670	12,2	34,4	53,4	100,0
710	18,1	53,3	28,6	100,0
720	22,0	54,5	23,5	100,0
751	26,1	39,7	34,2	100,0
752	12,9	57,3	29,8	100,0
753	54,6	29,2	16,2	100,0
754	9,8	38,3	51,9	100,0
761	12,6	52,2	35,2	100,0
762	27,8	43,7	28,5	100,0
763	2,3	26,5	71,2	100,0
764	4,0	25,0	71,0	100,0
770	12,2	44,3	43,5	100,0
Yhteensä Sammanlagt	9,7	31,4	58,9	100,0

Lähde: Tilastokeskuksen työssäkäyntitilasto
Källa: Statistikcentralens sysselsättningsstatistik
Source: Regional Employment Statistics, CSO

10. Liike-elämää palvelevien yritysten asiakkaat toimialoittain vuonna 1989, %¹

Företagsservicebranschen: kunder efter näringsgren år 1989 i %¹

Business service enterprises: customers by industry in 1989, %¹

Toimiala Näringsgren	Teollisuus Industri	Rakentami- nen Byggverk- samhet	Kauppa Handel	Majoitus- ja ravitsemisala Hotell- och restaurang- verksamhet	Rahoitus ja vakuutus Finansiering och försäkring	Julkinen hallinto Offentlig förvaltning	Muut toimialat Övriga närings- grenar	Yhteensä Sammanlagt
661	29,7	3,4	15,6	12,1	39,2	100,0
663	22,6	5,0	12,3	12,2	47,9	100,0
710	46,4	14,2	4,6	0,7	..	25,0	9,1	100,0
720	25,5	..	17,1	0,5	15,6	24,8	16,5	100,0
751	40,6	7,3	30,9	2,9	..	5,9	12,4	100,0
752	16,4	9,6	35,7	8,0	30,3	100,0
753	59,9	2,7	21,9	..	8,4	..	7,1	100,0
754	38,3	..	30,9	2,5	8,2	2,9	17,2	100,0
763	66,9	5,3	13,0	0,6	6,6	..	7,6	100,0

11. Liike-elämää palvelevien yritysten ulkomaankauppa vuonna 1989

Företagsservicefirmor: utrikeshandel år 1989

Business service enterprises: foreign trade in 1989

Toimiala Näringsgren	Vienti Export 1 000 000 mk	Vienti laskutuksesta tai liikevaihdosta, % Export av fakturering eller omsättning i %	Tuonti Import 1 000 000 mk
710	871,8	29,0	..
720	30,4	1,0	112,0
751	6,9	2,1	..
754	51,8	2,3	36,7

Lähde: Tilastokeskuksen yrityskysely - Källa: Statistikcentralens företagsenkät - Source: Enterprise Survey, CSO

¹ Osuus kotimaisesta laskutuksesta (toimialat 710, 751 ja 753) tai liikevaihdosta (muut toimialat).
Andel av den inhemska faktureringen (näringsgrenarna 710, 751 och 753) eller av omsättningen (övriga näringsgrenar).
Percentage of domestic invoicing (activities 710, 751 and 753) or net sales (other activities).

12a. Siivous-, pesula- ja vartiointiyriytysten liikevaihto palveluerittäin vuonna 1989, %

Städ-, tvätteri- och bevakningsföretagens omsättning efter typ av tjänst år 1989 i %

Cleaning, laundry and dry cleaning, and protective service enterprises: net sales by item of service in 1989, %

	Siivousliikkeet Städfirmor	Pesulayritykset Tvätterier	Vartiointiliikkeet Bevakningsföretag
Siivouspalvelut - Städningstjänster	64,7	-	-
Pesulapalvelut - Tvätteritjänster	34,6	90,3	-
Vartiointi- ja turvallisuuspalvelut Bevaknings- och säkerhetstjänster	88,1
Koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden myynti Försäljning av maskiner, apparater och tillbehör	0,7	1,7	11,7
Koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden vuokraus Uthyrning av maskiner, apparater och tillbehör	-	4,1	0,2
Muu toiminta - Övrig verksamhet	-	3,9	-
Yhteensä - Sammanlagt	100,0	100,0	100,0

12b. Teknisen alan palveluyritysten laskutus palveluerittäin vuonna 1989, %

Servicefirmor inom den tekniska branschen: fakturering efter typ av tjänst år 1989 i %

Technical consulting enterprises: invoicing by item of service in 1989, %

Arkkitehtipalvelut - Arkitektjänster	6,3
Talónrakennustekniikka - Husbyggnadsteknik	25,6
Yhdyskuntarakentaminen - Samhällsbyggande	11,9
Kone- ja prosessisuunnittelu - Maskin- och processplanering	37,6
Yhdyskuntasuunnittelu ja maankäyttö Samhällsplanering och markanvändning	3,1
Kartoitus, maaperä- ja vesistötutkimus Kartläggning, mark- och vattensystemundersökning	5,5
Laadunvalvonta ja -tarkastus Kvalitetskontroll och -granskning	0,9
Liikkeenjohdon konsultointi - Företagsledningskonsultering	1,5
Muut palvelut - Andra tjänster	3,3
Muu toiminta - Övrig verksamhet	4,3
Yhteensä - Sammanlagt	100,0

Lähde: Tilastokeskuksen yritys-kysely - Källa: Statistikcentralens företagsenkät - Source: Enterprise Survey, CSO

12c. Atk-palveluyritysten liikevaihto palveluerittäin vuonna 1989, %

Adb-servicefirmornas omsättning efter typ av tjänst år 1989 i %

Computer service enterprises: net sales by item of service in 1989, %

Tietotekniikkakonsultointi - Konsultering i datateknik	3,5
Tietokoneohjelmistojen suunnittelu, valmistelu ja ylläpito Planering, utarbetning och underhåll av datorprogram	35,4
Tietokone- ja käsittelypalvelut - Dator och bearbetningstjänster	30,5
Tietopankkitoiminta - Databanker	1,1
Atk-laitteiden korjaus ja huolto Reparation och underhåll av adb-apparater	2,3
Muut palvelut - Andra tjänster	0,2
Valmisohjelmien, koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden myynti Försäljning av färdiga program, datorer och apparater	23,8
Valmisohjelmien, koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden vuokraus Uthyrning av färdiga program, datorer och apparater	1,1
Muu toiminta - Övrig verksamhet	2,1
Yhteensä - Sammanlagt	100,0

12d. Liiketoiminnan ja johdon konsultointiyritysten laskutus palveluerittäin vuonna 1989, %

Företag för företagslednings- och organisationskonsultering: fakturering
efter typ av tjänst år 1989 i %

Business and management consulting enterprises: invoicing by item of service
in 1989, %

Markkinatutkimus- ja mielipideselvitykset Marknads- och gallupundersökningar	37,2
Henkilöstön valinta ja arviointi Urval och utvärdering av personal	25,9
Yleinen johdon konsultointi Allmän företagsledningskonsultering	23,3
Hallinnon ja organisaation kehittäminen Utveckling av förvaltning och organisation	5,2
Markkinoinnin suunnittelu ja konsultointi Marknadsföringsplanering och -konsultering	0,2
Muut palvelut - Andra tjänster	2,9
Muu toiminta - Övrig verksamhet	5,3
Yhteensä - Sammanlagt	100,0

Lähde: Tilastokeskuksen yrityskysely - Källa: Statistikcentralens företagsenkät - Source: Enterprise Survey, CSO

12e. Kirjanpito- ja tilintarkastustoimistojen liikevaihto palveluerittäin vuonna 1989, %

Bokförings- och revisionsbyråernas omsättning efter typ av tjänst år 1989 i %

Book-keeping and auditing offices: net sales by item of service in 1989, %

Kirjanpito - Bokföring	36,4
Tilintarkastus - Revision	51,6
Muut laskentatoimen palvelut - Andra redovisningstjänster	3,5
Muut palvelut - Andra tjänster	4,6
Muu toiminta - Övrig verksamhet	3,9
Yhteensä - Sammanlagt	100,0

12f. Lakiasiain palveluyritysten laskutus palveluerittäin vuonna 1989, %

Servicefirmor i juridiska frågor: fakturering efter typ av tjänst år 1989 i %

Legal service enterprises: invoicing by item of service in 1989, %

Tuomioistuinasiat (ml. hakemusasiat) Domstolsärenden (inkl. ansökningsärenden)	5,7
Muut lakiasiain palvelut - Övriga juridiska tjänster	65,3
Muu toiminta - Övrig verksamhet	29,0
Yhteensä - Sammanlagt	100,0

12g. Markkinointipalvelun yritysten myyntikate palveluerittäin vuonna 1989, %

Försäljningsbidrag för företag som säljer marknadsföringstjänster
efter typ av tjänst år 1989 i %

Marketing service enterprises: gross margin by item of service in 1989, %

Mainosvälineet - Reklammedier	26,3
Ostettu tuotanto - Köpt produktion	13,5
Oma tuotanto - Egen produktion	42,2
Muut markkinointipalvelut - Andra marknadsföringstjänster	18,0
Yhteensä - Sammanlagt	100,0

Lähde: Tilastokeskuksen yrityskysely - Källa: Statistikcentralens företagsenkät - Source: Enterprise Survey, CSO

13. Liike-elämää palvelevien yritysten mediaanitunnuslukuja vuosina 1987 - 1989

Företagsservicefirmor: medianrelationstal åren 1987 - 1989

Business service enterprises: selected median parameters in 1987 - 1989

Toimiala Näringsgren	661	663	710	720	751	752	753	754	763
Yritysten lukumäärä - Antal företag									
1987	38	25	107	72	46	86	16	53	15
1988	41	27	112	69	35	69	13	54	11
1989	9	15	63	43	15	32	..	21	..
Tuloslaskelman tunnuslukuja, % liikevaihdosta¹ - Resultaträkningens relationstal i % av omsättningen¹									
Palkat ja sosiaaliturvakulut - Löner och socialskyddskostnader									
1987	77,1	52,6	63,1	45,5	51,1	59,5	48,5	53,4	79,6
1988	73,7	51,3	60,9	43,0	48,6	60,5	43,0	51,3	77,6
1989	74,5	54,8	61,5	40,7	50,1	60,6	..	54,9	..
Käyttökate - Driftsbidrag									
1987	4,6	13,3	10,3	12,4	9,1	12,4	25,7	9,0	3,3
1988	5,6	13,2	9,7	11,7	8,4	13,4	23,9	9,3	4,8
1989	7,1	12,1	11,0	13,3	8,5	7,5	..	10,3	..
Kirjanpidon poistot - Bokföringsmässiga avskrivningar									
1987	2,5	6,7	2,7	4,7	2,7	3,1	3,0	2,5	1,3
1988	2,5	10,1	3,2	5,4	3,0	2,9	3,5	2,0	1,5
1989	3,0	6,1	3,7	7,8	2,7	2,7	..	3,3	..
Nettokorot - Räntor, netto									
1987	1,1	1,7	1,1	1,6	1,4	0,9	1,4	1,6	0,3
1988	1,0	2,9	0,8	1,4	0,9	1,1	1,1	0,9	1,1
1989	1,1	1,2	0,2	1,2	1,1	1,3	..	0,4	..
Kokonaistulos - Totalresultat									
1987	1,2	2,6	4,6	3,2	4,8	4,8	7,3	3,2	1,3
1988	1,6	4,0	5,1	3,2	1,6	6,0	5,8	4,6	2,8
1989	3,2	1,6	5,1	3,8	4,3	2,1	..	3,9	..
Oikaistu tulos - Korrigerat resultat									
1987	1,0	0,7	1,4	0,9	1,6	2,9	4,5	1,3	1,3
1988	0,9	1,3	2,0	0,7	0,9	2,1	3,8	2,2	1,3
1989	1,0	0,3	2,1	0,4	1,5	1,0	..	2,4	..

¹ Toimialalla 7541 (mainostoimistot) liikevaihtona käytetään myyntikatetta.
Inom näringsgren 7541 (reklambyråer) används försäljningsbidrag som omsättning.

13. Liike-elämää palvelevien yritysten mediaanitunnuslukuja vuosina 1987 - 1989

Företagsservicefirmor: medianrelationstal åren 1987 - 1989

Business service enterprises: selected median parameters in 1987 - 1989

Toimiala Näringsgren	661	663	710	720	751	752	753	754	763
-------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Taseen tunnuslukuja, % taseen summasta - Balansens relationstal i % av balanssumman

Lyhytaikainen vieras pääoma - Kortfristig främmande kapital

1987	43,7	29,1	32,8	37,7	35,2	34,0	44,8	45,4	43,7
1988	44,0	27,7	33,2	38,0	32,4	26,6	42,8	42,1	31,8
1989	33,2	26,5	34,4	39,6	40,5	34,8	..	44,3	..

Pitkäaikainen vieras pääoma - Långfristigt främmande kapital

1987	28,2	40,8	25,8	31,1	29,6	38,0	18,2	25,3	28,1
1988	26,9	38,8	21,1	30,2	34,7	42,0	18,3	18,2	36,8
1989	47,1	27,7	18,3	25,4	16,3	34,2	..	14,8	..

Omavaraisuusaste - Soliditet

1987	23,7	32,7	28,1	25,4	22,7	28,4	37,9	29,1	25,6
1988	16,0	32,7	30,1	29,8	27,7	27,4	39,2	30,5	25,2
1989	24,0	40,9	25,9	31,0	36,7	22,9	..	34,3	..

Muita tunnuslukuja - Övriga relationstal

Quick Ratio

1987	1,0	1,0	1,8	1,3	1,4	1,9	1,9	1,4	1,4
1988	1,1	0,9	1,9	1,4	1,2	2,0	1,9	1,6	1,7
1989	1,3	0,9	2,1	1,3	1,3	1,7	..	1,4	..

Vieras pääoma / liikevaihto, %¹ - Främmande kapital / omsättning i %¹

1987	29,3	50,8	33,8	35,4	38,1	36,3	30,4	55,7	39,7
1988	27,0	55,6	40,1	34,6	43,8	38,2	32,2	50,0	32,8
1989	28,0	37,9	40,4	33,3	33,4	36,6	..	60,0	..

Lähteet: Verohallituksen elinkeinoverotusrekisteri (vuodet 1987, -88) ja Tilastokeskuksen yrityskysely (vuosi 1989)

Källor: Skattestyrelsens näringsbeskattningsregister (åren 1987, -88) och Statistikcentralens företagsenkät (år 1989)

Sources: Business Taxation Register, National Board of Taxation (years 1987, -88) and Enterprise Survey, CSO (year 1989)

¹ Toimialalla 7541 (mainostoimistot) liikevaihtona käytetään myyntikatetta.

Inom näringsgren 7541 (reklambyråer) används försäljningsbidrag som omsättning.

14. Liike-elämää palvelevien yritysten tuloslaskelma toimialoitain vuonna 1988

Företagsservicefirmor: resultaträkning efter näringsgren år 1988

Business service enterprises: income statement data by industry for 1988

1 000 000 mk	651	652	653	661	662
Liikevaihto - Omsättning	2 645,1	3 416,0	1 279,4	1 676,5	698,2
Aineet ja tarvikkeet - Material och förnödenheter	-1 897,5	-2 986,9	-271,5	-129,3	-84,8
Palkat ja sosiaaliturvakulut ¹ Löner och socialskyddskostnader ¹	-207,5	-481,4	-649,3	-1 155,3	-244,2
Vuokrat - Hyror	-92,8	-57,7	-54,7	-45,7	-21,1
Muut liikekulut - Övriga rörelsekostnader	-650,5	-478,8	-300,0	-170,7	-175,5
Valmistus omaan käyttöön Tillverkning för eget bruk	22,1	1,4	3,0		
Varastojen muutos - Lagerförändring	1 232,7	1 114,8	143,3	-0,7	11,6
Käyttökate - Driftsbidrag	1 099,0	494,6	134,4	158,5	179,9
Kirjanpidon poistot Bokföringsmässiga avskrivningär	-255,7	-46,4	-68,6	-62,9	-86,5
Liiketulos - Rörelseresultat	845,3	448,5	66,9	96,2	93,8
Korkotuotot - Ränteintäkter	120,0	41,5	18,0	28,6	7,7
Osingot ja osuuskorot Dividender och andelsränder	7,1	6,7	0,7	7,4	3,2
Korkokulut - Räntekostnader	-576,2	-212,3	-66,8	-39,6	-42,8
Muut vieraan pääoman kulut Övriga kostnader för främmande kapital	-29,7	-19,3	-6,5	-3,3	-2,8
Muut tuotot ja kulut - Övriga intäkter och kostnader	156,0	64,1	34,5	17,5	9,5
Varausten muutos ² Förändring av reserveringar ²	-372,3	-196,5	-12,6	-29,1	-22,8
Välittömät verot/veronpalautukset Direkta skatter/skatteåterbäring	-53,0	-20,9	-15,7	-26,3	-12,0
Tilikauden tulos Räkenskapsperiodens resultat	67,8	95,2	20,3	57,0	35,7
Omasta pääomasta katetut verot Skatter täckta med eget kapital	0,6	15,3	0,1	0,2	2,7
Sirrot omaan pääomaan Överföring mot eget kapital	0,9	0,1	0,1	0,1	-

1 Sosiaaliturvakulujen laskentaperuste, katso sivu 10.
Beräkning av socialskyddskostnader, se sidan 12.

2 Lisäys -, vähennys +
Ökning -, minskning +

14. Liike-elämää palvelevien yritysten tuloslaskelma toimialoittain vuonna 1988.

Företagsservicefirmor: resultaträkning efter näringsgren år 1988.

Business service enterprises: income statement data by industry for 1988

1 000 000 mk	663	670	710	720	751
Liikevaihto - Omsättning	599,6	1 799,5	6 293,8	6 156,3	1 407,8
Aineet ja tarvikkeet - Material och förnödenheter	-129,3	-760,2	-1 475,4	-2 606,5	-405,1
Palkat ja sosiaaliturvakulut ¹ Löner och socialskyddskostnader ¹	-235,7	-324,3	-2 778,6	-1 843,7	-497,7
Vuokrat - Hyror	-28,2	-61,6	-260,3	-431,3	-70,0
Muut liikekulut - Övriga rörelsekostnader	-110,1	-301,2	-1 661,7	-1 048,1	-330,0
Valmistus omaan käyttöön Tillverkning för eget bruk	0,1	0,4	3,8	4,6	0,7
Varastojen muutos - Lagerförändring	2,0	33,2	596,4	529,4	87,4
Käyttökate - Driftsbidrag	99,0	350,2	602,2	607,5	181,9
Kirjanpidon poistot Bokföringsmässiga avskrivningar	-53,3	-218,3	-202,1	-327,6	-62,3
Liiketulos - Rörelseresultat	45,8	132,8	400,0	275,8	120,3
Korkotuotot - Ränteintäkter	5,4	14,9	127,4	59,6	36,3
Osingot ja osuuskorot Dividender och andelsröntor	7,5	7,0	26,1	43,0	44,7
Korkokulut - Räntekostnader	-27,7	-103,9	-236,9	-157,0	-125,1
Muut vieraan pääoman kulut Övriga kostnader för främmande kapital	-1,9	-11,3	-50,4	-16,4	-13,6
Muut tuotot ja kulut - Övriga intäkter och kostnader	15,2	61,7	291,3	-17,5	123,1
Varausten muutos ² Förändring av reserveringar ²	-7,3	-30,2	-159,0	-127,9	-49,9
Välittömät verot/veronpalautukset Direkta skatter/skatteåterbäring	-11,9	-19,4	-107,4	-39,4	-21,7
Tilikauden tulos Räkenskapsperiodens resultat	25,5	51,4	379,4	24,8	104,3
Omasta pääomasta katetut verot Skatter täckta med eget kapital	0,6	2,8	8,1	4,1	2,0
Siirrot omaan pääomaan Överföring mot eget kapital	-	0,1	1,2	0,3	0,2

1 Sosiaaliturvakulujen laskentaperuste, katso sivu 10.
Beräkning av socialskyddskostnader, se sidan 12.

2 Lisäys -, vähennys +
Ökning -, minskning +

752	753	754	761	762	763	764	770	651 - 770 Yhteensä Summa
1 268,7	749,1	5 064,7	224,6	167,7	348,0	1 198,7	620,7	35 622,6
-229,2	-183,9	-2 767,5	-17,7	-19,8	-15,4	-298,8	-130,7	-14 420,3
-609,1	-241,4	-874,1	-156,3	62,0	-286,2	-481,2	-135,9	-11 263,9
-76,6	-37,4	-162,1	-4,1	-6,4	-13,3	-55,8	-28,5	-1 507,7
-198,1	-153,0	-1 024,0	-23,4	-53,6	-11,2	-237,8	-122,5	-7 050,2
-	-	0,6	-	-	-	0,2	-	37,0
46,4	35,1	32,5	3,1	0,1	1,6	29,6	-47,4	3 856,7
189,8	148,2	217,6	20,3	26,0	19,2	157,2	145,3	4 831,8
-45,9	-22,0	-77,3	-2,7	-8,0	-9,9	-53,0	-33,0	-1 637,0
144,0	130,4	141,2	17,7	18,0	9,3	104,7	112,1	3 203,1
11,1	3,7	24,7	1,6	5,9	7,2	6,7	31,3	553,1
3,5	0,6	13,1	0,1	0,2	0,1	5,0	125,5	301,5
-43,5	-18,4	-75,5	-2,7	-1,4	-8,7	-28,2	-146,5	-1 914,5
-6,3	-2,0	-7,8	-0,5	-0,1	-0,5	-3,5	-5,9	-181,6
29,3	5,6	65,3	0,5	20,6	7,0	19,9	166,5	1 070,9
-29,8	-26,6	-43,5	-10,0	-12,1	-1,6	-31,6	15,2	-1 148,2
-35,7	-48,0	-36,2	-1,4	-6,8	-3,9	-27,2	-12,3	-499,5
66,2	48,1	83,3	5,4	24,7	9,0	47,9	243,8	1 390,0
1,3	0,2	6,1	1,9	-	-	1,4	0,4	47,9
-	-	0,3	-	0,2	0,1	0,3	-	3,8

Lähde: Verohallituksen elinkeinoverotusrekisteri
Källa: Skattestyrelsens näringsbeskattningsregister
Source: Business Taxation Register, National Board of Taxation

15. Liike-elämää palvelevien yritysten tase toimialoittain vuonna 1988

Företagsservicefirmor: balans efter näringsgren år 1988

Business service enterprises: balance sheet data by industry for 1988

1 000 000 mk	651	652	653	661	662
Vastaavaa - Aktiiva					
Rahoitusomaisuus - Finansieringstillgångar	2 280,3	1 123,7	388,0	543,5	258,9
Vaihto-omaisuus - Omsättningstillgångar	1 935,9	2 558,0	225,4	16,2	41,0
Käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteliset menot Anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid	14 646,5	663,4	1 348,3	433,7	581,0
Muut pitkäaikaiset sijoitukset Övriga långfristiga placeringar	26,5	2,1	0,8	3,7	-
Arvostuserät - Värderingsposter	56,4	0,3	2,4	2,1	20,4
Vastaavaa yhteensä - Aktiiva sammanlagt	16 694,2	4 355,1	1 831,8	1 010,7	901,2
Vastattavaa - Passiva					
Lühyaikainen vieras pääoma Kortfristigt främmande kapital	2 443,7	2 042,1	403,3	346,5	234,7
josta ennakkomaksut varav förskottsbetalningar	40,1	29,7	11,0	0,4	6,1
Pitkäaikainen vieras pääoma Långfristigt främmande kapital	9 679,7	1 510,0	878,1	343,5	361,1
Arvostuserät - Värderingsposter	12,9	-	1,2	1,6	1,4
Varaukset yhteensä Reserveringar sammanlagt	578,1	490,2	62,9	217,5	115,1
Oma pääoma yhteensä Eget kapital sammanlagt	4 392,5	156,1	511,8	137,4	189,5
Vastattavaa yhteensä - Passiva sammanlagt	16 694,2	4 355,1	1 831,8	1 010,7	901,2

663	670	710	720	751	752	753	754	761
136,6	520,6	3 331,8	2 020,4	1 214,0	444,6	235,7	1 195,8	49,0
18,7	173,9	1 548,9	756,7	224,2	119,6	109,4	102,3	3,3
422,3	1 605,0	2 321,9	1 667,1	1 585,1	459,0	159,3	722,5	43,5
0,3	3,2	3,7	10,6	4,1	2,5	0,4	3,9	-
0,5	1,3	15,0	11,7	1,7	2,5	0,1	13,6	-
578,8	2 325,8	7 128,4	4 439,8	3 025,7	1 028,9	505,6	2 016,3	95,8
203,8	693,2	3 790,5	1 667,6	1 201,1	388,6	230,8	921,7	33,0
1,6	14,3	1 397,0	64,6	23,9	5,8	15,7	48,6	-
209,2	1 147,4	1 884,6	1 763,7	920,5	423,2	168,8	505,0	24,2
2,3	5,7	24,1	0,8	2,6	0,9	0,2	3,5	-
49,6	107,7	737,0	403,0	208,1	138,4	108,0	207,7	35,4
125,4	367,4	833,6	628,5	651,0	106,6	18,1	474,9	8,4
578,8	2 325,8	7 128,4	4 439,8	3 025,7	1 028,9	505,6	2 016,3	95,8

15. Liike-elämää palvelevien yritysten tase toimialoittain vuonna 1988

Företagsservicefirmor: balans efter näringsgren år 1988

Business service enterprises: balance sheet data by industry for 1988

1 000 000 mk	762	763	764	770	651 - 770 Yhteensä Summa
Vastaavaa - Aktiva					
Rahoitusomaisuus - Finansieringstillgångar	85,6	125,8	537,5	1 263,0	15 775,5
Vaihto-omaisuus - Omsättningstillgångar	0,7	5,4	87,8	61,6	8 002,2
Käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot Anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid	23,5	48,3	331,2	2 719,2	30 091,3
Muut pitkäaikaiset sijoitukset Övriga långfristiga placeringar	0,3	-	7,9	0,1	70,1
Arvostuserät - Värdningsposter	-	-	3,9	4,6	136,5
Vastaavaa yhteensä - Aktiva sammanlagt	110,1	179,5	970,7	4 046,5	51 590,8
Vastattavaa - Passiva					
Lyhytaikainen vieras pääoma Kortfristigt främmande kapital	38,4	66,3	501,0	1 161,7	16 464,9
josta ennakkomaksut varav förskottsbetalningar	1,2	0,2	17,3	1,5	1 679,1
Pitkäaikainen vieras pääoma Långfristigt främmande kapital	15,5	77,3	258,8	821,6	21 127,5
Arvostuserät - Värdningsposter	-	-	7,7	52,9	117,8
Varaukset yhteensä Reserveringar sammanlagt	24,5	22,5	124,4	73,1	3 707,2
Oma pääoma yhteensä Eget kapital sammanlagt	31,9	25,5	138,5	1 986,3	10 893,2
Vastattavaa yhteensä - Passiva sammanlagt	110,1	179,5	970,7	4 046,5	51 590,8

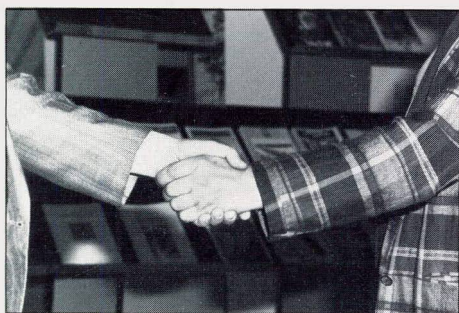
Lähde: Verohallituksen elinkeinoverotusrekisteri

Källa: Skattestyrelsens näringsbeskattningsregister

Source: Business Taxation Register, National Board of Taxation

Liike-elämän palvelut

Företagsservice
Business services
1990

Uutta tietoa liike-elämän palveluista vuosilta 1986–1989. Tutkimus kattaa toimialat (L) kiinteistö-, puhtaus- ja vuokrauspalvelu sekä (M) tekninen palvelu ja palvelut liike-elämälle.

Tutkimus sisältää tietoja:

- liike-elämän palvelujen kehityksestä kansantaloudessa
- liike-elämää palvelevien yritysten rakenteesta, henkilöstöstä ja toiminnan laajuudesta
- keskeisten toimialojen tuotannon jakautumisesta asiakasryhmittäin, palveluryhmittäin sekä kannattavuudesta, kulurakenteesta ja rahoitusasemasta.

Vuonna 1991 julkaistaan tilinpäätöstilastot seuraavilta palvelualoilta:

- puhtaanapito, pesulatoiminta, vartiointi ja turvallisuuspalvelu
- tekninen palvelu
- atk-palvelu
- liikkeenhoidon, lakiasian ja markkinoinnin palvelut

sekä selvitykset:

- koneiden ja laitteiden vuokraus
- koulutus ja tutkimus.

Julkaisujen myynti:

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
(90) 17 341

Försäljning:

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
(90) 17 341

Hinta — Pris

85 mk

ISSN 0788-5423
= Palvelut
ISSN 0788-530X
ISBN